Täysistunto

Torstai 24.11.2016 klo 15.59—21.40

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 21.40.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (15.59—19.00), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (19.00—20.55) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (20.55—21.40).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen jollekin paikalla olevista ministereistä, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Muistutan siitä, että kysymykset kohdistettaisiin asianomaiselle sektoriministerille.

2.1. Suullinen kysymys järjestöjen työllistämismahdollisuuksien heikentämisestä (Tarja Filatov sd)

Suullinen kysymys SKT 121/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Filatov.

Keskustelu

16.01 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Järjestöt tekevät Suomessa arvokasta työtä. Helsingin yliopiston tutkimuksen mukaan 1 euro, joka panostetaan vapaaehtoistoimintaan, tuottaa yhteiskuntaan 6 euron hyödyn. Tämän lisäksi järjestöt myös työllistävät kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia ihmisiä. Olen itse vieraillut yhdessä hankkeessa, jossa työttömistä useampi ihminen kuoli tuon työllisyyshankkeen aikana, koska he olivat niin vaikeassa tilanteessa. Elikkä kyse on todella haastavasta ryhmästä. Ja nyt hallitus on ajamassa tätä järjestöjen työllistämistä alas hyvin voimakkaasti. Ihmisiltä on tullut hätääntyneitä viestejä, mitä tapahtuu, ja moni hyvä toiminto ajautuu nyt alas. Kysyisinkin työministeriltä: mitä teillä on järjestöjen työllistämistä vastaan?

16.02 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei kerta kaikkiaan yhtään mitään. Hallitus on linjannut, että näitä palkkatukirahoja katsotaan, tarkastellaan uudestaan ja se osuus, missä maksetaan 100 prosenttia valtion puolelta, ollaan todellakin lopettamassa. Muilta osin tilanne jatkuu edelleen. Minä tiedän tämän tilanteen varsin hyvin. Minä olen tänään viimeksi aloittanut aamuni sellaisesta paikasta, jossa näitä asioita myös kyseltiin, ja olen kertonut, mitä uudistuksia hallitus on tänne palkkatukipuolelle muun muassa tämän aktiivisen käytön puolelle tekemässä. Me olemme myös määrittelemässä kattoa palkkatuen määrälle valtion talousarvioesitykseen. Tämä on uudistus, jossa pyritään edelleen siihen, että palkkatukea ja yhdistyksen toimintaa jatketaan, mutta ei joka paikassa, koska rahat eivät kerta kaikkiaan riitä.

Puhemies Maria Lohela: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.03 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Järjestöt paitsi työllistävät myös tuottavat monenlaista yhteiskunnallista hyvää, jota markkinoilta ei voi saada: sotaveteraanien kotipalvelua, omakotitalkkaritoimintaa, joka auttaa ikääntyneitä ihmisiä asumaan kotona, SPR:n kontteja, harrastusmahdollisuuksia nuorille ja monia monia muita toimintoja. Ja jotta tämä kokonaisuus voi pyöriä, jotta meillä on vetureita ja tekijöitä tällä puolella, niin siihen tarvitaan usein niitä sataprosenttisiakin työllistämistukia. Hallitus on asettanut budjettiin, siis siihen kirjaan, joka meillä täällä jo on, 3 000 henkilötyövuoden katon järjestöjen työllistämiselle, ja tämä on este tuolle järjestöjen toiminnalle. Voisitteko te, työministeri Lindström, luopua tästä katosta, koska tiedän, että olette ajanut esimerkiksi sitä, että työttömyysturvaa voi käyttää aktiivisesti työllistämiseen? Iso peukku sille, mutta nyt tämä katto estää tuon hyvän tarkoituksen.

16.04 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan totta, tämmöinen katto on tulossa, eli palkkatukea voitaisiin maksaa vuoden aikana enintään 3 000 henkilölle, kuten edustaja Filatov toi esille — silloin, kun palkkatuella katetaan kaikki palkkauskustannukset. Henkilömäärää koskevan katon asettaminen on uutta. Se on uutta Suomessa, ja totta kai se huolestuttaa toimijoita ja aiheuttaa jopa pelkoa, että välityömarkkinoita oltaisiin ajamassa alas. Tällaisesta ei ole kysymys. Tämä katto koskee kansallisia määrärahoja ja, kuten sanoin, niin sanottua sataprosenttista palkkatukea. Nämä on hallitus linjannut näin, ja minä en tässä aitiossa niitä rupea perumaan.

16.05 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Järjestöissä tehdään sellaisia tehtäviä, joita mikään muu taho yhteiskunnassa ei hoida, ja näistä edustaja Filatov äsken mainitsikin. Tämä työ on usein satunnaista, eikä sille ole kaupallisia tarjoajia, tai sitten toisaalta asiakkaiden maksukyky ei yllä näiden markkinahintaisten palvelujen maksamiseen. Onko teillä, ministeri Lindström, käsitystä siitä, mitä kaikkea jää tekemättä, jos rahoitus ajetaan järjestöistä alas? Mitä näille ihmisille ja heidän kannaltaan tärkeille palveluille tapahtuu, jos sotaveteraanit eivät saa enää kotiapua tai ikäihmisille ei voida tehdä kauppapalveluja tai lumenluonti lakkaa tai jotain muuta vastaavaa? Kysynkin uudestaan ministeri Lindströmiltä: miksi ette anna järjestöjen organisoida tätä arvokasta ja yhteiskunnan kannalta hyödyllistä työtä?

16.06 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme yhdessä näitten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa olleet samassa pöydässä keskustelemassa tästä asiasta hyvissä ajoin ja kertoneet heille avoimesti, mitä me olemme tekemässä, ja pyytäneet myös heitä itse osallistumaan tähän keskusteluun ja etsimään sieltä omasta toiminnastaan myös tämmöisiä rakenteellisia uudistuksia. Minä muistutan, että tässä talossa on parasta aikaa lakiesitys, jolla todellakin tätä passiivista rahaa voi jatkossa käyttää aktivoivaan tukeen. Se tuo 7 000 henkilötyövuotta lisää palveluitten pariin. Se nostaa volyymia 40 prosentilla. Se on merkittävä uudistus. Kyllä minä tiedän, että siellä tehdään arvokasta työtä. En lainkaan sitä halveksi ja olen todella tietysti huolissani siitä. Mutta minä uskon, että kun näitä asioita mietitään sielläkin sektorilla uudestaan, niin sieltä varmaan löytyy ratkaisuja. Kuten sanoin, me emme ole välityömarkkinoita ajamassa alas.

16.06 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Päätöksenne perusteella palkkatuki ohjautuu nyt yrityksiin, ei työpajoihin ja järjestöihin, ja se on se perusongelma, joka tässä tällä hetkellä on.

Mennään konkreettiselle tasolle, mennään Kouvolaan, Kaakkois-Suomeen, se on teille varmasti tuttu asia: Teidän tekemänne päätökset aiheuttavat Kouvolassa ja Kaakkois-Suomessa sen, että nykyisistä palveluista 70 prosenttia ajetaan alas, ja nämä loput 30 prosenttia käytännössä palkkatuen osalta on jo sidottu ensi vuoden päätöksiin. Se tarkoittaa konkreettisesti sitä, että järjestöihin ei Kouvolassa, Lappeenrannassa, Kotkassa, Imatralla eikä Haminassa enää pystytä palkkaamaan palkkatuella pitkäaikaistyöttömiä. Pitkäaikaistyöttömien tilanne on todella katastrofaalinen tällä hetkellä Suomessa ja varsinkin niiden, jotka tarvitsevat tukea ja apua. Arvoisa ministeri, mitä te sanotte kouvolalaisille nuorille ja pitkäaikaistyöttömille, jotka haluaisivat mennä esimerkiksi Parik-säätiöön töihin, jossa käydään tällä hetkellä yt-neuvotteluja ja jonne (Puhemies koputtaa) he eivät pääse?

16.08 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Samalla kun me tätä joustavuutta lisäämme, on todellakin pidetty tarpeellisena asettaa ehtoja työllisyysmäärärahojen käytölle. Tämä tarkoittaa sitä, että palkkatuen määrälle asetetaan valtion talousarviossa katto. Valtion talousarvioesityksessä ensi vuodelle enimmäismääräksi yhdestä henkilöstä esitetään 1 400 euroa kuukaudessa. Ja muutoksia esitetään myös palkkatukeen, jossa palkkatuella voidaan kattaa palkkauskustannukset kokonaan. Tämä muutos koskee yhdistyksiä, säätiöitä, rekisteröityjä uskonnollisia yhdyskuntia. Palkkatuella katettavien palkkauskustannusten enimmäismäärä kuukaudessa olisi 1 800 euroa per henkilö.

Muistutan myös siitä, että välityömarkkinoiden näkökulmasta on myönteinen muutos, että väliaikaisesti vuosina 15—16 voimassa ollut työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin sisältö vakinaistetaan. Eikö tämä ole hyvä asia?

16.09 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuoreen selvityksen mukaan uhka työttömyydestä on yksi suurimmista tulevaisuuden peloista, joita suomalaisilla on.

Kun maahan saatiin kilpailukykysopimus, aika moni kuvitteli, että sen jälkeen työelämässä on rauhallista, mutta sen jälkeen hallitus on tehnyt lukemattomia leikkauksia muun muassa työttömyysturvaan, mikä automaattisesti vaikuttaa myös työllisyyteen. (Oikealta:

Kyllä! — Ben Zyskowicz: Myönteisesti!) Työttömyysturvan kestoa on lyhennetty, sen tasoa on heikennetty, yritysten takaisinottovelvollisuutta on pienennetty ja omavastuita on lisätty.

Viime keväänä puhuimme paljon työnäytekokeilusta, joka sai aika myrskyisää palautetta. Nyt kuitenkin hallituksen työlistalle on otettu takaisin rekrytointikokeilu ja sen eteenpäinvieminen. Tuntuu siltä, että samaa asiaa ikään kuin tarjottaisiin nyt vähän eri lailla paketoituna. Onko hallitus valmis tekemään muutoksia rekrytointikokeiluun, vai avataanko suomalaisille yrityksille mahdollisuus palkata kuukaudeksi työtön palkattomaan, maksuttomaan työhön?

16.10 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että tämä kysymys edustaja Järvisen suusta tuli, niin voidaan vähän selventää tätä asiaa.

Todellakin, se työnäyte oli idea, joka ammuttiin alas, ja pyydettiin vetämään pois esitys, jota ei ollut edes annettu vielä. Asiaa kehitettiin ja päädyttiin tähän rekrytointikokeiluun. Se upotettiin kokeilulainsäädännön sisälle, ja se on nyt täällä eduskunnassa. Minun ymmärtääkseni se on vapaaehtoinen — niissä pykälissä lukee, että jos joku haluaa mennä kokeilemaan ja vaikka viikon päästä tulee semmoisiin ajatuksiin, että tämä ei ollut minua varten, niin ei tule mitään sanktioita. Tämä ei ole mitään orjatyötä eikä mitään palkatonta työtä, tämä on mahdollisuus näyttää sekä itselle että sille mahdolliselle työnantajalle, onko minusta tähän työhön. Eikö tämä ole hyvä asia? (Eduskunnasta: On! — Eduskunnasta: Kerta kaikkiaan!)

16.11 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen todella pahoillani siitä, että hallitus on vähentänyt järjestöille tulevaa palkkatukirahaa. Meillä Varkaudessa on siitä hyvää kokemusta muun muassa vanhusten ulkoiluttamisessa — urheiluseurat ovat pyörittäneet sellaista järjestelmää, missä ne ovat ulkoiluttaneet vanhuksia ja tämmöistä viriketoimintaa järjestäneet. Sitten on ollut palkkatuen kautta nuoriso-ohjausta, joka on johtanut monessa tapauksessa siihen, että nämä nuoret ovat lähteneet oppisopimuskoulutukseen, ovat urheiluohjaajaksi lähteneet kouluttautumaan, ja paljon muita tämmöisiä tapauksia on. Minusta on todella valitettavaa, että tämmöiset palkkatukirahat järjestöiltä viedään poikkeen, ja toivoisin, että hallitus vielä miettisi uudelleen sitä, mitenkä se saadaan toimimaan paremmin urheiluseuroja kohtaan.

16.12 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Semi on tietysti ihan oikeassa siinä, että näitä pitää tarkastella, ja sen takia etukäteen, ennen kuin näitä esityksiä oltiin antamassa, me kävimme keskustelua kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, että kuullaan myös heidän ajatuksiaan, ja heillä on ollut mahdollisuus vaikuttaa siihen. Minä olen haastanut heidät myös miettimään sitä tehokkuutta ja toisaalta sitä, saadaanko siellä se paras mahdollinen tulos aikaiseksi. Meillähän on monesti niin, että ihmiset pyörivät siinä samassa ympyrässä, he eivät työllisty sinne avoimille työmarkkinoille, minkä kuitenkin pitäisi olla se kaiken tavoite — samalla tunnustaen se, että siellä on paljon porukkaa, josta ei ikinä ole avoimille työmarkkinoille. Että tämä on tietysti haastavaa. Mutta keskusteluja on kyllä käyty.

16.12 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansalaiset ottavat usein yhteyttä näistä keskustelun perusteella ja toivovat, että ministeri kertoisi. Mitä tämä tarkoitti, kun te tänäänkin puhuitte, että passiivista rahaa otetaan aktiivikäyttöön? Voitteko avata sitä? Tietysti kansalaisille se ei aukea kovin helposti. Ja muistanko oikein, että nyt on tullut SDP:ltä kovaa kritiikkiä hallituksen työllistämistoimiin, mutta tämä Rinteen malli, josta on puhuttu, olisi yli 300 miljoonaa kalliimpi kuin tämä hallituksen malli? Voitteko kertoa näistä kahdesta asiasta?

16.13 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin se hallituksen malli on se, että valtion maksamaa työttömyysetuutta voitaisiin vuoden alusta alkaen käyttää palkkatukeen, starttirahaan, liikkuvuusavustukseen. Hallituksen malli on kustannusneutraali: siellä siirretään rahaa budjetin sisällä eli ei oteta uutta rahaa.

Jos olen oikein ymmärtänyt — olen monesti koettanut kysyä sosialidemokraattien mallin perään, kun en ole oikein ymmärtänyt, olen asiallisesti kysynyt, onko niin, että eduskunnan tietopalvelun laskujen mukaan teidän mallinne maksaisi 350 miljoonaa euroa. Se on ihan eri asia kuin kustannusneutraali. Meillä on sama tavoite, sama ajatus, mutta kukaan teistä ei ole vastannut minulle tähän kysymykseen, minkälainen tämä malli oikeasti on, onko se kustannusneutraali vai ei.

16.14 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä SDP:n mallissa otetaan käyttöön työttömyysturvan peruspäiväraha 32,80 päivässä ja se otetaan kuuden kuukauden jälkeen. Kuusi kuukautta on se raja, jolloinka työllistyminen todella vaikeutuu. Ja sitä 32,80:n palkkatukimallista työllisyysseteliä saa 300 päivää, ilman byrokratiaa sillä pääsee töihin. Minä en ymmärrä, mistä tämmöiset luvut tulevat, kun kysymys on siitä, että käytetään olemassa olevaa rahaa, joka joka tapauksessa maksettaisiin. Ainoa tässä, joka tuottaa merkittävästi kustannussäästöjä koko julkiseen talouteen, on se ansioturvan osa, jos ansioturvalla oleva ihminen menee töihin tällä palkkasetelillä. Tässä ei ole mitään epäselvää ongelmaa tämän asian suhteen.

16.15 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä ei ole koskaan ollut Suomessa niin suuri kuin nyt, yli 35 prosenttia, ja se jatkaa ennusteen mukaan kasvuaan tulevina vuosina. Tämä ei ole opposition propagandaa, vaan tämä on suoraan työ- ja elinkeinoministeriön tiedotteesta ja ennusteesta. Meillä varmasti on kaikilla yhteinen huoli pitkäaikaistyöttömistä. Mutta te, ministeri, varsin hyvin tiedätte, että järjestöissä, joilla ei ole mahdollisuutta kovin laajaan omavarainhankintaan, tarvitaan myös tuota 100-prosenttista tukea, ja jos sille asetetaan 3 000 henkilötyövuoden katto, niin se tulee tarkoittamaan sitä, että katkeaa vaikeimmassa asemassa olevien pitkäaikaistyöttömien poluttaminen eli se, että ensin mennään sinne kuntoutukseen ja sitten mennään työkokeiluun ja sen jälkeen ikään kuin palkkioksi päästään ihan oikealla palkalla tekemään työtä. Ja tällä mallilla te tarjoatte pelkästään näitä palkattomia aktiivisen työvoimapolitiikan toimia vaikeassa asemassa oleville työttömille. (Puhemies koputtaa) Onko tämä teidän mielestänne reilua? Ettekö voisi luopua siitä katosta?

16.16 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus päättää yhdessä omat linjauksensa, ja ei se muuta niitä täältä aitiosta kä-

sin. Minä muistutan vain siitä, että me olemme tehneet valtavan määrän erilaisia uudistuksia, joustavaa, turvallista työlainsäädäntöä aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, työhön kannustavaan sosiaaliturvaan. Me tiedämme tämän, että pitkäaikaistyöttömyys on liian suurissa lukemissa. Se on aivan totta, ja voin vakuuttaa, että hallitus tekee kaikkensa ratkaistakseen tämän. Mutta tämä ei ratkea millään taikatempulla. Se tulee hiipimällä, ja se lähtee hiipimällä. Se on näin. Ja me emme ole luovuttaneet sen edessä. Me teemme paljon toimenpiteitä, sellaisia toimenpiteitä, (Paavo Arhinmäki: Kuten?) joita aikaisemmat hallitukset eivät jostain syystä ole edes uskaltaneet tehdä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys perheenyhdistämisestä (Olli-Poika Parviainen vihr)
Suullinen kysymys SKT 122/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Olli-Poika Parviainen.

Keskustelu

16.17 **Olli-Poika Parviainen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Monet meistä ovat saaneet avunpyynnön irakilaiselta Alilta ja leskirouva Linnealta. Ali on saanut tammikuussa turvapaikan, ja hänellä on oikeus perheenyhdistämiseen — teoriassa. Alin 4- ja 6-vuotiaat tyttäret ja vaimo piileskelevät yhä Irakissa, sillä he eivät pääse Suomen Ankaran-suurlähetystöön jättämään hakemusta. Samassa tilanteessa ovat myös monet syyrialaiset. Käytännössä ainoa este perheiden välillä on asetus, jonka liitteen taulukko määrää sen, että irakilaisten ja syyrialaisten konsuliasiat käsitellään vain ja ainoastaan Ankarassa. Mutta Ankaraan ei pääse. Tämä tuntuu kafkamaiselta. Tämä konsuliasetuksen taulukko siis erottaa ihmisiä perheistään. Ali on vedonnut meihin, että perhe pääsisi jättämään hakemuksensa johonkin muuhun lähetystöön. Pääministeri Sipilä, teillä on Suomen pääministerinä valta muuttaa tämä asetus helposti kynänvedolla. Aiotteko käyttää valtaanne, jotta nämä perheet saadaan vihdoin yhteen?

16.18 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin tärkeä kysymys siitäkin syystä, että sinänsä tämä ongelmahan ei ole Suomessa, vaan se on kerta kaikkiaan siellä Turkissa. Nyt kun tämä on selvinnyt, että se on niin vaikea, että se ei kerta kaikkiaan siellä ratkea, niin minä olen lähettänyt nyt pyynnön ulkoministeriöön, että he arvioisivat uudelleen sen mahdollisuuden, että muissakin maissa pystyttäisiin näitä asioita käsittelemään. Valitettavasti ministeri Soini ei ole nyt tänään paikalla, että hän voisi tähän vastata, mutta voitte olla täysin vakuuttunut siitä, että se ratkaisu kyllä pyritään löytämään, että ei tarvitsisi Turkin käytäntöjen vuoksi kärsiä. (Oikealta: Erinomaista!)

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.19 **Olli-Poika Parviainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos sisäministeri Risikolle vastauksesta.

Suomi on vedonnut Ruotsin linjaan turvallisuusarvioissaan ja sisäisen paon käytön mahdollisuudessa. Silti Suomen ja Ruotsin turvapaikkakäytännössä on edelleen eroja. Suomen linja on tunnetusti kiristynyt tänä vuonna selvästi: tammikuussa 80 prosenttia irakilaisten saamista päätöksistä oli myönteisiä, kun elokuussa luku oli noin 15 prosenttia. Ruotsi linjasi juuri Irakin turvallisuustilanteen heikentyneen, mikä rajaa sisäisen paon mahdollisuutta eli siirtymistä maan sisällä alueelta toiselle. Suomessa Helsingin hallinto-oikeus linjasi, ettei esimerkiksi mosulilaista sunniarabia voi palauttaa suuren henkilökohtaisen uhan vuoksi Bagdadiin. Nämä ovat vakavia viestejä siitä, että Suomen turvapaikkapolitiikassa on ylitetty mielestäni hyväksyttävyyden rajoja. Aikooko Suomi muuttaa linjaansa, sisäministeri Risikko?

16.20 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Joka ikinen hakemus käsitellään erikseen, joka ikinen hakemus. Siinä käytetään myös sitä maatietoa hyväksi. Meillä on Maahanmuuttovirastossa maatietoyksikkö, joka jatkuvasti selvittää, minkälainen tilanne siellä palautusmaassa sitten mahdollisesti on.

Tämä hallinto-oikeuden päätös, joka nyt on tullut, joka estää, että ei voi lähettää Bagdadiin, ei voi tällaista sisäistä pakoa määrättyjen henkilöiden kohdalla noudattaa, tullaan ottamaan huomioon ja vakavasti. Tämä tulee muuttamaan näistä maista, näistä kohteista tulevien henkilöiden hakemusten käsittelyä, kyllä. Mutta nyt kun te viittasitte siihen, että meillä olisi jotenkin kireämpää kuin Ruotsissa, niin Ruotsi ei esimerkiksi ole tehnyt tällaista päätöstä, minkä nyt meidän hallinto-oikeus on tehnyt. Tässä suhteessa nyt onkin käynyt toisinpäin, elikkä nyt Ruotsissa on kireämpää kuin meillä, elikkä he voivat lähettää, me emme, tästä eteenpäin.

16.21 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Edustaja Parviainen kysyi perheenyhdistämisistä. Tämähän on kohtalaisen pitkä prosessi niin kuin se nyt hoidetaan meillä. Iloksemme kuulimme, että sen voi nyt käynnistää sähköisesti, mutta ennen kuin positiivinen päätös tulee, pitää myöskin perheside todeta dna-kokeen kautta. Olisiko mahdollista, että tämä vaihe tehtäisiin vasta Suomessa, jolloin yksi este taas poistuisi perheenyhdistämisen tieltä?

16.21 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siis tämä on ihan hyvä ajatus sinänsä, että voisi tehdä vasta Suomessa, mutta kun sitten taas ajattelen sitä yksilöä itseä, että jos on kuitenkin niin, että hänellä ei ole mahdollisuutta tänne tähän perheenyhdistämiseen, niin eikö se olisi aina parempi, että se tulisi mahdollisimman hyvissä ajoin hänelle tietoon? Tämäkin esityksenne otetaan toki vakavasti ja arvioidaan sitä, mutta itse näkisin yksilön kannalta, että mitä nopeammin hän saa sen tiedon, mitä nopeammin hänelle ne testaukset tehdään, sitä nopeammin asiat rullaavat eikä tarvitse tulla maasta toiseen, odotella joka vaiheessa ja tehdä testejä. Elikkä mitä nopeammin, sen parempi.

16.22 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa keväällä 2015 luvattiin kiristää perheenyhdistämisen kriteereitä eurooppalaiselle tasolle muutenkin kuin vain näiden tulorajojen osalta, ja samoin luvattiin noin vuosi sitten, kun

tehtiin se noin 80 kohdan maahanmuuttopoliittinen työlista. Kysynkin nyt vastaavalta ministeriltä: missä vaiheessa nämä muut perheenyhdistämiskriteereiden kiristykset tällä hetkellä ovat, ja koska saamme esityksiä?

16.23 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella viime keväänähän tehtiin myöskin sellainen päätös, että ne perheenyhdistämisen kriteerit koskevat myös vanhoja perheitä, eivät ainoastaan uusia perheitä, ja tämä on tulkittu määrätynlaiseksi kiristämiseksi. Silloin on arvioitu myöskin, pitääkö joitain muitakin asioita tehdä, ja on ihan tehty päätöksiäkin. Meillä nyt tällä hetkellä tällainen pohjoismainen selvitys kohta valmistuu, elikkä nyt on selvitelty, miten muissa maissa on, ihan faktat siitä, ja sen perusteella katsotaan sitten, miten Suomessa tehdään jatkossa.

Sen nyt olen huomannut, niin kuin täällä äskeisessä kysymyksessäkin tuli, että perheenyhdistäminen ei mitään helppoa ole eikä Suomi ole missään nimessä mitenkään vetovoimainen tässäkään suhteessa, mutta kyllä me ilman muuta katsomme myöskin, mitä käytäntöjä perheenyhdistämisen kriteereissä muissa maissa on, ja toimimme sitten yhtenäisten käytäntöjen mukaisesti.

16.24 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää tänä aikana, kun maailma on epävakaassa tilassa, että Suomi on maa, joka kunnioittaa aina ihmisoikeuksia ja puolustaa ihmisarvoa omassa politiikassaan mutta myös kansainvälisesti kehitysyhteistyössä ja ulkopolitiikassaan. Tämä on yksi esimerkki tilanteesta, jossa ihmisoikeuksien tosiasiallisessa toteutumisessa on ongelmia, että ihminen ei voi hakea hänelle kuuluvia oikeuksiaan vain sen takia, mitkä ovat käytännöt eri suurlähetystöissä.

Tänään tuli esille myös toinen tapaus, kun perustuslakivaliokunta totesi perustuslain vastaiseksi hallituksen lakiesityksen maahanmuuttajataustaisen työttömän alemmasta sosiaaliturvasta. Hallitus on sen nyt vetänyt pois, ja se on hyvä asia.

Mutta hallituksella on vastuu omien lakiesitystensä perustuslainmukaisuuden arvioimisesta jo ennakkoon, ja haluaisin kysyä teiltä, pääministeri: miten pidätte huolen siitä, että hallitus toiminnassaan varmistaa, että lait ovat perustuslain mukaisia, koska ennenkin on tullut näitä poikkeuksia, joihin perustuslakivaliokunta on joutunut puuttumaan, esimerkiksi koskien alaikäisten lasten oikeutta oikeusapuun?

16.25 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lakia valmisteltaessa tehdään aina myöskin perustuslakitarkastelu, mutta jokaisen hallituksen, jokaisen hallituskauden aikana tulee sellaisia tapauksia, joista sitten huomataan perustuslakivaliokuntakäsittelyssä, että ne ovat perustuslain näkökulmasta ongelmallisia, ja silloin hallituksen tehtävänä on vetää ne pois tai muuttaa esitystä sillä tavalla, että se kestää perustuslakitarkastelun. Ja näin on tässä tapauksessa käynyt.

Me olemme myöskin perustaneet nyt valtioneuvoston kansliaan lainsäädännön arviointineuvoston, joka tekee myöskin ennakoivasti tällaista arviointia. Se on ollut käytössä tämän vuoden keväästä, ja olemme saaneet hyvää palautetta, rakentavaakin kritiikkiä valmisteluvaiheessa olevasta lainsäädännöstä ja hallituksen esityksistä. Sitäkin kautta tämä prosessi tulee paranemaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys säästöistä vanhustenhoidossa (Aino-Kaisa Pekonen vas)
Suullinen kysymys SKT 123/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Pekonen.

Keskustelu

16.26 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Arvoisa puhemies! Koko Suomi ehti jo huokaista helpotuksesta, kun hallitus ilmoitti peruvansa päätöksen heikentää hoitajamitoitusta vanhustenhoivassa. Helpotuksen huokaus muuttui kuitenkin epätoivoon, kun kävi ilmi, että hoitajamitoituksella haettua säästötavoitetta ei kuitenkaan unohdettu.

Hallitus kaavailee siis edelleen miljoonasäästöjä vanhustenhuollossa. Säästöjä haetaan alentamalla hoitajamitoitukseen laskettavan henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksia. Mitoitukseen voitaisiin siis tulevaisuudessa laskea mukaan opiskelijoita, osastoapulaisia, laitoshuoltajia ja niin edelleen. Vastaavasti hoitoalan ammattilaisia eli sairaanhoitajia ja lähihoitajia olisi osastoilla vähemmän. Ilmeisesti hallituksen laskuopissa keittäjät ja talonmiehetkin ovat hoitajia.

Arvoisa puhemies! Kysyn ministeriltä: näettekö mitään riskiä siinä, että vanhuksilla ei enää jatkossa ole niin ammattitaitoista apua saatavilla kuin tällä hetkellä?

16.27 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keittäjän ja talonmiehenkin ammatti on kunnioitettava, (Vasemmalta: Ei ollut siitä kysymys!) ja silläkin on merkitystä yhteisön kannalta, millaisia henkilöitä kyseisissä tehtävissä on, mutta ei tähän hoitajamitoitukseen jatkossakaan lasketa keittäjää eikä lasketa talonmiestä, vaan lasketaan koulutuksen saaneita sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, jotka ovat arjessa niitten ihmisten kanssa, jotka ovat 7/24 tuetussa asumisessa ja kokoaikaista hoitoa ja huolenpitoa edellyttävässä tilanteessa. Näiltä osin ammattilaisuus, osaaminen säilyy varmuudella. Hoitajamitoitusta — 0,5 — tämä hallitus ei muuta, ja ehtipä siitä aika moni opposition edustajakin jo kunnian itselleen ottaa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.28 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tein itse SuPerin haastamana maanantaina työvuoron vanhustenhoivassa Riihimäellä. Hoitajien viesti oli varsin selvä: säästöjä ei tule hakea hyvän hoidon kustannuksella. Kyllä hoitajat tekevät äärimmäisen tärkeää ja raskasta työtä ympäri Suomen, jaksamisensa äärirajoilla. Olen aidosti huolissani koulutettujen hoitajien jaksamisesta kasvavan työtaakan alla. Onko tämä nyt kuitenkin se keino, millä te hallituksessa osoitatte kunnioitusta hoitohenkilöstöä kohtaan, että tätä hoitajan kelpoisuusvaatimusta ollaan laventamassa? Kysyn teiltä, ministeri Rehula: Mikä on hallituksen lahja Suomen vanhuksille 100 vuotta täyttävässä Suomessa? Aikooko hallitus nyt vihdoin lopettaa nämä silmänkääntöyritykset ja aidosti luopua näistä säästötavoitteista vanhustenhuollossa?

16.29 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on lainsäädäntö, joka lähtee siitä, että ympärivuorokautisessa hoidossa ja hoivassa se hoitoisuus on avainasia: millaisia ihmisiä kyseisissä asumisyksiköissä, millaisia ihmisiä kussakin ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan vaateen omaavien ihmisten palveluyksikössä on. Tämä on ykkösasia.

Toisekseen tämän vanhustenhuollon laatusuosituksen, jota ollaan uudistamassa, yhtenä osana on tämä hoitajamitoitus. Jatkossakin ammattilaiset — 0,5 on se alin raja — lasketaan tähän 0,5:een. Meillä on tänä päivänä tilanne, jossa viimeisimpien tietojen mukaan keskiarvo on 0,63 hoitajaa per henkilö, ja meillä on aivan lähipäivinä tulossa viimeisimmät tiedot, että näin saadaan se todellinen tilannetieto akuutisti, missä mennään.

Mutta mikä (Puhemies koputtaa) on olennaista ja lahja Suomen vanhuksille: jokaisesta pidetään huolta.

16.30 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen, että kaikki edustajat ovat samaa mieltä siitä, että politiikassakin kiitosta pitää antaa silloin, kun sille on perustetta. Minä monen muun suomalaisen tavoin ehdin jo ilahtua tästä tiedosta, että hallitus peruu aikeensa laskea hoitajamitoitusta.

Mutta tämä ilo muuttui minun ja monen muunkin suomalaisen kohdalla syväksi pettymykseksi, kun kävi ilmi, että hallitus edelleen pitää kiinni tästä 70 miljoonan säästötavoitteesta vanhuspalveluiden osalta. Siitä tässä on kyse, että te edelleen aiotte säästää 70 miljoonaa vanhusten hyvän hoidon, henkilöstön jaksamisen kustannuksella, tällä kertaa muuttamalla ja laskemalla näitä kelpoisuusehtoja. Arvoisa pääministeri, eikö kaikista suoraselkäisintä ja inhimillisintä olisi kokonaan perua tämä aiottu säästö vanhuspalveluihin? (Ben Zyskowicz: Kaikki muutkin säästöt!)

16.31 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on täydet edellytykset ja mahdollisuudet huolehtia tämän hallituksen linjaaman 70 miljoonan euron sisältö niin, että tähän hoitajamitoitukseen ei tarvitse puuttua. Se on 0,5 se perusta ja pohja — piste. Ammattilaiset huolehtivat jatkossakin, koulutetut ihmiset, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, niistä ihmisistä, jotka sen ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan tarvitsevat.

Miten tämä tehdään? Näiltä osin hallitus on kirjannut budjettikirjaan sen menetelmän, sen tavan, joka täällä on aika montaa kertaa käyty. Nyt tässä laatusuosituksessa, joka on kokonaisuus, katsotaan muun muassa teknologian mahdollistaminen ja hyödyntäminen ja siinä koetetaan purkaa byrokratiaa, joka liittyy esimerkiksi yritysten lupakäytäntöihin ja niin edelleen. Semmoisilla tavoilla se 70 miljoonaa saadaan kasaan. Hoidon ja hoivan tasosta ei tingitä.

16.33 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta jotakin ihan hyvää tämän salin väen huolesta ikäihmisten hoivasta kertoo se, että syksyn mittaan kyselytunneilla tätä teemaa on sivuttu hyvin monesti.

Olen itse miettinyt, että väistämättä ikäihmisten paremman hoivan ja tulevaisuuden yhteydessä meidän olisi rohkeasti puhuttava myös digitalisaation ja teknologian hyvistä puolista. Huomaan, että aihe tuntuu myös hieman pelottavalta ja väistämättä ajatukset johtavat siihen, tulevatko sitten robotit ihmisten tilalle hoitamaan, kun kysymyksen pitäisi olla siitä, mihin kaikkeen sitä voidaan hyödyntää niin, että aikaa varsinaiselle kohtaamiselle ja

hoivalle jää enemmän. Olen miettinyt vaikkapa annosjakelun lisäämistä lääkkeiden jaossa ja sitä kautta hoivatyöhön ajan jäämistä enemmän tai teknologian hyötyä ikäihmisten turvallisuudessa. Millaisia ajatuksia ministerillä on tästä teemasta?

16.33 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mikään teknologia, mikään digitalisaatio ei tule korvaamaan ihmistä tilanteessa, jossa henkilö ympärivuorokautisesti asuu ja elää tilanteessa ja elämäntilanteessa, jossa hoidon ja hoivan ammattilaisten tarve on olemassa. Mikään digitalisaatio, mikään sähköinen järjestelmä ei tule korvaamaan toista ihmistä.

Tässä kokonaisuudessa, jota tässä nyt rakennetaan, yksi keskeinen ajatus on se, että ammattilainen pystyy kohtaamaan sen toisen ihmisen ja antamaan sen hoidon ja hoivan, mitä ihmisen tarvitsee antaa. Teknologia tulee merkittävällä tavalla tätä hyödyntämään.

16.34 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det är jätteviktigt att våra äldre kan känna sig trygga i sin vardag, och jag tycker att det är oerhört bra att regeringen nu dragit tillbaka förslaget om att sänka vårddimensioneringen. Det är bra att man håller fast vid 0,5 vårdare som minimum för dem som är i vård dygnet runt. Men samtidigt skulle det vara otroligt viktigt att våra kommuner också får veta på vilket sätt man ska göra de här beräkningarna. Vilka människor hör till dem som räknas med? Här kom det fram att det inte handlar om dem som jobbar i köket, det handlar heller inte om servicepersonal.

Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että hallitus on tässä asiassa vetänyt esityksensä takaisin ja perääntynyt siitä. On tärkeätä, että jokainen ihminen, jokainen vanhus tuntee olonsa turvalliseksi. Mutta miten hallitus aikoo informoida nyt meidän kuntia, niin että joka kunnassa tiedetään, miten tämä hoitajamitoitus todellisuudessa lasketaan, että täällä nyt asiat menevät ja kommunikointi menee oikealla tavalla eteenpäin?

16.35 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyse on vanhustenhuollon laatusuosituksista, jotka ovat työn alla niin, että kuntakenttä saa tuon tiedon vielä tämän vuoden puolella. Ja kun täälläkin jo keskustelu alkoi siitä, lasketaanko talonmiehet, keittäjät ja niin edelleen: Hoitajamitoitukseen ei lasketa talonmiehiä ja keittäjiä. He ovat tukipalvelutyöntekijöitä, jotka huolehtivat siitä, että on ruokaa ja polut on aurattu ja hiekoitettu ja niin edelleen. Kun edellinen hoitajamitoitus on tehty — ja täsmällisemmin: kun edellinen laatusuositus on tehty — niin sen jälkeen muutos koulutusmaailmassa on ollut sellainen, että meillä on ihan uusia ammattiryhmiä, jotka ovat mukana vanhustenhoidossa ja -hoivassa. Näiltä osin se, mikä on laatusuositus, joka on yhteistyössä esimerkiksi Kuntaliiton kanssa työn alla, vielä tämän vuoden puolella kuntakentälle lähetetään.

16.36 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä hallitus hakee nyt säästöä aivan väärästä paikasta. Nämä ihmiset ovat kaikkein heikoimmassa asemassa, ja tuntuu, että hallitus ei täysin käsitä, minkälaisia ihmisiä meillä tänä päivänä on, minkälaisia vanhuksia siellä on ympärivuorokautisessa hoidossa, minkälaisia vanhuksia meillä on kotipalveluiden, kotisairaanhoidon piirissä. He ovat kaikki erittäin huonokuntoisia. Ja kun viime hallituskaudella väännettiin pitkään kättä vanhuspalvelulaista, niin siihen

saatiin yhtenä elementtinä mukaan se, että tämän kelpoisuuden täytyy olla sellainen, että riittää asiantuntemusta näiden hyvin vaikeasti hoidettavien vanhusten hoitamiseen. Ja nyt tuntuu, että hallituksella vähän niin kuin kärkihankkeena on se, että romutetaan tämä viime hallituskaudella aikaansaatu vanhuspalvelulaki. Sillä, miten vanhuksia hoidetaan, on väliä heidän omaisilleen, heille itselleen ja koko Suomen kansalle. Ja nyt kysyn: onko sillä väliä hallitukselle?

16.37 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niiltä osin kuin hoidon ja hoivan määrä ja tarve perustuvat hoitoisuuteen, ne on kirjoitettu vanhuspalvelulakiin. Se kohta on aivan ennallaan. Se on se ohjuri, se on se laintasoinen säädös, jonka tavalla pitää niissä paikoissa, niissä tiloissa, joissa ympärivuorokautista hoitoa ja hoivaa vaativia ihmisiä on, hoivaa toteuttaa.

Toisekseen meillä on hyvin erikuntoisia ihmisiä ympärivuorokautisessa hoidossa ja hoivassa. Kun keskiarvo maassa on viimeisen tiedon mukaan 0,63, niin se tarkoittaa sitä, että meillä on semmoisia hoivan yksiköitä, jossa se mitoitus on 0,8—0,9, koska hoitoisuustaso on sitä luokkaa, että siellä pitää olla enemmän henkilöstöä. Tämä on jatkossakin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja sitä, mitä tämä tuleva suosituskin pitää sisällään, ja näin ollen hoitoisuuden mukaan pitää jatkossakin olla vaikka 0,9.

16.38 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoito, vanhusten laitoshoito, herättää keskustelua paljon täällä salissa, on puhuttu jo viime kaudella, kun hoitajamitoituksesta edellisen kerran väännettiin. Meillä kaikilla on joku näkemys ja mielipide siitä, miten vanhuksia Suomessa tällä hetkellä hoidetaan, ja valitettavasti, kun kuuntelee ihmisiä, tuntuu siltä, että monet ihmiset jakavat sen saman huolen kuin myös moni meistä tässä eduskunnan salissa, että vanhustenhoidosta ei ole enää varaa tinkiä.

Arvoisa ministeri, saimmeko me nyt tällä kyselytunnilla lupauksen teiltä siitä, että laatusuosituksia päivitettäessä kelpoisuusvaatimusta ei heikennetä ja samalla hoitajamitoitus säilyy nykyisellään?

16.39 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huoli on yhteinen ja aito. Huoli on yhteinen ja aito niin valtakunnan tasolla kuin sitten kuntatasolla, kuin niitten yritysten, niitten kolmannen sektorin järjestöjen ja vastuunkantajien tasolla, joiden tehtävänä on huolehtia ja vastata siitä, että ihminen voi ihmisarvoista elämää elää tilanteessa, jossa ei enää itse pärjää.

Toisekseen hallitus on sitoutunut siihen, että hoitajamitoitusta ei lasketa. 0,5 on se, jossa pysytään ja pidättäydytään. Laatusuositustyö on siinä asennossa, että kunnat saavat tiedon tämän vuoden puolella siitä, mistä on kysymys, ja jo sitä, millainen koulutuksen muutos kentällä on tapahtunut edellisen laatusuosituksen jälkeen, tullaan tarkentamaan ja täsmentämään. Mutta olennaista on: sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia ovat kaikki ne, (Puhemies koputtaa) jotka lasketaan 0,5:een.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys alkoholilain kokonaisuudistuksesta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 124/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Päivi Räsänen.

Keskustelu

16.41 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kuluneella viikolla lähetettiin lausunnolle hallituksen alkoholilakiluonnos, ja siihen sisältyvien vaikutusarvioiden mukaan alkoholin suurkuluttajien määrä tulee kasvamaan, kun vahvempien oluiden ja siiderien saatavuutta lisätään, ja myös vuosittaiset alkoholikuolemat lisääntyvät 150:llä. Alkoholin vammauttamia lapsia tulee syntymään nykyistä enemmän.

Me kristillisdemokraatit olemme vaatineet tämän esityksen perumista, jotta useampi lapsi saisi elää turvallisen lapsuuden ilman vanhempien päihdeongelmaa ja jotta esimerkiksi poliisiresurssit riittäisivät. Tällä hetkellä, jo nyt, noin 70 prosenttia kaikesta poliisin työstä menee alkoholin aiheuttamiin turvallisuusongelmiin. THL ja kaikki alkoholiasiantuntijat ja alan järjestöt (Puhemies: Ja nyt!) ovat hallituksen esitystä vastaan.

Kysyn: millä yhteiskunnallista hyvää lisäävällä perusteella hallitus tätä on esittämässä?

16.42 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Räsänen esittää, että hallitus peruuttaa esityksensä.

Mikä on tämän hetken tilanne? Ministeriö on lähettänyt lausuntokierrokselle alkoholilain kokonaisuudistussäännökset perusteluineen.

Toisekseen, lainsäädännön valmisteluun kuuluu tässäkin laissa vaikuttavuusarvioinnit. Niillä tiedoilla, joilla pystytään arvioimaan — niin luotettavasti kuin se tässä tilanteessa on mahdollista — sitä, minkä verran näitten säännösten jälkeen alkoholin kokonaiskulutus mahdollisesti kasvaa, on päädytty tuohon, mitä te, edustaja Räsänen, sanoitte.

Mutta kun puhutaan peruuttamisesta, niin nyt on lausuntoaika 16. päivään tammikuuta asti ja sen jälkeen ruvetaan katsomaan, mitä lausunnot kertovat. Tehdään mahdollisia muutoksia, sikäli kuin tarvetta on, esimerkiksi täsmennyksiin — tuossa laissa on useita pieniä asioita, jotka ovat olleet (Puhemies koputtaa) julkisissa keskusteluissa ja joita pitää täsmentää.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.43 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidän erittäin hyvänä sitä, jos hallitus todellakin herkällä korvalla kuuntelee näitä lausuntopalautteita ja erityisesti asiantuntijoiden, varsinkin kansanterveyden asiantuntijoiden, näkemyksiä.

Tuoreessa muistissa on se, kun edellisen kerran alkoholilakia höllennettiin, pääministeri Matti Vanhasen hallituksen toimesta 2004. Silloinhan hallituksen esityksen perusteluissa kerrottiin, että se tulisi lisäämään 600 alkoholikuolemaa vuodessa, ja näin sitten valitettavasti kävikin.

Toivon, että hallitus ei nyt todellakaan tee tätä virhettä vaan mieluummin noudattaa esimerkiksi OECD:n tuoretta ohjetta, jossa ehdotetaan, että alkoholiveroa päinvastoin pitäisi korottaa. Mitä tästä sanotte?

16.44 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuonna 2004 muistaakseni oltiin tilanteessa, jossa puututtiin alkoholiverotukseen. Silloinhan ei alkoholin sisältölainsäädäntöä muutettu. Tässä menneiden vuosien varrella on puhuttu alkoholimainonnasta ja tehty siihen liittyviä ratkaisuja, mutta alkoholilain sisältöhän näiltä osin, mihin te viittaatte ja millä oli kulutukseen vaikutuksia, liittyi verotuksen muutokseen, jossa Suomi laski merkittävällä tavalla alkoholiveron määrää. Tuon jälkeen on matkattu kohti tilannetta, jossa Suomessa nautitun alkoholin määrä on kiitettävälläkin tavalla ollut vähenemään päin. Nämä ovat niitä viestejä, jotka on tämänkin lain valmistelun yhteydessä otettu huomioon, jotka ovat esimerkiksi mahdollistaneet sen, että elinkeinoelämän näkemyksiä on otettu tälläkin tavalla esiin, kuin nyt tuossa ministeriön lausuntokierrokselle lähettämässä esityksessä oli.

16.45 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt tätä suuntaa ei nimenomaan missään tapauksessa pidä kääntää. Elikkä alkoholinkulutukseen vaikuttavat aina hinta ja saatavuus, ja nyt hallitus on avaamassa tätä saatavuutta muun muassa nelosoluen kohdalta siten, että kun tällä hetkellä sitä saadaan noin 350 Alkosta, niin sen jälkeen noin 5 300—5 500 vähittäiskauppaa myy sitä ympäri Suomea. Tänään on jo arvioitu, kuinka se tulee vaikuttamaan siihen, että myöskin sitten alkoholin hinta lähtee halpenemaan.

Meillä naapurimaassa Virossa on tällä hetkellä keskustavetoinen hallitus, joka on luvannut, että he aikovat nostaa oluen verotusta yli 60 prosenttia vuoteen 2020 mennessä ja jo heinäkuussa on tarkoitus nostaa 65 prosenttia nykyisestä. Eikö nytten Suomen keskustavetoisen hallituksen olisi äärimmäisen tärkeää seurata Viron esimerkkiä ja ottaa käyttöön kristillisdemokraattien tekemä aloite jo ensi vuoden budjettiin siitä, että alkoholin (Puhemies koputtaa) hintaa korotetaan?

16.46 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 2004 tehty veromuutos liittyi siihen, että Viron EU-jäsenyyden ikä tuli siihen kohtaan, että he joutuivat muuttamaan sitä, mikä heillä oli se malli. Mehän teimme kertarysäyksellä silloin Suomen eduskunnassa sen ratkaisun, että alkoholiveroa laskettiin.

Nämä uutiset, mitä tuolta Suomenlahden takaa tulee, on otettava kiitollisuudella vastaan, koska niillä on suora vaikutus siihen, millä tavalla tuodaan alkoholia Suomen rajojen ulkopuolelta meidän markkinoille. Tässä alkoholilain kokonaisuudistuksessa yksi semmoinen ohjuri on ollut se, että alkoholi nautittaisiin ja sitä ostettaisiin Suomen rajojen sisäpuolella, jotta verotulot jäisivät meille Suomeen.

16.47 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tuntuu, että me olemme suomalaisessa alkoholin verotuksessa aika lailla tapissa, eli varmasti, jos alkoholiveroa korotettaisiin, riski olisi erittäin suuri, että se päinvastoin ohjaisi yhä enemmän hakemaan alkoholia Virosta tai muualta, mistä sitä saa halvemmalla, ja kun se ostetaan sieltä, niin se taas on pois meidän verotuloistamme. Siksi tämä Viron ratkaisu, kunhan he vielä tekevät sen, on aivan erinomainen ja oikein tervetullut sekä suomalaisen alkoholipolitiikan kannalta että sitten myöskin valtion kirstun kannalta. Eli ei muuta kuin pökköä pesään siellä Virossa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta (Pauli Kiuru kok)
Suullinen kysymys SKT 125/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Pauli Kiuru.

Keskustelu

16.48 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on hyväksynyt tänään kansallisen energia- ja ilmastostrategian vuoteen 2030. Se on hyvin kunnianhimoinen, ja sillä edetään määrätietoisesti kohti päästövähennystavoitteita. Suomi on ensimmäinen teollisuusmaa, joka kieltää kivihiilen käytön lailla. Suomi on myös ensimmäinen maa, joka on päättänyt määrätietoisista toimista fossiilisen tuontiöljyn puolittamiseksi. Samaan aikaan strategiassa linjataan merkittävistä panostuksista uusiutuvan energian kehittämiseen. Ministeri Rehn, minkälaisia mahdollisuuksia te näette näiden strategisten linjausten tuovan vientiteollisuudelle ja taloudellisen toimeliaisuuden lisäämiseksi Suomessa?

16.49 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Pauli Kiurun kysymys on aivan tämän kansallisen energia- ja ilmastostrategian ytimessä. Tavoitteena on se, että me olemme omien etujemmekin takia edelläkävijä tällä saralla ja luomme pohjaa sille, että suomalainen osaaminen cleantechin ja energia- ja ympäristöteknologian saralla voi menestyä maailmalla, ja sitä kautta voimme luoda uusia työpaikkoja Suomessa ja voimme vahvistaa osaamistamme tällä hyvin keskeisellä saralla. Tätä pyrimme edistämään yhdessä ulkomaankauppaministeri Kai Mykkäsen kanssa ja pyrimme todellakin vahvistamaan sitä, että pystymme suomalaista cleantechiä ja ympäristöteknologiaa viemään, kun tosiaankin tämän strategian kautta vahvistamme osaamistamme ja panostamme, investoimme uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.50 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omalta osaltanikin haluan kiittää hallitusta näistä aivan erinomaisista ja, voi sanoa, kunnianhimoisista ilmasto- ja energiapolitiikan strategialinjauksista, jotka meitä auttavat toteuttamaan sekä EU:n että kansainväliset sopimukset, velvoitteet.

Mutta erittäin tärkeätä on myös, että meidän energiapolitiikkamme on sellaista, että se mahdollistaa kotimaisen uusiutuvan energian käytön ja sitä kautta myös kotimaisen työllisyyden hoidon. Meillähän on tällä hetkellä ympäri Suomea useita lupaavia, erittäin merkittäviä bioenergiahankkeita, jotka toteutuessaan olisivat aivan merkittäviä työllistäjiä. Haluaisinkin kysyä ministeri Rehniltä: miten arvelette näiden uusien ilmasto- ja energiastrategialinjauksien vaikuttavan näihin suunniteltuihin investointihankkeisiin?

16.51 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi kiinnitti huomion olennaiseen kysymykseen, eli tällä energia- ja ilmastostrategialla asetetaan hyvin kunnianhimoiset tavoitteet, mitkä osaltaan sitten edistävät investointeja

kotimaiseen uusiutuvaan energiaan. Nämä kunnianhimoiset tavoitteet tähtäävät siihen, että me siirrymme kokonaan päästöttömään, hiilineutraaliin energiatalouteen vuoteen 2050 mennessä. Keinona on sekä keppiä että porkkanaa: keppiä kivihiilelle, eli luovutaan kivihiilen energiakäytöstä vuoteen 2030 mennessä — lainsäädäntöä valmistellaan tämän hallituskauden aikana — ja vastaavasti porkkanaa uusiutuvalle energialle, kotimaiselle energialle ja energiatehokkuudelle. Otan tästä yhden esimerkin: biopolttoaineet, joiden sekoitevelvoite, 30 prosenttia, tarkoittaa sitä, että me tarvitsemme 600 000 tonnia biopolttoainetta vuodessa, mikä vastaa noin viittä kuutta biojalostamoa, sen kokoista, mitä Lappeenrannassa esimerkiksi on. (Puhemies: Aika on täynnä!) Tämä kannustaa merkittävästi investointeihin.

16.52 **Ville Skinnari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy myös minunkin ensiksi kiittää hallituksen hyviä linjauksia. Siellä on paljon paljon hyviä elementtejä, kunnianhimoisia sellaisia. Biomassa ja biopolttoaineet ovat keskiössä. Sähköinen liikennekin on huomioitu. Maailma menee sähköautoihin, teki Suomi mitä tahansa.

Mutta kysymykseni kuuluu oikeastaan tämän paketin ajoituksesta: miksi, arvoisa ministeri, Suomi tekee omat linjauksensa ennen kuin kaikki olennaiset asiat on linjattu EU-tasolla?

16.53 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Skinnarin kysymykseen kaksi vastausta eli kaksi samansuuntaista kommenttia: Ensinnäkin Euroopan unionin valmistelu on viivästynyt. Me Suomessa emme vatuloi, me toimimme jämäkästi ja aikataulussa. Ja toiseksi tämä on itse asiassa aivan oikein meidän omienkin etujemme kannalta, koska nyt kun olemme linjanneet tämän strategian, sen mukaisesti jatkamme vaikuttamista Euroopan unionissa muun muassa hiilinieluja koskevaan politiikkaan, biomassan kestävyyskriteereihin ja muihin kysymyksiin, mitkä vaikuttavat tämän energia- ja ilmastostrategian onnistumiseen Suomessa.

16.53 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä asia, että kivihiili aiotaan kieltää, mutta valitettavasti kokonaisuus ei vastaa näitä omakehupuheita edelläkävijyydestä. Hallitushan aikoo jopa lisätä kotimaisen kivihiilemme eli turpeen polttoa ja samalla panee kuitenkin jarruja puhtaalle tuulivoimalle. (Ben Zyskowicz: Minkälaisia jarruja?) Eikö hallitus ymmärrä, että kilpailukykymme kehittämisen kannalta tärkeintä olisi kotimaassa edistää juuri niitä asioita, joiden kysyntä maailmalla kasvaa eniten ja jotka ovat puhtaimpia, kuten tuuli- ja aurinkovoima, älysähköverkot ja sähköautot, joita hallitus kyllä aikoo edistää mutta vain suunnilleen sen verran, että 15 vuoden päästä meillä olisi sen verran sähköautoja kuin Suomessa uusia autoja myydään kahden vuoden aikana?

16.54 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En oikein ymmärrä tätä kommenttia jarruista. Olen samaa mieltä sinänsä näistä älyverkoista: ne ovat hyvin keskeinen osa sekä sähköjärjestelmän uudistamista että myös liikennejärjestelmän viemistä kestävän energiatalouden suuntaan. Hallitus tämän strategian myötä tulee viemään eteenpäin sellaista lainsäädäntöä, jonka mukaan uusiutuvan energian tukijärjestelmää kehitetään niin, että investointituen lisäksi meillä on siirtymäkaudella tuotantotukea, joka toteutetaan kustannustehokkaasti ja teknologianeutraalisti niin, että aurinkosähkö, tuulivoima tai pien-CHP, elikkä pienimuotoinen sähkön- ja lämmöntuotanto uusiutu-

valla energialla, ovat kaikki samalla viivalla, ja siinä mielessä käytämme veronmaksajien varoja kaikkein tehokkaimmalla tavalla, jotta pääsemme näihin uusiutuvan energian tavoitteisiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys saaristoliikenteen maksullisuudesta (Mikaela Nylander r)
Suullinen kysymys SKT 126/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Ehditään ottaa vielä yksi kysymys, edustaja Nylander.

Keskustelu

16.55 **Mikaela Nylander r:** Värderade talman! Kommunikationsministeriet planerar att införa avgifter på förbindelsebåtarna. Vi inom svenska riksdagsgruppen anser att de fast bosatta i skärgården drabbas mest av det här, företag och familjer som lever och verkar i skärgården.

Arvoisa puhemies! Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä maksujen perimistä saariston yhteysaluksilta ei voida kutsua uudistukseksi. Uskomme, että maksullinen yhteysliikenne tuo mukanaan päinvastaiset vaikutukset: yritystoiminta nääntyy, ja saariston elinvoima laskee. Perimällä esimerkiksi maitoauton edestakaisesta matkasta 220 euroa ei toiminta välttämättä ole enää kannattavaa. Millä perusteella hallitus on laskenut, että saariston elinvoima nousee tekemällä yhteysliikenne maksulliseksi?

Hur resonerar regeringen? Hur förstärker man livskraften i skärgården genom att avgiftsbelägga skärgårdstrafiken (Puhemies: Aika!) och förbindelsebåtarna?

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat! Pyydän pidättäytymään ylimääräisestä keskustelusta, kun kyselytunti on vielä kesken. Ministeri Berner.

16.57 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Målet är att bevara en livskraftig skärgård, och att skärgården för såväl invånare som företag förblir livskraftig och skapar bättre förutsättningar. När de offentliga finanserna blir stramare och den bofasta befolkningen i skärgården minskar är det också sannolikt att de statligt finansierade tjänsterna inom förbindelsefartygstrafiken kommer att minska.

Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä kaikessa joukkoliikenteessä niin maaseudulla kuin muualla käytössä maksuja käyttäjien perusteella. Meillä ei ole sellaisia mahdollisuuksia, että voimme kehittää palveluita, luoda digitaalisia alustoja, kehittää matkailua ilman, että meillä on käytössä minkäänlaisia maksujärjestelmiä, jotka mahdollistaisivat yrittäjyyden, uusien palveluiden syntymisen ja niiden rakentamisen. Meillä on ollut Turun saaristoseminaari viime kesänä, jossa asiaa on myös laajasti käyty läpi sidosryhmien kanssa.

Puhemies Maria Lohela: Haluatteko esittää jatkokysymyksen, edustaja Nylander?

16.58 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteysalukset eivät ole rinnastettavissa julkisen liikenteen kanssa. Yhteysalukset toimivat saaristolaisen maantien jatkeena samalla tavalla kuin edelleen maksuttomat lossit.

Puhemies! Ministeriön laskelmien mukaan noin 500 saariston vakituista asukasta käyttää niitä yhteysalusliikennepalveluita, jotka ministeriö haluaa asettaa maksulliseksi. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Muodostavatko nämä 500 ihmistä hallituksen mielestä sen kokoisen ympärivuotisen markkinan, että alueelle automaattisesti tulee uusia markkinaehtoisia liikennepalveluita sen jälkeen, kun jo olemassa olevat palvelut tehdään maksullisiksi?

16.59 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä Suomessa vajaat 300 saarta, joissa on myös vakituista asutusta, joilla ei ole minkäänlaista yhteysaluspalvelua käytettävissä. Itsekin olen käynyt kesällä 2015 Örön saarella, joka muun muassa jäi yhteysaluspalveluiden ulkopuolelle, ja kun siellä sitten haettiin kilpailutuksen kautta palveluita, niin näitä tarjosi yhdeksän erilaista yritystä. Tarjolla oli niin nopeita veneitä kuin normaaleja taksiveneitä, aikataulutettua liikennettä, kokopäiväristeilyitä ja muita ratkaisumalleja. Nyt on äärimmäisen tärkeää, että me pystymme edistämään matkailua, pystymme myös edistämään asukkaiden palveluita, ja tästä on myöskin hyviä kokemuksia muun muassa Ahvenanmaalla, jossa yhteysalukset ovat maksullisia niin vakituisille asukkaille kuin myöskin matkailulle. Sillä on pystytty ennen kaikkea ylläpitämään palveluita ja myöskin kehittämään niitä. (Puhemies koputtaa) Se on tässäkin tavoitteena.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Keskustelualoite eduskunnan roolista kestävän kehityksen edistäjänä

Keskustelualoite KA 10/2016 vp

Keskustelu

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 3. asiana on ajankohtaiskeskustelu eduskunnan roolista kestävän kehityksen edistäjänä. Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Aila Paloniemi. Seuraavat puheenvuorot käyttävät ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen ja maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen, kummallekin 5 minuuttia. Muut puheenvuorot varataan P-painikkeella, ja ne saavat kestää enintään 2 minuuttia. Myönnän puheenvuorot sitten harkitsemassani järjestyksessä. Tämän lisäksi myönnän harkintani mukaan 1 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja, mikäli tarvetta debatille ilmenee. Ajankohtaiskeskusteluun varataan aikaa 2 tuntia.

Keskustelu

17.02 **Aila Paloniemi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! YK:n jäsenmaat sopivat uusista kestävän kehityksen tavoitteista, jotka tulisi toteuttaa vuoteen 2030 mennessä. Kyse on yhdestä ihmiskunnan ja planeettamme kannalta merkittävimmästä avauksesta, jossa Suomikin on mukana. Olen itse kotoisin noin 50 asukkaan pienestä Noposenahon kylästä Kyyjärveltä. Siksikin on aivan upeaa tässä ympäristössä, eduskunnassa, päästä puhumaan kerrankin näin suuresta asiasta.

Uutta kestävän kehityksen 17 tavoitteessa on, että ne koskevat kaikkia maailman maita, ei vain kehittyviä maita, ja niiden toteutumista ollaan seuraamassa tarkasti. Hienoa, että Suomi oli ensimmäisten YK-jäsenmaiden joukossa kertomassa viime kesänä alustavista suunnitelmistaan kestävän kehityksen toteuttamiseksi. Suomalainen toimintatapa on otettu kiitoksin vastaan maailmalla. Suomen suunnitelmassa yhdistyvät kansalliset ja kansainväliset kestävän kehityksen toimet, ja suunnitelmaa toteutetaan yhdessä, koko yhteiskunnan laajuudelta. Kansallinen toimeenpanosuunnitelmamme valmistuu kuluvan vuoden loppuun mennessä, ja odotukset ovat siis korkealla.

Kestävän kehityksen arvomaailma ja tavoitteet istuvat hyvin suomalaiseen ja pohjoismaiseen ajatteluun. Ne tukevat sellaista kehitystä ja talouskasvua, jossa nykyhetken tarpeet tyydytetään ilman, että viedään tulevilta sukupolvilta mahdollisuus samaan. Sen lisäksi meidän tulee kaventaa eriarvoisuutta myös oman sukupolvemme sisällä sekä sukupuolten välillä Suomessa ja maailmalla.

Koskaan aikaisemmin ei ihmiskunta ole ollut näin riippuvainen toinen toisistaan ja vähenevistä luonnonvaroista. Myös oman toimintamme vaikutukset ulottuvat pitkälle maamme rajojen ulkopuolelle, ja kaukaisetkin tapahtumat vaikuttavat meihin. Siksi kansalliseen toimintasuunnitelmaamme kuuluu myös globaali ulottuvuus. Suomi on sitoutunut auttamaan kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista myös muualla maailmassa. Tätä Suomi tekee kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön keinoin.

Meillä on monta syytä sitoutua kestävän kehityksen edistämiseen myös maamme rajojen ulkopuolella. Erityisesti voimakkaana jatkuva väestönkasvu Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja eräissä Aasian maissa ja jo nyt ennätyssuuret nuoret ikäluokat vaativat kestäviä ratkaisuja. Elinkeinojen harjoittamisen turvaaminen, ihmisarvoinen, säällinen työ, sukupuolten välinen tasa-arvo sekä yhteiskuntien toimintakyvyn turvaaminen ovat kehityspolitiikan avainkysymyksiä. Ilmastonmuutos ja planeetan resurssien rajallisuus pakottavat meitä toimimaan nopeasti.

Toteutuessaan kestävän kehityksen tavoitteet vievät meitä kohti vakaampaa, vauraampaa ja tasa-arvoisempaa Suomea ja maailmaa. Tavoitteet eivät kuitenkaan toteudu itsestään. Siksi olemme tänään keskustelemassa siitä, miten Suomen eduskunta, kansanedustajat ja puolueet vastaavat kestävän kehityksen haasteeseen. Ihmiskunnan ja luonnon kestävä tulevaisuus on turvattava nyt. Meidän on saatava kestävän kehityksen tavoitteet osaksi suomalaista politiikkaa, päätöksentekoa ja lainsäädäntöä.

Arvoisa puhemies! Kestävän kehityksen 17 tavoitetta heijastelevat pohjoismaista arvopohjaa. Pohjoismailla on ollut keskeinen rooli niiden aikaansaamisessa, ja siitä sopii olla ylpeä. Meillä on siis aivan erityinen vastuu siitä, että tavoitteet saavutetaan niin täällä meillä kuin maailmallakin.

Koska kansanedustuslaitoksilla on tärkeä rooli tavoitteiden toteuttamisessa, ne ovat olleet aktiivisesti mukana tässä luomisprosessissa. Esimerkiksi vuonna 2013 Quitossa, Ecua-

dorissa, parlamentaarikot ympäri maailman toivat ajatuksiaan esiin Post 2015 -kehitystavoitteista ja tuloksena syntyi Quiton tiedonanto, jossa kannustetaan kaikkia maailman kansanedustuslaitoksia säätämään kestävän kehityksen mukaisia lakeja. Vuonna 2015 maailman parlamenttien puhemiehet antoivat tukensa kestävän kehityksen tavoitteille ja ilmaisivat tahtonsa toteuttaa niitä aktiivisesti kansallisissa parlamenteissaan. Olemme siis sitoutuneet kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen.

YK:n kestävän kehityksen prosessi on alusta alkaen nojannut siihen, että mukana olisivat kaikki maat, kaikki toimijat talouden ja politiikan päättäjistä yrityksiin ja yksilöihin, kaupunkeihin, kuntiin ja paikallisyhteisöihin. Sitoumus 2050 -verkkosivusto on yksi erinomainen tämän asian omistajuuden lisäämiseen pyrkivä väline. Sivustolta löytyy jo yli 300 suomalaisten toimijoiden ilmoittamaa toimenpidesitoumusta. Suomalaisia vahvuuksia ovat muun muassa tavoitteet hiilineutraaliudesta ja resurssiviisaasta taloudesta.

Kestävän kehityksen ajattelu opitaan kotona, kouluissa ja lähiyhteisöissä, ja sitä tulisi päivittää koko elinkaaren ajan. Kansanedustajilla ja eduskunnalla on tässä aivan erityinen rooli: Kaiken lainsäädännön, erilaisten kansallisten ohjelmien, politiikkalinjausten ja valtion budjetin tulisi perustua kestävälle kehitykselle. Tämän lisäksi kansanedustajilla on tärkeä rooli lisätä äänestäjiensä ja edustamiensa alueiden hallintojen tietoisuutta kestävästä kehityksestä.

Jotta kestävän kehityksen tavoitteet toteutuisivat, tarvitaan niiden lainsäädännöllistä toimeenpanoa kansallisella tasolla sekä kansainvälisten sitoumusten noudattamista. Eduskunnan ja hallitusten on huolehdittava siitä, että säädetään tarvittavia uusia lakeja ja muokataan olemassa olevia niin, että ne vastaavat Agenda 2030:n asettamia uusia maailmanlaajuisia tavoitteita.

Tärkeää on myös puuttua Suomen kestävän kehityksen arvioissa havaittuihin haasteisiin. Niitä ovat muun muassa ilmastonmuutos ja resurssiemme käyttö, jotka liittyvät oleellisesti kulutus- ja tuotantotapoihimme. Myös julkisten hankintojen kestävyys tai palkkatasa-arvo tai naisiin kohdistuva väkivalta ovat esimerkkejä niistä teemoista, jotka vaativat aktiivisia toimia eduskunnalta.

Kansanedustajat voivat vaatia valiokuntakuulemisia ja edistymisraportteja sekä tuoda kestävän kehityksen tavoitteita julkiseen tietoisuuteen ja mediaan sekä keskustella aktiivisesti kansalaisyhteiskunnan kanssa kestävän kehityksen edistymisestä ja näin vahvistaa läpinäkyvyyttä kaikilla tasoilla.

Arvoisa puhemies! On siis pidettävä huolta, että valiokunnat käsittelevät toimialaansa kuuluvia kestävän kehityksen tavoitteita. Valiokunnissa on niiden toimialaa koskevaa erityistietämystä, ja valiokunta voi keskittyä tarkasti sen alaan kuuluvien kestävän kehityksen tavoitteiden seurantaan yhteistyössä vastaavien ministeriöiden ja virkamiesten kanssa. Kysyn myös, voisiko esimerkiksi tulevaisuusvaliokunta ottaa päävastuun kestävän kehityksen tavoitteiden seurannasta yleisellä tasolla.

Tavoitteiden toteutukseen tarvitaan tietenkin resursseja, poliittista tahtoa ja aitoa sitoutumista. Vuosittaisissa budjettikeskusteluissa ja budjettien laadinnassa tulee huolehtia siitä, että kestävän kehityksen tavoitteet näkyvät valtion budjetissa, ja niiden pitäisi näkyä myös kuntatasolla. On tuotava kestävän kehityksen tavoitteet mukaan budjetin valmisteluun prosessin alusta saakka.

Arvoisa puhemies! Eduskunnalla on erinomaiset edellytykset toteuttaa kestävää kehitystä kansallisessa politiikassaan. Toisin on köyhissä ja hauraissa maissa, joissa hallinnon kapasiteetti ja valtion varat ovat monesti erinomaisen vähäiset. Osassa näitäkin maita on

silti tartuttu toimeen. Esimerkiksi Pakistanissa on perustettu kansalliseen parlamenttiin asiaa seuraava task force.

Kestävän kehityksen Agenda 2030 velvoittaa Suomen kaltaisia maita toimimaan myös hauraiden ja köyhimpien maiden globaalina kumppanina. Hallituksen kehityspoliittinen ohjelma antaa hyvät eväät tähän. Painopisteistä mainittakoon naisten ja tyttöjen aseman parantaminen, kehitysmaiden talouksien ja yhteiskuntien toimintakyvyn vahvistaminen, kestävä luonnonvarapolitiikka, kauppa- ja teknologiayhteistyö sekä yksityisen sektorin osallistaminen. Sen lisäksi lähes jokaiseen tavoitteeseen on sisällytetty kansainvälisen kumppanuuden ulottuvuus. Esimerkeiksi käyvät vaikkapa maiden sosiaalijärjestelmien, verotuksen tai kestävän teollistumisen kehittäminen. Esimerkiksi ruokaturva ei ole enää yhdenkään maan kansallinen kysymys. Samoin lääkkeiden saatavuutta, kehitysmaiden vientiä tai jalostusarvon lisäämistä rajoittavat kaupan esteet olisi purettava. Samalla meidän itsemme tulisi tarkastella kriittisesti esimerkiksi tuotanto- ja hankintaketjujamme tai fossiilisten polttoaineiden käyttöä.

Suomen kehitysrahoitus vastaa ensi vuonna 0,40 prosentin osuutta suhteessa bruttokansantuloon. Se ei ole Suomen kansainvälisten sitoumusten mukaista. Suomen kaikkein köyhimmille maille suuntautuvan kehitysyhteistyön ja avun ennakoidaan laskevan 0,15 prosenttiin bruttokansantulosta. Sekään ei ole linjassa YK:n Agenda 2030:n tavoitteen kanssa. Mutta tuo agenda on kuitenkin suuri mahdollisuus: koskaan aikaisemmin ei yhteistyölle ja kumppanuudelle ole luotu vastaavaa maailmanlaajuista kehystä.

Tällä puheenvuorolla avaan keskustelumme ja haastan teidät, hyvät kansanedustajakollegat ja hallitus, edistämään aktiivisesti kestävän kehityksen tavoitteita ja niiden toteutusta kaikilla tasoilla, sekä Suomessa että kansainvälisesti.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Mykkänen, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

17.13 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Kiitos aloitteen tekijöille keskustelusta, tärkeä aihe.

Tässä puheenvuorossa ajattelin ensin lyhyesti kuvata hallituksen näkökulmasta tätä Agenda 2030 -toimeenpanoprosessia ja sen asian merkitystä, sitten hieman tarkemmin oman salkkuni asioita, kehitysyhteistyön yhteyttä tähän Agenda 2030 -toimeenpanoon, ja vielä kolmanneksi kaupan ja viennin liittymäkohtia kestävän kehityksen ja Agenda 2030 -agendan edistämiseen.

Ensinnäkin voi olla helposti kyyninenkin siinä, miten paljon YK:n sovitut tavoitteet asettavat todellista muutosta siihen, mitä maailmassa näemme. Mutta täytyy sanoa, että silloin, kun asetettiin näitä vuosituhattavoitteita, niistä itse asiassa moni keskeinen lähti kuitenkin toteutumaan kiihtyvästi, niin kuin äärimmäisen köyhyyden selvä pieneneminen ja puhtaan veden saatavuuden lisääntyminen, ja osa siitä varmasti on sitä, että on fokusoitu maailmanyhteisön toimenpiteitä. Tässä suhteessa täytyy toivoa, että samalla tavalla tapahtuu myös Agenda 2030:n osalta.

Uusi näkökulmahan on se, että nyt nämä selkeästi koskevat kaikkia maita. Kehitysmaat eivät siis ole ikään kuin länsimaailman tavoitteita kohdemaina, vaan jokainen maa omalta osaltaan keskittyy — ja näin ollen myöskin tämä toimeenpanosuunnitelma Suomen hallituksen osalta, jossa olemme todella edelläkävijämäisesti useimpiin muihin YK:n jäsenvaltioihin nähden menossa eteenpäin — ennen kaikkea siihen, miten me muutamme Suomea kestävän kehityksen yhteiskunnaksi.

Tärkeä tarkoitus omasta näkökulmastani on, että luodaan selkeä seurantarakenne niin vuosittain kuin pidemmälläkin aikavälillä. Muuten helposti jäädään vain tavoitteisiin ja puheisiin. Tältä osin tämä aloite tulevaisuusvaliokunnan roolista koordinoivana on varsin perusteltu. Myös ministeri Tiilikaisen kanssa siitä lyhyesti keskustelimme. Meillähän on painopisteenä erityisesti tarkoitus ottaa hiilineutraali yhteiskunta ja resurssiviisas Suomi ja toisaalta yhdenvertainen, tasa-arvoinen, osaava Suomi, jolloin mennään väistämättä useamman valiokunnan osaamisalueelle. Tässä suhteessa tulevaisuusvaliokunnan rooli voi olla hyvinkin luonteva.

Mitä tulee sitten kehitysyhteistyön linkkeihin, niin meidän painopisteemme kehityspoliittisessa selonteossa, jota edeltäjäni esitteli keväällä täällä ja jonka eduskunta hyväksyi, sopivat erittäin hyvin Agenda 2030:een, ja se ei sinänsä tietysti ole sattuma. Meillä ykkösprioriteetti on naisten ja tyttöjen asema. Se näkyy siinä, että vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa me olemme priorisoineet selkeästi esimerkiksi YK:n järjestelmässä UN Womenia, UNFPAa ja sen tyyppistä toimintaa, joka nimenomaan tukee sellaisia arvoja — tasa-arvoa, naisten ja tyttöjen koulutusta — jotka valitettavasti eivät tänä päivänä ole itsestäänselvyyksiä edes siinä määrin kuin YK-järjestelmässä ehkä jaettiin tavoitteena muutama vuosi sitten laajemmin. Tässä suhteessa on tärkeää, että Pohjoismaat nostavat lippua tässä asiassa. Myöskin kysyin pohjoismaisilta kollegoiltani kehitysministerien kokouksessa kolmisen viikkoa takaperin, ovatko muutkin huomanneet, että tässä on ehkä arvoissa tietynlaista tilanteen vaikeutumista niin Euroopassa kuin maailmalla, ja kaikki olivat yhtä mieltä, että on ja että meidän tulee nyt tässä ryhdistäytyä erityisesti naisten, tyttöjen ja vammaisten oikeuksien ja tasa-arvon puolesta puhuvana maaryhmänä. Se on tärkeää.

Toisena painopisteenä meillä on talouksien jaloilleen nostaminen. Tässä suhteessa, kun meillä on taloudellisesti vaikeassakin tilanteessa mahdollisuus investointimuotoista tukea selvästi lisätä, väittäisin — kun kentällä kierrän, esimerkiksi viime viikolla Afrikassa Keniassa ja Tansaniassa — että sillä pystytään merkittäviä määriä tekemään. Nyt esimerkiksi Finnfundin 130 miljoonan euron pääomalainalla voidaan noin 20 miljoonalle ihmiselle todennäköisesti puhdas päästötön sähkö taata. Se on sentyyppisiin hankkeisiin erittäin hyvä väline, ja uskon, että esimerkiksi ilmastorahoituksen puolella me voimme — sen lisäksi, että osallistumme näihin virallisiin, ikään kuin Pariisin sopimuksen mukaisiin, rahastoihin — tämän investointimuotoisen rahoituksen kautta hyvin merkittävässä määrin panostaa nimenomaan energiajärjestelmän muuttamiseen myös kehitysmaissa. Meidän ilmastorahoituspanos sinänsä kokonaisuutena tulee tätä kautta kasvamaan tällä kaudella.

Kaksi muuta painopistettä ovat sitten demokraattinen ja hyvin toimiva yhteiskunta mukaan lukien veronkantokapasiteetti. Tässä suhteessa on tärkeätä, että jos yhdenkin prosenttiyksikön bkt:sta veronkantokyky kasvaisi köyhimmissä maissa, niin se korvaisi kaiken kansainvälisen kehitysavun. Me olemme kaksinkertaistamassa veronkantokyvyn vahvistamiseen liittyvän kehitysavun vuoteen 2019 mennessä noin 34 miljoonaan euroon, mikä ei ole ihan helppoa, mutta me teemme sen ja olemme näitä hankkeita jo identifioineet.

Ja neljäntenä sitten puhdas vesi, energia. Tässä suhteessa, kuten mainitsin, tämä investointimuotoinen rahoitus on keskeinen. Ja sitten, kun tullaan ratkaisuihin, se, mitä tässä tänään esittelimme hallituksena — Suomen kunnianhimoinen energiastrategia, hiilestä luopuminen, fossiilisen öljyn puolittaminen — luo niitä ratkaisuja, joita skaalaamalla voimme sitten toteuttaa puhdasta järjestelmää myös Intiassa, Kiinassa, siellä, missä ilmastonmuutos ratkaistaan.

Mutta tässä taitaa aika tulla täyteen, ja keskustelun kuluessa varmasti jatkamme eri näkökulmista. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia teillekin.

17.18 **Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia aloitteen tekijöille tästä erittäin ajankohtaisesta keskustelumahdollisuudesta.

Suomi esitteli ensimmäisten maiden joukossa viime kesänä heinäkuussa omia suunnitelmiaan ja toimiaan Agenda 2030:n kansalliseen toimeenpanoon. Itse asiassa sain olla niitä itse esittelemässä YK:n kestävän kehityksen seurantakokouksessa New Yorkissa, ja kuten ministeri Mykkänen totesi, Suomi on tietyllä lailla hyvin edelläkävijänä tässä toimeenpanossa. Se ei ole sattumaa, sillä meillä esimerkiksi kestävän kehityksen toimikunta on toiminut 25 vuotta kohtsillään, eli meillä on aina haluttu yhteiskuntaa kehittää tasapainoisesti näitten kestävän kehityksen periaatteitten mukaan.

No, nyt Agenda 2030 on uusi ohjelma. Kun Suomi raportoi siitä ja omasta toimeenpanotyöstään, saimme itse asiassa runsaasti kiitosta ja huomiota muilta jäsenvaltioilta mutta myös kansalaisyhteiskunnan edustajilta. Erityisesti arvostettiin tapaamme nostaa esille myös omia haasteitamme — ei pelkästään kehua, missä olemme hyviä, vaan tunnustaa se, missä meillä on parannettavaa — ja sitä, että samalla osallistamme tiedeyhteisön ja kansalaisyhteiskunnan toimijat osaksi tätä maamme raportointia.

Pitkäjänteisen ja osallistavan toiminnan ansiosta Suomella on itse asiassa tällä hetkellä erittäin hyvä maine kestävän kehityksen ja Agenda 2030:n edistäjänä maailmanlaajuisesti, niin EU:ssa kuin YK:ssakin. Suomen toimintatavoista halutaan oppia muualla eri puolilla Eurooppaa ja maailmaa, ja meillä on myös monia yhteistyöhankkeita tai -malleja käynnissä. Esimerkiksi Kolumbian kanssa meillä on asiantuntijatason kokemustenvaihto ja vertaisoppiminen, ja myös Kolumbia oli yksi näitä ensimmäisiä raportööreja, ja tätä hyvää yhteistyötä jatkamme myös tulevana vuonna. Maiden valmiuksista toteuttaa globaaleja Agenda 2030 -toimenpiteitä on laadittu useita kansainvälisiä selvityksiä. Myös Suomessa tehtiin tänä vuonna arviointi siitä, missä olemme hyviä, mitkä ovat valmiutemme, missä meillä on parannettavaa. Nimittäin kun kestävää kehitystä pannaan toimeksi, oleellista on huomata se oma lähtötilanne.

Tutkimuksessa käytettyjen indikaattoreitten mukaan Suomen lähtötaso on kokonaisuutena kansainvälisesti vertaillen varsin hyvä mutta viime vuosina kehitys ei ole ollut riittävää. Meillä on siis parannettavaa. Suomen keskeisiä vahvuuksia kestävän kehityksen toimeenpanossa on meille tutulla tavalla korkealaatuinen koulutus ja siihen pohjaava osaaminen, yhteiskunnan yleinen vakaus, demokraattiset instituutiot ja hyvä hallinto. Keskeisinä parantamisen kohteina tässä analyysissa nousivat esimerkiksi ilmastonmuutoksen vastainen kamppailu, luonnonvarojen kulutus sekä talous- ja työllisyyskehitys. Kaikki nämä ovat myös niitä toimia, mihin nykyinen hallitus tarmokkaasti paneutuu, ja olen iloinen, että juuri tänään voin pistää rintaani kestävän kehityksen pinssit numerot 7 ja 13 eli puhdas energia ja ilmastotoimet, koska hallitus on ottanut merkittävän, huiman askeleen näitten asioitten parantamiseksi Suomessa.

Meillä Suomessa on merkittävä työkalu laajan sitoutumisen ja osallistamisen välineenä eli kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus, jossa on muokattu näistä 17 maailmanlaajuisesta tavoitteesta vielä 8 kiteytystä, jotka antavat Suomelle kansallisen tulkinnan Agenda 2030 -tavoitteista. Tuo yhteiskuntasitoumus on innovatiivinen työkalu, jonka avulla yh-

teiskunnan eri toimijat voivat lähteä toteuttamaan tätä ohjelmaa. Idea on, että mietitään konkreettinen toimi, mitä esimerkiksi yritys, järjestö, kaupunki tai vaikkapa oppilaitos haluaa tehdä kestävän kehityksen edistämiseksi, ja se asettaa itselleen tavoitteen, toimii, seuraa ja raportoi. Näitä tämänkaltaisia sitoumuksen antajia Suomessa on jo 340, ja tämä, hyvät ystävät, on erittäin paljon kiinnostusta maailmalla herättänyt työkalu kestävän kehityksen jalkauttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Nyt hallitus työskentelee kansallisen kestävän kehityksen toimeenpanosuunnitelman viimeistelemiseksi. Ministeri Mykkänen näitä tärkeimpiä asioita ja painopisteitä siinä otti jo esille, mutta kansanedustuslaitoksen työ, eduskunnan rooli tässä kestävän (Puhemies koputtaa) kehityksen seurannassa on erittäin tärkeä. Kestävän kehityksen tavoitteet jakaantuvat joka ikisen eduskunnan valiokunnan toiminta-alueelle, mutta olisi hyvä, jos joku eduskunnan valiokunnista ottaisi sen pääseurantavastuun. Nyt kun valtioneuvosto ajattelee, (Puhemies koputtaa) että kestävän kehityksen toimeenpano laitetaan osaksi tulevaisuustyötä, niin näen aivan mahdollisena ja hyvänä tuon, että eduskunnassa tulevaisuusvaliokunta voisi olla tämä seurantavaliokunta. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Ja nyt laajennetaan keskustelua.

17.24 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Suomi ja muut teollisuusmaat ovat tottuneet olemaan maailmanyhteisössä avunantajaroolissa. Olemme tottuneet kertomaan muille, mitä pitää tehdä. Nyt tämä asetelma on murtunut ja pelin säännöt on kirjoitettu uusiksi. YK:n uudessa kestävän kehityksen toimintaohjelmassa kaikki maailman maat ovat kehitysmaita, myös Suomi on kehitysmaa. 17 tavoitetta velvoittavat yhtäläisesti kaikkia maita ja toimijoita ja tekevät jokaisen maan tilivelvolliseksi sen omalle kansalle ja kansainväliselle yhteisölle.

On äärimmäisen tärkeää, että eduskunta ja koko poliittinen koneisto sitoutuu agendaan ja toteuttaa sitä kaikessa politiikassa, niin sisä- kuin ulkopolitiikassakin, niin talous- kuin ympäristöpolitiikassakin, ja tämä vaatii niin ajattelu- kuin toimintatapojenkin muutosta. Agendan on oltava mukana kaikessa lainsäädännössä ja valtion budjetoinnissa. Jo hallituksen lakiesityksissä tulisi arvioida kestävän kehityksen vaikutuksia, ja valtion talousarvioesitystä pitäisi rakentaa ja arvioida agendan tavoitteiden kannalta.

Ministeri on esittänyt, että seurantavastuu agendasta annettaisiin tulevaisuusvaliokunnalle. Ajatus on hyvä, mutta jokaisen valiokunnan on otettava vastuu agendan toteuttamisesta omassa toiminnassaan ja omalla sektorillaan. Erityisen tärkeää on, että valtion budjetista vastaava valtiovarainvaliokunta tuntee agendan ja sitoutuu siihen. Tärkeää on myös tuoda agendan toimeenpanoseuranta säännöllisesti eduskunnan suureen saliin, ja on hyvä idea seurata asiaa hallituksen vuosikertomuksen yhteydessä, mutta se ei riitä. Tarvitaan myös vähintään kerran hallituskaudessa käytävä selontekokeskustelu.

Arvoisa puhemies! Suomi on tehnyt hyvää työtä, mutta meillä on myös haasteita. Hallituksen talouspolitiikka lisää tuloeroja, ja se on selvästi agendan kohdan 10 vastaista. Hallitus on tehnyt valtavia leikkauksia kehitysyhteistyömäärärahoihin, ja se on agendan vastaista myös. Suomen ehkä isoin haaste on ympäristöpuolella. (Puhemies koputtaa) Tänään on julkaistu ilmasto- ja energiastrategia, ja nyt pitää arvioida, vastaako se tähän suureen haasteeseen.

Puhemies Maria Lohela: Muistutan edustajia siitä, että nyt käydään keskustelua 2 minuutin puheenvuoroilla ja puheenvuorot voi varata P-painikkeella.

17.26 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että käymme tämän ajankohtaiskeskustelun ja nimenomaan täällä eduskunnan suuressa salissa ja vielä siitä näkökulmasta, millä tavalla voidaan vahvistaa eduskunnan roolia tässä yhteisessä kestävän kehityksen edistämisen agendassa.

Suomi on tosiaan kaikkiaan menestynyt aivan hyvin kansainvälisissä kestävän kehityksen vertailuissa, ja esimerkiksi tämä yhteiskuntasitoumus on ollut prosessi, jota on kiitelty. Mutta viime vuosina me emme ole oikein loistaneet näissä vertailuissa. Meidän kehityksemme on hiipunut ja sijoituksemme laskenut. Meillä on kuitenkin hyvät mahdollisuudet olla edelleen edelläkävijä ja toimia nykyistä paremmin, mutta se edellyttää nimenomaan sitä, että parannamme juoksua kestävän kehityksen edistämisessä.

Tarvitaankin siis kunnianhimoinen toimenpideohjelma, jolla voidaan varmistaa, että kestävän kehityksen tavoitteet ja niiden edistäminen näkyvät ihan kaikessa päätöksenteossa ja kaikessa politiikassa, mitä me teemme. Hallituksella on toimeenpanossa tietenkin päävastuu, mutta ei hallitus yksin tätä kokonaisuutta pysty hoitamaan eikä voi hoitaa, vaan tarvitaan laaja yhteistyö: kansalaisyhteiskunta, järjestöt, yksityiset yritykset, korkeakoulut, tiedeyhteisö ja niin edelleen, kunnat, jatkossa myös maakunnat — näillä kaikilla on hyvin keskeinen rooli. Läpileikkaavuus ja universaalius todellakin tarkoittavat, että näitä tavoitteita tavoitellessamme meidän kaikkien täytyy olla mukana.

Nyt on hyviä ehdotuksia siitä, miten eduskunnan työtä voidaan tässä kokonaisuudessa vahvistaa, mutta pidän todella tärkeänä tätä selontekoa tällä kaudella ja siitä käytävää keskustelua tässä salissa samoin kuin ajatusta siitä, että kestävän kehityksen tavoitteet (Puhemies koputtaa) näkyvät myös meidän budjettiprosessissamme.

17.28 **Susanna Huovinen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää puhemiehistöä ja myöskin puhemiesneuvostoa siitä, että voimme käydä tänään tämän tärkeän keskustelun.

Maailma ympärillämme tuntuu olevan melkoisessa myllerryksessä: sodat, konfliktit ja kriisit eivät ole minnekään kadonneet. Mutta tämmöisessä tilanteessa on mielestäni todella tärkeää muistaa myös se, että paljon on myös saavutettu, aivan kuten täällä mainittiin esimerkiksi YK:n vuosituhattavoitteista: monet ovat muuttuneet todeksi. Ei se ole tapahtunut itsestään vaan on vaatinut paljon työtä. Samoin Pariisin ilmastokokous on myönteinen merkki — toivottavasti siihen kaikki sitoutuvat jatkossakin.

Meidän täytyy edelleen kyetä sitoutumaan näihin tärkeisiin tavoitteisiin. Haasteita nimittäin riittää: väestönkasvu, sen aiheuttamat erilaiset haasteet, ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen. Mutta aivan yhtä lailla myöskin eriarvoisuuden kasvu eri puolilla maailmaa on huolestuttava ilmiö, joka antaa valitettavasti myös ikävää pohjaa erilaisille väkivaltaisuuksille ja konflikteille, ja tätä tavoitetta, eriarvoisuuden kasvun kitkemistä, me emme voi jättää huomiotta myöskään täällä eduskunnassa. Ja nämä kaikki ovat siis mukana näissä YK:n kestävän kehityksen tavoitteissa.

Täällä on jo mainittu Suomen malli. Siitä on tullut kiitosta. Erityisesti haluan mainita sen, että ainakin kehityspoliittisessa toimikunnassa meille mainittiin, että kiitosta oli tullut myös siitä, että järjestöt olivat vahvasti mukana. Se ei ole aina ihan itsestäänselvää monissa maissa, ja toivoisinkin, että myös me eduskunnassa pidämme huolta siitä, että kun

käymme näitä tulevia keskusteluja, niin otamme kansalaisyhteiskunnan vahvasti mukaan tähän keskusteluumme ja työhömme. Ja toivon todella, että eduskunnan kaikki valiokunnat kantavat tässä asiassa vastuunsa, ja kannatan myös sitä, että hallitus tuo tästä toimenpideohjelmasta selonteon, jotta pääsemme myöskin valiokunnissa käymään tähän asiaan tarkemmin kiinni.

17.30 **Martti Mölsä ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus pitää tärkeänä, että kestävän kehityksen tavoitteiden eteneminen olisi mahdollisimman selkeästi nähtävissä ja arvioitavissa. Tämän varmistamiseksi on suunniteltu kestävää kehitystä käsittelevän osuuden lisäämistä hallituksen vuosikertomukseen. Näin eduskunnalle tarjoutuisi vuosittain mahdollisuus kokonaisvaltaiseen keskusteluun kestävästä kehityksestä. Lisäksi eduskunnan ja kansanedustajien tulee nostaa kestävän kehityksen kysymyksiä julkiseen keskusteluun sekä tehdä konkreettisesti kestävän kehityksen toimenpidesitoumus edistääkseen kestävän kehityksen toteutumista. Näihin talkoisiin pitää kaikkien ottaa osaa. Näin ei vain valitettavasti ole.

Arvoisa puhemies! Suomalainen metsätalous on vaakalaudalla Brysselissä. EU:n komissio on antanut asetusehdotuksen muun muassa metsätaloussektorin sisältymisestä EU:n energia- ja ilmastopakettiin 2030. Komission esitys tulee vaikuttamaan oleellisesti Suomen metsäbiotalouteen. Esitystä voidaan tulkita niin, että Suomen metsät olisivat hiilidioksidipäästöjen lähde. Vain seitsemän europarlamentaarikkoa antaa varauksettoman tukensa Suomen biotalousstrategialle. Mitä tekevät loput kuusi? Eivät varmaan oikein itsekään tiedä, mitä mieltä ovat, ja tekevät näin vahinkoa Suomelle. Heidänkin pitäisi mielestäni olla mukana isänmaansa kestävän kehityksen edistäjinä. Arvoisa ministeri, kutsummeko heidät kotimaahan puhutteluun? Toki itsehän me heidät olemme sinne äänestäneet, että... (Vasemmalta: Aivan! — Naurua)

17.32 **Jani Toivola vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin omassa puheenvuorossani lyhyesti tarkastella tätä aihetta 16-vuotiaan amerikkalaisen nuoren miehen silmin. Mitä se silloin tarkoittaa, kun me puhumme kestävän kehityksen agendasta 2030, suuresta historiallisesta käännekohdasta, kohdasta, jossa meidän on pakko muuttaa laivan suuntaa, jotta maailmalla globaalisti elinolon mahdollisuudet ovat olemassa myöskin tulevaisuudessa?

Ehkä moni tässäkin salissa on kuullut amerikkalaisesta nuoresta miehestä nimeltään Xiuhtezcatl Martinez. Hän on 16-vuotias amerikkalainen nuori, joka on haastanut USA:n valtion oikeuteen kyvyttömyydestä torjua ilmastonmuutosta. Hurjaa tässä asetelmassa on se, että hän 19 muun nuoren kanssa nosti tämän haasteen ja sai saman tien peräänsä USA:n valtion sekä isoimmat öljy-yhtiöt, jotka pyrkivät estämään tämän haasteoikeuden. Tästä käytiin taistelu, ja lopulta nämä nuoret voittivat tämän tilanteen, tämän tapauksen, ja nyt he ovat edenneet seuraavaan historialliseen vaiheeseen elikkä heille myönnettiin tämä haasteoikeus. Mutta jo pelkästään tämä asetelma, missä 19 alle 18-vuotiasta nuorta saa peräänsä USA:n valtion ja isot öljy-yhtiöt, kertoo aika paljon siitä valta-asetelmasta, siitä taistelusta ja globaalista kuvasta, missä me tällä hetkellä olemme. Kun Martinezilta kysyttiin, mikä häntä ajaa, miksi hän tätä asiaa tekee, niin hän sanoi, että hän on 16-vuotias nuori poika ja toki paljon mieluummin skeittaisi kavereiden kanssa ja viettäisi rentoa aikaa mutta hänen näkökulmastaan aikuiset ihmiset eivät ole kyenneet ottamaan vastuuta hänen tulevaisuudestaan ja häntä aidosti pelottaa se, minkälaiseen maailmaan hän kasvaa aikuiseksi,

ja hän näkee, että toiminnan aika on nyt, ja jos ei kukaan muu toimi, heidän nuorina on toimittava.

Minä näkisin, että tämä on aika iso haaste myöskin meille tässä salissa ja toivottavasti taas painottaa sitä, miten tärkeästä historiallisesta käännekohdasta me puhumme ja siitä, että meitä kaikkia tarvitaan tähän, ja miten tärkeätä se on silloin, että me tietysti eduskuntana tarkastelemme tätä sekä kotimaan näkökulmasta että globaalista näkökulmasta kehitysyhteistyössä, mutta myöskin se sitoo meitä. (Puhemies koputtaa) Silloin minä ehkä itse toivoisin, että olisin vielä tässä keskustelussa nähnyt myöskin hallitusta laajemmin paikalla. Se ikään kuin (Puhemies: Aika on täynnä!) käynnistäisi sitä laivaa jo heti siihen suuntaan, että tämä on yhteinen asia.

17.35 **Anders Adlercreutz r:** Värderade talman! Pariisin ilmastosopimus velvoittaa, kuten kaikki tiedämme, ja nyt Trumpin voiton jälkeen vielä enemmän kuin aikaisemmin. Valitettavan usein niukka näkemys omasta hyödystä ajaa yhteisvastuun yli. Tämä on kautta aikain ollut populististen liikkeiden elinvoiman lähde, ajatus siitä, että on olemassa oma etu ja sitten se muu maailma, josta ei niin tarvitse välittää. No, me tiedämme kaikki, että näin ei ole. Yksikään valtio ei pysty rajoittamaan kantaansa koskemaan pelkästään omien rajojen sisäpuolista maailmaa. Jos niin erehtyy tekemään, niin ampuu omaan nilkkaansa. Omassa taloudessamme ne harvat teollisuuden ilonlähteet ovat juuri lähteneet niistä teollisuudenaloista, jotka näkevät yhteisen edun, puhtaan ympäristön merkityksen toimintansa avaimena. — Tähän pystyy varmaan edustaja Strand sanomaan jotain lisää.

Mutta takaisin Pariisiin ja Marrakechiin. Mekin voimme näiltä osin toimia paremmin. Viime vuoteen asti Suomi oli ilmastorahoituksen mallimaa. Me sovelsimme innovatiivista ajatusta siitä, että päästökauppatulojen tulisi kohdentua ei päästölähteelle vaan päästöjen haittojen ehkäisemiseen ja korjaamiseen. Sehän kuulostaa itsestäänselvältä, eikö vain? No, eipä enää. Tiedostan, että maailma ei ole mustavalkoinen. Siitä huolimatta tämän periaatteen unohtaminen on iso vahinko. Siksi on ollut ilo huomata, että hallituksen sisällä tämä on huomattu. Vähimmäisvaatimus on se, minkä ministeri Rehn tässä muutama viikko sitten nosti esille ja minkä toivottavasti vielä muistaa, että nämä tulot tulisi ohjata päästöjä vähentäviin investointeihin. Mikä tämän asian laita on tällä hetkellä? Toivottavasti tämä epäloogisuus pian korjaantuu.

Mutta takaisin isoon kuvaan. 100 miljardia ilmastorahoitusta vuositasolla — onhan se iso raha, mutta asetetaanpa se hieman perspektiiviin. Fossiilisia polttoaineita tuetaan 500 miljardilla globaalisti vuositasolla, 20 prosenttia tästä on ilmastorahoituksen osuus. Eihän se tunnu paljolta. Se koostuu kuitenkin monista pienistä puroista, jotka pitäisi kerätä kasaan, ja meilläkin niitä syntipukkeja löytyy, etenkin ehkä turvetuotannon puolella. Mikäli olemme tosissamme ilmastotavoitteissamme, (Puhemies koputtaa) niin turvetuotantoa ei tulisi verovaroin tukea, niin kuin nyt teemme. Kysynkin ministeriltä: miten aiotte varmistua siitä, että saamme nostettua paitsi kokonaisrahoitusta myös ilmastosopeutukseen (Puhemies: Aika on täynnä!) tähtäävien toimien rahoitusosuutta, ja onko meidän kotimainen ilmastotyömme kestävällä pohjalla?

17.37 **Lenita Toivakka kok:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös kiittää eduskuntaa sekä myös aloitteen allekirjoittajia siitä, että saamme käydä tämän arvokkaan keskustelun kestävästä kehityksestä ja Agenda 2030:n toimeenpanosta. Suomen hallitus on tässä todellakin etukenossa lähtenyt hyvin rivakasti liikkeelle. Pääministerivetoisesti meillä viedään

tätä työtä eteenpäin, ja nyt on minunkin mielestäni tärkeää, että ministeriöiden kesken tehdään laajaa yhteistyötä ja kaikki ministeriöt sitoutuvat tähän, koska nämä tavoitteet ovat äärettömän kunnianhimoiset ja haastavat. Ne ovat haastavat Suomellekin, meillä on oma häpeäpilkkumme, naisiin kohdistuva väkivalta, joka myöskin on asia, jota täytyy näiden tavoitteiden myötä korjata. Huomenna vietämme oranssia päivää muistutuksena siitä, että tässä työtä riittää.

Mutta sitten Suomella on paljon annettavaa maailmalle, kehittyville maille ja kehitysmaille siinä, miten he voivat saavuttaa näitä tavoitteita. Ja koska tavoitteet ovat hyvin kunnianhimoiset, niin olen ymmärtänyt, että myös YK on pitänyt tärkeänä, että yksityinen sektori ja yritykset saadaan mukaan. Tätä ei pystytä rahoittamaan vain julkisella rahoituksella eikä sellaisella hyvällä ajattelulla ja hyvillä tavoitteilla, vaan nyt todella tarvitaan lupausten päälle tekoja, ja osa näistä teoista maksaa paljon. Kysyisinkin ministeri Mykkäseltä, miten tällä investointimuotoisella rahoituksella pystytään parantamaan, ehkäisemään ja hidastamaan ilmastonmuutosta tehokkaasti. Näettekö, että siinä on todellisia mahdollisuuksia esimerkiksi Afrikassa, missä on todella vakava tilanne? Toinen on naisten oikeudet, naisten voimaannuttaminen, ja kuten sanoitte, tällä hetkellä tämä asia ei ole kovin myötätuulessa maailmalla. Kun seuraamme jo Yhdysvaltojen tulevan presidentin puhetta, niin huolestuttaa esimerkiksi UNFPAn rahoitus: mitä sille tulee tapahtumaan, ja voimmeko me samanmielisten maiden kesken tehdä enemmän ja nostaa tätä asiaa enemmän esille? Toivonkin, että kahdenkeskisissä ministeritapaamisissa pidätte näitä kestävän kehityksen tavoitteita aina maailmalla liikkuessanne esillä.

17.39 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kestävän kehityksen agendaan liittyvä ajankohtaiskeskustelu sattuu mainiosti samalle päivälle kuin hallitus antaa ilmasto- ja energiastrategian. Nämä tavoitteet kestävässä kehityksessä ovat totta kai universaaleja, ja ne vaativat myöskin sitten globaalia vastuunkantoa niitten toteuttamiseksi, mutta yhtä lailla myös lokaalisti, paikallisesti, jokaisen maan on kannettava vastuuta sitten omalta osaltansa eri tavoitteitten täyttymisestä. Tämä ei tule pelkästään sillä kuntoon, että valtiot, hallitukset, julkiset toimijat sitoutuvat edistämään. Me tarvitsemme yhtä lailla yrityksiä ja järjestöjä myöskin mukaan kestävän kehityksen agendan tavoitteitten saavuttamiseen.

Viikonloppuna huolestuneena luin Savon Sanomista erään hallituspuolueen eduskuntaryhmän puheenjohtajan näkemyksiä siitä, kuinka kehitysapu tulisi kokonaan lopettaa, ja ajattelin, että toivottavasti tämä oli sitten enempi tällaista niin sanottua yksityistä ajattelua. Meillä tälläkin hetkellä on ongelmia siinä, millä tavalla esimerkiksi kansalaisjärjestöt, jotka tekevät äärimmäisen tärkeää työtä tuolla monissa erilaisissa kehityskohteissa, ovat näistä kehitysapuleikkauksista voineet selviytyä. Erityisesti monet suomalaiset kehitysapujärjestöt — ja monilla niillä vielä aatteellinen, monilla myöskin kristillinen tausta — ovat auttaneet naisia ja lapsia ja ovat tehneet työtä kaikkein köyhimpien parissa. Ja jos nyt ajatellaan, että Suomessa tällainen ajattelu yleistyy, että kehitysapua ei tarvita, niin millä ihmeellä me voimme auttaa ihmisiä paikallisesti, jos lähdetään siitä, että ei haluta kantaa sitä vastuuta, mikä meille kuuluu? Olisinkin halunnut kuulla ministereitten näkemyksiä siitä, onko kehitysapuleikkauksia edelleen tulossa ja aikooko hallitus lähteä tälle linjalle ja millä tavalla erityisesti kansalaisjärjestöjen kehitysaputuki säilyy tulevaisuudessa.

17.41 **Mirja Vehkaperä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kestävän kehityksen edistämisen eteen minun, meidän ja koko maapallon väestön tulee ja pitää tehdä enemmän töitä. Se

ei ole yksittäinen sarake. Täällä mietitään, missä valiokunnassa asioita käsitellään, mutta sen pitäisi olla meidän kaikkien ihmisten jokapäiväisessä elämässä mukana, miten voimme edistää toimillamme, teoillamme, käyttäytymisellämme sitä, että kestävä kehitys edistyy eteenpäin.

Ulottuvuuksina pitää olla taloudellisuus, ekologisuus ja sosiaalisuus. Minua YK:n kestävän kehityksen tavoitteista puhuttelevat tällä hetkellä erityisen paljon puhdas vesi, ruoka ja energia, ja kun puhutaan näistä kolmesta elementistä, niin miten esimerkiksi ruokaa tuotetaan kestävällä tavalla maapallolla? Miten ruuan saatavuus turvataan alueilla, joilla tällä hetkellä ei pystytä tuottamaan ruokaa ja on nälänhätää? Mutta toisaalta toisella puolella maapalloa on yltäkylläisyyttä ja ruokaa laitetaan jätteeksi. Miten kiertotaloutta voidaan esimerkiksi ruuan suhteen parantaa?

Uunituore hallituksen energia- ja ilmastostrategia antaa meille hyvät eväät siihen, että uusiutuvia energiamuotoja halutaan ja pystytään Suomessa edistämään. Nämä maailmanlaajuiset ilmastosopimukset pakottavat meitä nyt kansallisiin toimiin toden teolla, ja se on hyvä asia. Esimerkiksi liikenteen vaihtoehtoiset polttoaineet voivat olla tulevaisuudessa meidän vientituote. Meillä on osaamista ja toivottavasti myöskin käyttöä tulevina vuosina sähköautojen ja kaasu- ja biopohjaisten polttoaineiden kohdalla, niin että Suomen ilmasto puhdistuu mutta myöskin voitaisiin viedä, esimerkiksi Marokkoon. Marrakechissa, jossa juuri vierailimme ilmastokokouksessa, kyllä ilmanlaatu oli valtavan huono. Siellä jos missä tällaisista kestävän kehityksen (Puhemies koputtaa) ilmastoteoista olisi hyötyä.

17.44 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa puhemies! Pari viime vuosikymmentä on ollut kestävän kehityksen kannalta monessa suhteessa hyvää, voi sanoa jopa rohkaisevaa aikaa. Globalisaatio on kaventanut maiden välisiä tuloeroja ja nostanut ennätysmäisen suuren ihmisjoukon köyhyydestä. YK:n jäsenmaiden sitoutuminen vuosituhattavoitteisiin on tuottanut tuloksia, joita harva uskalsi ottaa tosissaan. Mutta ympäristöuhat, erityisesti eliölajien sukupuutto ja ilmastonmuutos, ovat kasvaneet. Mutta toisaalta samalla on kasvanut tietoisuus siitä, että asialle on tehtävissä jotain.

Tänä päivänä kaikki saavutukset ovat vaarassa. Maailmankaupan kasvun tilalle on tulossa kauppasotien uhka. Globaalin kestävän kehityksen johtajuus on kateissa. Ja myös Suomi on irtautumassa yhteisen vastuun kantamisesta.

Arvoisa puhemies! Suomen hallituksen on kannustettava Euroopan unionia johtajuuteen kestävän kehityksen tiellä, ja Suomen on itse oltava aloitteellinen. Suomen on varmistettava, että yhteiskuntapolitiikkaa ja varsinkin talouspoliittisia ratkaisuja tehdään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kehitysyhteistyömäärärahojen nostamisesta on tehtävä selkeä suunnitelma ja pitävä aikataulu niiden kansantulo-osuuden nostamisesta 0,7 prosenttiin. Tästä on 0,2 prosenttiyksikköä ohjattava kaikkein köyhimmille maille. Suomen on sitouduttava siihen, että täytämme osuutemme kansainvälisestä ilmastorahoituksesta. Eriarvoisuutta niin Suomen sisällä kuin maiden välillä on vähennettävä laittamalla veroparatiisit kuriin. Naisten ja tyttöjen oikeuksia on pidettävä etusijalla Suomen kehityspoliittisessa selonteossa. On, puhemies, syytä huomioida, että tyttöjen kokema syrjintä jää usein näkymättömiin.

Tämä valtioneuvoston kanslian Avain 2030 -raportti on tilattu pohjustamaan kansallisen toimeenpanosuunnitelman tekemistä, ja se kiinnittää huomiota siihen, että Suomi suoriutuu huonosti ihmisarvoisen työn ja talouskasvun — tavoite 8 — ja ilmastotekojen — ta-

voite 13 — kohdalla. Agenda 2030 -tavoitteet koskevat kuitenkin meitä kaikkia. Tehkäämme parhaamme!

17.46 **Veera Ruoho ps:** Arvoisa puhemies! Haluaisin ensin itsekin kiittää Aila Paloniemeä erinomaisesta keskustelualoitteesta, ja mitä olen kuunnellut tässä edustajien puheenvuoroja, niin kaikissa se sama asia tiivistyy, mitä itse olen jo huomannut muissakin yhteyksissä, että jos on tietynlainen poliisi-paperi tehty, niin valitettavasti se toimeenpano on sitten haastavampaa ja voi jäädä hyvinkin tehottomaksi. Otan esimerkiksi tämän Suomen kansallisen 1325-toimeenpano-ohjelman, jonka raportissa todettiin, että päätöslauselman toimeenpano on ollut osittain tehotonta niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Sama on nytten tämän Agenda 2030:n osalta. Korostan ja vaadin sitä, että tosiaankin siihen implementointiin sitten panostetaan, ja tämä kestävän kehityksen toimikunta, jonka tarkoitus on seurata ja arvioida sitä, tulee olemaan siinä tärkeässä osassa.

Näihin ilmastonmuutosasioihin liittyen: Nehän olivat Pariisin ilmastokokouksen hyvin kunnianhimoisia tavoitteita tosiaankin. Meidän Suomen osalta, missä on pitkät välimatkat — ja kuljetusala tulee tietysti silloin näkyvään rooliin — tosiaankin näitten kehittyneiden biopolttoaineiden ja niitten käytön lisääminen olisi varmaan aika tärkeätä. Sen takia kysynkin vielä ministeriltä, miten varmistetaan tosiaan se, että yritykset ja yksityinen sektori ovat mukana luomassa kestävää kehitystä.

17.48 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Agenda 2030 sitoo kaikkia maita, myös Suomea. Meidän on tehtävä työtä sen eteen, että tavoitteet esimerkiksi kestävästä talouskasvusta ja työntekijöiden oikeudenmukaisesta kohtelusta saavutetaan. Sen takia on tärkeää, että Suomi varmistaa riittävät resurssit tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomen tulisi vuoteen 2030 saakka sitoutua arvioimaan tavoitteiden toteutumista osana valtion budjettia. Meidän on pystyttävä käymään läpi jokainen vuoden budjetti niin, että katsomme sitä Agenda 2030 -lasien läpi: onko valtion budjetti linjassa sen tavoitteen kanssa, että myös Suomessa poistetaan köyhyyttä tai että eriarvoisuutta pyritään vähentämään maan sisällä?

Kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaaminen ei ole ainakaan linjassa Agenda 2030:n kanssa. Suomen tulisi nostaa osuutensa 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja seurata kaikkein köyhimmille maille menevää osuutta kehitysyhteistyövaroista. Meidän on myös vaadittava avoimuutta ja yritysvastuuta, kun solmimme uusia yksityisen sektorin kumppanuuksia.

Kysyn arvoisilta ministereiltä: miten Agenda 2030 -kansalliset tavoitteet näkyvät budjettiprosessissa, ja miten budjetti vastaa näitä tavoitteita?

Toinen kysymys: miten globaalit tavoitteet rahoitetaan massiivisten kehitysyhteistyömäärärahojen leikkausten jälkeen?

17.49 **Kari Uotila vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tehokas ja oikeudenmukainen verotus on kestävän kehityksen edellytys. Verovälttely, aggressiivinen verosuunnittelu ja suoranainen veronkierto murentavat pohjaa hyvinvoinnilta ja kestävältä kehitykseltä kaikkialla maailmassa. Veroparatiiseilla on tässä keskeinen rooli. Suurin osa veromenetyksistä ja veroparatiiseihin häviävistä rahoista liittyy monikansallisten yritysten verovälttelyyn tai aggressiiviseen verosuunnitteluun. Myös korruptio, rahanpesu ja muu rikollinen toiminta aiheuttavat menetyksiä.

Valtaosa maailmankaupasta, jopa 70 prosenttia, käydään monikansallisten yritysten sisällä. Yhdellä suuryrityksellä voi olla satoja tytäryhtiöitä eri maissa, siksi mahdollisuudet konsernin sisäisessä kaupassa käytetyn siirtohinnoittelun, alikapitalisoinnin ja muiden rahoitusjärjestelyjen väärinkäyttöön ovat suuria.

Kehitysmaille veroparatiisitalous on köyhyysloukku. Globaalista etelästä pakenee vuosittain verotonta pääomaa rikkaisiin maihin ja veroparatiisien salaisuuslakien taakse yli 800 miljardia euroa. Summa vastaa 8—9-kertaisesti kehitysavun kokonaismäärää. Jos tähän pystyttäisiin puuttumaan, edellytykset kitkeä köyhyyttä ja eriarvoisuutta ja varautua ilmastonmuutokseen olisivat aivan toisenlaisia.

Myös EU-alueelta häviää harmaan talouden ja kansainvälisen verovälttelyn takia enemmän rahaa kuin mitä on EU-maiden yhteenlaskettu terveysbudjetti. Finnwatchin tuoreen tutkimuksen mukaan Suomikin menettää vuodessa 400—1 400 miljoonaa euroa yritysten aggressiivisen verosuunnittelun vuoksi.

Arvoisa puhemies! Ratkaisuja ongelmaan on, mikäli tahtoa löytyy. Yleisistä pelisäännöistä tulisi sopia moninkeskeisesti YK:n piirissä. EU-tasolla on tapahtunut edistystä, mutta valitettavasti liian usein on päädytty laihoihin kompromisseihin. Suomessa ei ole löytynyt halua säätää kansallisesti EU:n minimiä tiukemmista säännöistä liittyen esimerkiksi monikansallisten yritysten maakohtaiseen raportointiin sekä omistaja-, edunsaajatietojen julkisuuteen.

17.52 **Aila Paloniemi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tuossa varsinaisessa puheenvuorossani jo viittasin siihen, että YK:n kestävän kehityksen tavoitteet heijastelevat pohjoismaista arvopohjaa. Haluaisin muutaman sanan tästä sanoa vielä.

Kansalliset suunnitelmat ovat tietenkin keskeinen osa toimeenpanoa, mutta itse asiassa monella osa-alueella suunnitelma voisi olla yhteispohjoismainen. Tästä on keskusteltu Kööpenhaminassa Pohjoismaiden neuvoston istunnossa muutama viikko sitten. Sellaisia osa-alueita, jotka siellä nousivat erityisesti esiin, olivat naisten oikeudet, bio- ja kiertotalous sekä ruuantuotanto. Pääministeri Sipilä puhui pohjoismaiden yhteisistä biopolttoainetavoitteista ja Ruotsin pääministeri Löfven fossiilittomasta pohjoismaisesta liikennealueesta. Nämä ovat mielenkiintoisia avauksia.

Vielä kysyisin — koska rahoitus on tässä kuitenkin se olennainen asia myös, jos me haluamme päästä eteenpäin: Tanskan hallitus aikoo perustaa rahaston, jonka avulla yhdistetään yksityisiä ja julkisia pääomia YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Voisiko tämä rahasto olla yhteispohjoismainen? Pohjoismaat voisivat tässä näyttää esimerkkiä nimenomaan siinä, että me voimme kehittää tämmöisiä luovia uusia rahoitusmalleja.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan ennen ministereitä vielä edustaja Biaudet.

17.53 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Tuli yllätyksenä, mutta kiitoksia siitä. — Agenda 2030:ssä minun suosikkitavoitteeni ovat numero 5 ja numero 17. Ajattelen, että kaiken perustana on tämä 17, jossa sitoudutaan kansainväliseen yhteistoimintaan, siihen, että ylläpidetään yhteistä oikeusperustaa, edistetään yhdessä YK:n toimintaa ja niin edelleen ja järjestöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia ja demokratiaa.

Numero 5 taas on sitten tasa-arvo, siitä on tänään jo jonkin verran puhuttu. Mielenkiintoista on ajatella, että itse asiassa 10-vuotiaisiin tyttöihin, tyttöjen koulunkäyntiin ja heidän

seksuaaliterveyteensä panostaminen voi merkitä suuria suuria muutoksia kaikkein köyhimmissä maissa. Me tiedämme myöskin, että naiselle vaarallisimmat paikat ovat kotona. Kaikkein köyhimmissä maissa nuoret tytöt kuolevat synnytykseen, kun he todella lapsina jo saavat ensimmäiset lapsensa.

Sitten meillä Suomessa ja ehkä myös muuallakin itse asiassa naisiin kohdistuva väkivalta on todella arjen uhka. Toivoisin, että nämä kysymykset erityisesti olisivat myöskin tässä meidän kansallisessa toimeenpano-ohjelmassa. On suuri häpeä, että emme voi olla edelläkävijöitä maailmassa myöskin tasa-arvon edistämisessä aivan todellisuudessa juuri, kun on kysymys väkivallasta ja väkivallan vastaisuudesta.

Ebba Witt-Brattström, joka on Helsingin yliopistossa pohjoismaisten kielten professori — hän on ruotsalainen — sanoi, että Ruotsissa he ovat maailman parhaimpia puhumaan tasa-arvosta. Se on tavallaan vähän totta myöskin meillä. Tietenkin globaalisti verrattuna ovathan meillä asiat hyvin, mutta mielestäni meillä voisi olla niin paljon paremmin. Vetoankin eduskunnan miehiin, että te otatte myös vastuuta tästä (Puhemies koputtaa) tasa-arvon kehittämisestä, ja kannatan sitä, että tulevaisuusvaliokunta ja työ- ja tasa-arvovaliokunta voisivat ottaa vastuun tämän seurannan tapahtumisesta.

Puhemies Maria Lohela: Ja sitten ministeri Mykkänen, enintään 5 minuuttia.

17.55 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Kyllä oli niin paljon hyviä huomioita, että vaikea kaikkiin ehtiä vastata. Mutta tässä ehkä lähden liikkeelle siitä, mihin esimerkiksi edustaja Tuppurainen erittäin hyvin viittasi, että miten itse asiassa globalisaatio, muurien laskeminen, vapaakauppa ovat alentaneet globaalisti ottaen kansakuntien välisiä tuloeroja, ja se on itse asiassa hyvin tärkeä asia. Kävimme myös kauppaministereiden kesken keskustelun ikään kuin post-CETA-näkökulmasta, että miten tulevaisuudessa yleensäkään vapaakauppasopimuksia voisimme tehdä. Niissä on nytkin jo enemmän kestävään kehitykseen liittyviä klausuuleja kuin useimmiten huomataan, esimerkiksi fossiilisten tukien alasajamiseen, mistä Adlercreutz puhui, liittyviä sääntöjä. Mutta kyllä niiden täytyisi olla vielä olennaisemmin siinä mukana.

Yksi iso kysymys on se, mihin edustaja Uotila viittasi, että voiko veronkierron välttämiseen liittyviä sääntöjä pyrkiä mannertenvälisiin vapaakauppasopimuksiin nykyistä pontevammin ajamaan. Haaste on toki se, että esimerkiksi Euroopan unionin sisälläkin monet jäsenmaat ovat sitä mieltä, että se on puhtaasti kansallista toimivaltaa. Toki meilläkin tämä on hankala kysymys. Mutta tästä esimerkiksi itse oma-aloitteisesti puhuin kyllä tuolla kauppaministereiden lounaalla tässä kohtaa, koska meidän täytyy löytää tämmöinen vielä vahvemmin globalisaation haasteisiin vastaava tapa kaupan sääntelyyn. Toinen vaihtoehto on se, että me romahdamme käpertymiseen ja kansallisiin kauppa-alueisiin, ja se on kyllä sekä kehityksen että elintason kannalta erittäin huono tie.

Edustaja Paloniemen puheenvuorossa puhuttiin tästä pohjoismaisesta yhteistyöstä, ja itse asiassa puhuimme myös kehitysministereiden kokoonpanolla hyvin paljon samoista asioista kuin mitä oli sitten siinä julkisessa osuudessa myöskin Kööpenhaminassa. Esimerkiksi Tanskalla on mielenkiintoinen aloite rahastomuotoisesta kehitysavusta, johon myös työeläkeyhtiöitä on heillä tulossa mukaan. Meillä on tunnusteluja samantyyppisestä Suomessa.

Sitten tässä esimerkiksi edustaja Toivakka viittasi investointimuotoiseen rahoitukseen ja sen ilmastohyötyihin, ja viittasinkin tuossa alkupuheenvuorossa jo Finnfundin pääomituk-

sen arvioon, että noin 20 miljoonaa ihmistä puhtaan sähkön piirin niillä investoinneilla. Me olemme nyt tutkimassa sinänsä sen jäljelle jäävän noin 440 miljoonan euron osalta tällä hallituskaudella muun muassa Maailmanpankin, IFC:n kautta erillisen ilmastorahaston ikkunan avaamista meidän painotusten mukaisiin hankkeisiin. On keskusteluita Finnfundin erillisestä ilmastorahastosta ja niin edelleen. Kaikessa tarkoituksena on se, miten voidaan vivuttaa kansainvälistä pääomaa, myös työeläkeyhtiöiden pääomaa, yksityistä pääomaa, ilmastorahoitukseen. Uskoisinkin, että tätä kautta, vaikka toki lahjarahan leikkaukset ovat tuntuvia ja hankalia, me pystymme erityisesti ilmastotavoitteessa, joka on tyypillisesti investointimuotoista toimintaa kehitysmaissa, sen riskin jakamiseen osallistumaan itse asiassa jopa enemmän kuin aikaisemmin.

En yhtään kiistä sitten sitä, mitä täällä useat edustajat tietenkin toivat esiin, muun muassa edustaja Aalto, että totta kai meidän lahjamuotoisen avun leikkaukset vähentävät meidän mahdollisuuksia. Kuitenkin sanoisin, kun olemme hyvin tarkkaan pyrkineet perkaamaan ensi vuoden talous- ja toimintasuunnitelmaa ministeriössämme, että ne leikkausten vaikutukset eivät ole ihan yhtä suuria kuin mitä prosentuaalisesti leikkaukset ovat, koska kyllä me voimme myös aika paljon valita, mihin me käytämme sitä rahaa, ja pystymme ikään kuin priorisoimalla valitsemaan ne kaikista tärkeimmät hankkeet. Uskon, että teemme siinä yhteistyötä myös esimerkiksi kehityspoliittisen toimikunnan kanssa, joka on hyvä sparrauskumppani.

Vaikeita kysymyksiähän on esimerkiksi juuri se, pitäisikö vielä enemmän panostaa veteen tai energiaan liittyviin investointeihin vai sitten ikään kuin kapasiteetin rakentamiseen ja osaamiseen. Viikko sitten sain olla avaamassa Dar es Salaamiin uutta sähkönhallintajärjestelmää, joka vähentää sähkökatkoja ja vähentää saastuttavan puuhiilen käyttöä ja keräämistä, mahdollistaa työssäkäynnin ja koulunkäynnin sen sijaan, että pitää kerätä viimeisetkin rippeet Dar es Salaamin läheisistä metsistä polttoon. Se on investointimuotoinen, ja siinä tulee selkeästi tulos. Toisaalta sitten on yhtä tärkeätä vahvistaa vaikkapa Tansanian verohallinnon kapasiteettia. Tämmöisiä valintoja tässä joutuu paljon just miettimään, että mikä on painopiste.

Järjestöavustuksiin viittasi edustaja Essayah, ja se on minun suunnitelmissani asia, jonka suhteen sitten ensi vuonna, kun järjestöjen evaluaatio valmistuu, katsomme aika tarkkaan, mikä on järjestöjen osuus suhteessa muuhun kehitysapupottiin ja mikä on tapa, jolla jaetaan kenties enemmän priorisoidusti, että mitkä järjestöt ovat niitä tehokkaimpia. Minusta siinä täytyy lähteä siitä, mikä tuottaa sitä vaikutusta siellä kentällä. Ei sinänsä itseisarvona se, että mitä järjestö itsessään tekee, ja myöskin sitten se, minkälaisia prosesseja on esimerkiksi omarahoitusosuuksiin. Mutta sen suhteen ajattelin, että siinä vaiheessa, kun evaluaatio on valmis, pystytään kantaa ottamaan paremmin.

Tässä oli Toivolan erittäin hyvä puheenvuoro ilmastomissiosta, ja siihen moni muukin viittasi, ja täytyy todella vielä kyllä sanoa, että kyllähän tässä edelläkävijöiden kautta ja skaalaamalla niitä ratkaisuja Intiaan, Kiinaan ja muualle on se tapa, jolla suomalaisten myönteinen kädenjälki voi olla monikymmenkertainen siihen meidän hiilijalanjälkeen verrattuna. Toivottavasti voimme kaikki yhdessä sitä agendaa olla viemässä eteenpäin.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia myös.

18.01 **Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä, aktiivisista puheenvuoroista, kantaa ottavistakin sellaisista.

Joitain huomioita.

Täällä tietysti on arvioitu sitä, miten kestävä kehitys Suomen sisällä etenee, ja se on juuri se Agenda 2030:n tuoma uusi juttu, että tämä asia ei ole pelkästään sitä kehityspolitiikkaa. Olen ilahtunut siitä, että eduskunnassa katsotaan, että monenkin valiokunnan kannattaisi seurata tavoitteitten etenemistä.

Kun yleisesti Suomea arvioidaan varsin korkealle tässä, niin toki sitä mukaa kuin myös muualla kestävään kehitykseen panostetaan ja edetään, on nyt sitten myös realismia, että emme voi olla ihan joka mittarilla ykkönen maailmassa — sekin täytyy tunnustaa.

Mutta myös juuri sitä rehellistä itsearviointia on tehty tässä riippumattoman analyysin myötä tänä kesänä, ja ne kolme kohtaa, mitkä erityisesti on tunnistettu sellaisiksi, missä meillä on parannettavaa, liittyvät ilmastonmuutoksen torjuntaan, luonnonvarojen käyttöön ja talous- ja työllisyystilanteeseen. No, näkyvätkö nämä hallituksen politiikassa? Moni teistä on kysynyt, näkyykö kestävän kehityksen tavoitteitten toteuttaminen — tässä kohtaa on helppo sanoa, että kyllä näkyy.

Jos lähdetään tästä ilmastosta, niin juuri se kunnianhimoinen energia- ja ilmastostrategia, mikä on tänä päivänä julkistettu, vastaa tähän haasteeseen.

Luonnonvarojen käyttö ja kulutus: Olette varmaan kuulleet, että kiertotalous on yksi hallituksen kärkihankkeita — olla kiertotalouden kärkimaa. Se vastaa juuri tähän asiaan.

Talous- ja työllisyyskehitys: juuri työllisyyden, yrittäjyyden kasvun käynnistämisen parissa hallitus laajalla rintamalla työskentelee.

Eli hallituksen toimenpiteet vastaavat hyvin pitkälle tätä riippumattoman analyysin osoittamaa, missä meillä on eniten parannettavaa.

Sitten tulee koko joukko yksityiskohtia, ja kun tuossa alkupuheenvuorossa kerroin siitä Suomen raportoinnista YK:ssa, jonka tein, niin myös siellä otin esille tämän, että kyllä meilläkin on parannettavaa. Vaikka Suomi tunnetaan tasa-arvon maana, niin juuri tämän edustaja Toivakan esille ottaman naisten kokeman väkivallan toin myös esille siellä. Tästä rehellisyydestä Suomea kiiteltiin. Myös otan edustaja Huovisen kiitokset tyydytyksellä vastaan: paitsi että kansalaisyhteiskunta osallistetaan meillä Suomessa tähän työhön, myös annetaan heille se ääni kansainvälisillä foorumeilla.

No, sitten kritiikkiä on tässä tullut tietysti siitä, miten voimme vaikuttaa ulkomaailmaan, ja ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Mykkänen tähän pitkälti vastasi. Yhden näkökulman haluan vielä tuoda esille. Nyt kun meillä on kiistatta järjestöissä hyvää osaamista kehitysyhteistyöhankkeitten toteuttamisessa, niin sen sijaan, että ripottelemme vain tuhkaa päällemme sanoen, että nykyisessä taloustilanteessa emme pysty nyt enempää satsaamaan, olen esittänyt sitä, että meidän kannattaisi, hallituksen ja järjestöjen yhdessä, miettiä, miten pitkäaikaisten kehitysyhteistyökumppaniemme kanssa pystyisimme parhaalla tavalla hakemaan myös kansainvälisistä rahoituslähteistä rahaa, jotta meidän osaaminen ja pitkäaikaisten kumppaniemme kiistattomat tarpeet voitaisiin viedä eteenpäin myös kansainvälisen rahoituksen turvin, ja tässä esimerkiksi kumppanimaitten toimintavalmiuksien parantaminen on erittäin tärkeätä. Kun edustaja Biaudet puhui tästä partnership-näkökulmasta, niin tämä on erinomaisen tärkeä juttu. Kun vierailemme muissa maissa, tapaamme kollegoita ja pohdimme heidän kehitystään ja sitä, miten Suomi voisi olla siinä tukemassa, niin juuri tämä, että yhdistämme myös tämän kestävän kehityksen tavoitteitten toteutumisen siihen, kun edistämme vaikkapa suomalaisen cleantechin voimin ympäristön hyvää tilaa tai ilmastopolitiikkaa, samalla edistää ilman muuta näitten monien sosiaalisten tavoitteiden toteutumista. Tämän yhtälön avaaminen ja siitä rehellinen keskustelu on käsittääk-

seni yksi tämmöisen partnershipin muoto kumppanien kanssa kaikissa kansainvälisissä yhteyksissä.

Tässä, arvoisa puhemies, joitakin huomioita käytyyn keskusteluun.

18.06 **Ville Niinistö vihr:** Arvoisa puhemies! Tosiaan kestävän kehityksen tavoitteissa 2030 on uutta se, että ne koskevat koko maailmaa ja tunnistavat sen, että köyhyyden poistaminen on tärkeätä kehittyvässä maailmassa. Mutta maailmassa ylipäätään se, miten meidän talousjärjestelmä toimii, on sidoksissa ympäristön tilaan ja ympäristön tila on sidoksissa siihen, että ihmiset pystyvät nousemaan ylös köyhyydestä. On tärkeätä tunnistaa näitten kaikkien politiikkojen liittyminen toisiinsa.

Yksi asia, mistä haluan ilmaista huoleni, on se, että kun Suomi on voimakkaasti leikannut omia kehitysyhteistyömäärärahojaan jo edellisenä vuonna, niin tässä on sellainen vaara, että vaikka on sinällään hyvät tavoitteet siitä, että tehdään yhä enemmän tällaisia teknologiapohjaisia ilmastohankkeita myös kehitysvaroilla, niin samaan aikaan se tila, mikä menee kaikkein köyhimpiin maihin ihmisten auttamiseen, kapenee. Elikkä rahoitusosuus kaikkein köyhimpiin maihin on vähentymässä 0,22 prosentista 0,14:ään, ja tämä menee Suomen osalta väärään suuntaan. Kysyn ministereiltä: aiotteko tehdä jotain tälle kehitykselle? Siis Suomen fokus on ollut aina se, että autetaan kaikkein heikko-osaisimpia köyhissä maissa, erityisesti tyttöjä pääsemään koulutukseen, ja vahvistetaan yhteisöjä, joilla ei ole esimerkiksi mahdollisuutta saada puhdasta ruokaa ja energiaa.

Sitten sen lisäksi haluan tuoda esille aiheen, joka on entisellä ministerin tontillani, nykyisellä ministeri Tiilikaisen tontilla, ja se on merten suojelu. Merten suojelussa tarvitaan kansainvälistä sääntelyä erityisesti Arktiksella, jotta me pääsemme eteenpäin siinä, että Arktiksen herkkä luonto ei vaarannu. Miten etenee arktisten merialueiden luonnonsuojeluverkoston perustaminen? Ja miten, ministeri Tiilikainen, kansainvälisissä kokouksissa pystytään puuttumaan merten roskaantumiseen ja muovisaasteisiin, joka on iso, kasvava globaali ongelma? Myös kalakannoista haluaisin kysyä, mikä on kalakantojen tilanne, koska valtaosa maailman kalakannoista on ehtymässä.

18.08 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hieman jatkan edustaja Niinistön kysymyksestä — kehitysyhteistyöstä puhuitte, ja kaikki tiedämme, että olemme joutuneet tekemään ikäviä leikkauksia kehitysyhteistyörahoihin. Tosin pientä korotusta nyt tämän vuoden talousarvioesityksessä on. Ministeri Mykkänen ehkä osaa kertoa, onko maakohtaisissa painotuksissa tehty joitain uusia linjauksia. Edustaja Niinistö toi kysymyksen siitä, ohjautuuko apu kaikkein köyhimmille. Siinä suhteessa ilmeisesti meillä on ollut hieman laaja tämä kirjo, kuinka montaa maata autamme. Onko siinä nyt jotain tarkennuksia, ja jos on, niin minkäsuuntaisia?

Viime syksynä talousarviokäsittelyn yhteydessä Finnfundin pääomittamisesta keskusteltiin aktiivisesti täällä, ja se herätti monia kysymyksiä. Finnfundillahan on tavoitteina monia sellaisia, jotka ovat tässä kestävän kehityksen tavoitelistalla, kuten sukupuolten välisten tasa-arvoerojen pienentäminen, köyhyyden vähentäminen, työpaikkojen saaminen ja energiainvestoinnit, niin että sähköenergiaa olisi saatavilla yhä useammalla alueella. Miten sukupuolien välinen tasa-arvo ja työllistämismahdollisuudet näkyvät Finnfundin päätöksissä ja investoinneissa? Se on kysymykseni.

Vielä tästä Pariisin ilmastosopimuksesta, jota on täällä kovasti kiitelty. Valitettavasti tästä kestävän kehityksen tavoitelistalta puuttuu suora viittaus väestötavoitteisiin. Olisiko

mahdollista ajatella, että meillä olisi joskus globaali väestötavoite tai väestösopimus? Onko se liian kunnianhimoinen tavoite?

18.10 **Silvia Modig vas:** Arvoisa rouva puhemies! On ymmärrettävää, että päästäksemme näihin Agenda 2030 -tavoitteisiin näiden pyrkimysten on oltava läpileikkaava tavoite kaikessa meidän toiminnassamme, eli kaikkien valiokuntien on tätä seurattava, mutta kannatan ajatusta siitä, että yksi valiokunta ottaisi semmoisen yhteenkokoavan vetovastuun. Meidän on hyväksyttävä, että pelkät kauniit sanat eivät riitä, me tarvitsemme ihan oikeata rahaa.

Ilmastonmuutos on meidän aikamme suurin haaste, ja ilmastonmuutos ja sen vaikutukset heijastuvat oikeastaan näihin kaikkiin 17 tavoitteeseen. Toisiin se vaikuttaa suoraan ja voimakkaasti, mutta välillisten vaikutusten kautta niihin kaikkiin. Hallitus julkaisi tänään energia- ja ilmastostrategian, ja se sisältää monia hyviä keinoja, mutta kokonaisuutena hallituksen ilmastopolitiikka on ristiriitaista: Puhutaan kauniita sanoja samalla, kun ilmastopäästöjä ei ole laitettu kuriin ja ilmastolle vahingollisia yritystukia on kasvatettu. Myös kehitysyhteistyöjärjestöjen varoja on leikattu, vaikka ne ovat yksi tärkeä keino tukea ilmastonmuutoksen vastaista työtä. Nämä kehitysyhteistyöleikkaukset ovat tämän Agendan tavoitteiden vastaisia. Yksi konkreettinen keino toimeenpanossa voisi olla korjata tämä tilanne. Meidän tulee varmistaa, että me täytämme oman osuutemme kansainvälisestä ilmastorahoituksesta, ja varmistaa, että myös muut tekevät niin. Se tuki, se raha, tulee kohdentaa kaikkein haavoittuvimmille alueille ja ryhmille, koska ilmastorahoitus on tärkeä väline, jolla estetään hätää, konflikteja ja pakolaisuutta.

Arvoisa puhemies! Minä olen hirveän onnekas. Suurimman osan minun elämästäni sodan uhka on ollut hyvin kaukainen uhka. Mutta nyt maailman polarisoituessa ja vihapuheen kasvaessa tuntuu, että se uhka tulee koko ajan lähemmäksi ja lähemmäksi. Sen takia on äärimmäisen tärkeätä, että Agendan tavoitteiden mukaisesti me edistämme rauhanomaisia yhteiskuntia ja takaamme kaikille pääsyn oikeuspalveluiden pariin sekä rakennamme tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla. Mutta yksi asia, johon meidän pitää myös kansallisesti puuttua, on vihapuhe. Vihapuhe luo nimensä mukaan vihaa, se antaa vihalle tilaa. Se jakaa meidät kahteen tai useampaan eri leiriin ja asettaa meidät toisiamme vastaan. Pahimmillaan viha johtaa väkivaltaan (Puhemies koputtaa) ja väkivalta sotiin. Siksi vihapuheelle on oltava nollatoleranssi, ja siitä kantavat vastuun kaikki, myös kaikki poliittiset puolueet.

18.12 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Kestävä kehitys on laaja käsite, ja sekä kansallinen että globaali ovat yhteyksissä toisiinsa. Haluan painottaa, että me tarvitsemme sitä kehitysapua, jota Suomi antaa, ettei tule nyt ihan vääriä käsityksiä.

Mutta kun ajattelemme näin kansallisesti, niin on hyvä tiedostaa, että meillä on hyvät lähtökohdat. Minä arvostan sitä, että meillä maassamme on demokratia ja meillä on vakautta. Sitä ei välttämättä ole jokaisessa maailmankolkassa. Vaikka meitä arvostellaan, niin meillä on korkealaatuinen koulutus, terveyspalvelut ja puhdas vesi, joka on hirvittävän tärkeätä. Kun puhutaan köyhyydestä, niin se on aivan eri tasoa kuin noissa monissa kehitysmaissa.

Tänään kuulimme hallituksen toimenpiteistä. Se on luvannut, että kivihiilen käyttö katkaistaan ja tulee erilaiset biopolttoaineet eri muodoissa. Ja niin kuin ministerikin mainitsi, jonkun jäte on toisen raaka-aine ja tämä kiertotalous on erittäin tärkeätä. Mutta myös on

vaikeuksia: talous on heikko OECD:n mittapuuhun verrattuna, ja työttömyydestä johtuvat heijastukset ovat semmoista synkkää luettavaa, niin että siinä meidän pitäisi päästä eteenpäin.

Mutta mitä voisimme antaa sitten? Kaikkein vähiten kehittyneille maille apu on kaikista tärkeintä, ja sinne ne vähäiset voimavarat on annettava. Kuten edustaja Biaudet, haluan myös muistuttaa siitä, että köyhyyden ja eriarvoisuuden poistaminen on tärkeätä, naisten ja tyttöjen osallistuminen ja varsinkin tyttöjen koulutusmahdollisuus, lapsiavioliittojen kieltäminen, kuolleisuuden parantaminen ja myös naisten oikeus päätöksentekoon ja myös töihin mahdollistamiseen. Jotta tähän päästäisiin, meilläkin on oman soppamme laittaminen, että maailman köyhillä olisi (Puhemies koputtaa) demokratia ja ihmisoikeus maailmassa elää.

18.15 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Niin kuin useat ovat jo täällä sanoneet, on todella tärkeää, että täällä eduskunnassa puhutaan aiheesta, joka on todellakin elintärkeä koko planeetallemme. Kestävän kehityksen tavoitteiden päämäärä on tehdä maailmasta parempi paikka meille kaikille, ja monet Agenda 2030 -tavoitteista on täällä jo erikseen nostettu esille.

Nämä YK:n uudet kestävän kehityksen tavoitteet ovat jatkumo YK:n vuosituhattavoitteille, mutta nyt kaikki YK:n jäsenmaat ovat mukana, kun vuosituhattavoitteet olivat vain kehitysmaille. Uusissa tavoitteissa huomioidaan laajasti kehityksen kirjo, ympäristö, sosiaaliset oikeudet, ihmisoikeudet sekä talous. Huomio kiinnitetään niin globaalisti kuin alueellisestikin jyrkkiin tulo- ja varallisuuseroihin sekä ilmastonmuutoksen luomaan uhkaan erityisesti maapallon köyhimmille alueille.

Suomessa työttömyys on myös globaaleilla mittareilla hälyttävä ja kestävän kehityksen lähtötasoindeksillä punaisella eli vaatii pikaista korjausta. Tähän ministerikin otti kantaa ja kertoi, että laajalla rintamalla tähän paneudutaan. Viimeksi tänään kyselytunnilla kävi hyvin selvästi esille se, että pitkäaikaistyöttömyys on todella vaikeassa tilanteessa.

Toinen, hieman yllättävämpi kohta Suomen sijoittumisessa Agenda 2030 -tavoitteiden osalta on ilmastoteot. Olemme menossa koko ajan alaspäin. 52 maan joukossa olemme 31:nen, vielä edellisellä mittausjaksolla 24:s. Tämä on erittäin hälyttävää, ja myös tämä kohta on punaisella. Nyt kun tämä hallituksen tänään lanseeraama ilmasto- ja energiaohjelma on saatu käsiin, on todella tarkkaan katsottava se, meneekö se (Puhemies koputtaa) Pariisin sopimuksen viitoittamaa tietä.

18.17 **Anne-Mari Virolainen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kestävän kehityksen tavoitteista keskusteleminen on erittäin tärkeää, ja olenkin aidosti pahoillani siitä, että täällä on kokoontunut vähälukuinen samanmielisten edustajien kerho. Poissaolijoita olisi kyllä kaivattu tänne.

Meillä maailmassa on vielä paljon tehtävää, jotta me saavutamme nämä 17 erilaista kestävän kehityksen tavoitetta. Mutta me emme myöskään voi väheksyä sitä, että hyvin paljon on saatu aikaiseksi. Kymmenessä vuodessa köyhyys maailmassa on puolittunut, lapsikuolleisuus on vähentynyt selvästi ja koulunkäynti, myös tyttöjen osalta, on edistynyt merkittävästi.

Suomen hallituksen painopisteenä kehityspolitiikassa on tyttöjen ja naisten aseman parantaminen. Minusta on erittäin tärkeää keskittyä siihen ja samalla myös kiinnittää huomiota koulutukseen, seksuaali- ja lisääntymisterveyteen sekä myös naisten aseman paran-

tamiseen poliittisen osallistumisen osalta. Monessa maassa tytöllä on nimittäin suurempi todennäköisyys kuolla synnytykseen kuin käydä koulunsa loppuun. Juuri tästä syystä tyttöjen koulutus on avainasemassa. Me tiedämme, että koulutetut tytöt myös menevät naimisiin myöhemmin ja saavat lapsia vasta aikuisina. Koulutuksen myötä he myös saavat parempaa palkkaa ja oppivat itse myös vaatimaan oikeuksiaan.

Seksuaali- ja lisääntymisterveydestä voisi puhua vaikka kuinka pitkään, mutta haluan muistuttaa faktojen kautta, että joka toinen minuutti nainen kuolee synnytykseen, koska hänellä ei ole mahdollisuuksia terveyspalveluihin, joka toinen sekunti alle 18-vuotias tyttö menee naimisiin vastoin tahtoaan ja joka neljäs sekunti alle 18-vuotias tyttö synnyttää ja useissa tapauksissa on myös komplikaatioita. Meillä on tällä sektorilla valtavan paljon tehtävää ja annettavaa maailmalle.

18.19 **Thomas Blomqvist r:** Arvoisa rouva puhemies! Tärkeä aihe meillä täällä tänään. On varmaan näin, että kaikessa meidän työssämme meidän pitää ajatella kestävää kehitystä ja myös kaikkien valiokuntien pitää se huomioida ja ajatella jokapäiväisessä työssään. Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtajana ainakin oma henkilökohtainen mielipiteeni on, että tulevaisuusvaliokunnalla on kyllä valmius toimia seurantavaliokuntana, jos näin halutaan, kuten muun muassa ministeri tässä ehdotti.

Kun minä olen aika tuore puheenjohtaja, niin olen yrittänyt tutustua tulevaisuusvaliokunnan aikaisempaan työhön ja olen huomannut, että siinä kestävä kehitys on ollut aika keskeisesti esillä. On muun muassa todettu, että Suomessa pitäisi kehittää ja sallia kestävän kehityksen kokeiluja, joissa yrittäminen on helppoa ja kannustavaa, ja todettu, että haasteena on ehkä kansallinen asenneilmasto ja toimintakulttuurin muuttaminen. Olisi siirryttävä varovaisesta ja riskejä kaihtavasta sopeuttamisesta ja leikkaamisesta vähän rohkeampaan ja luovaan käynnistämiseen ja uuden kasvattamiseen. Ainakin oma mielipiteeni on, että ilman uskallusta ja riskejä emme kykene muuttumaan emmekä edes säilyttämään nykyistä elintasoamme ja työllisyyttämme. Tähän tarvitaan monta eri toimenpidettä, mutta sitä työtä on tehtävä.

Värderade fru talman! Också i den internationella omgivningen finns det mycket som påverkar Finlands inre säkerhet, och därmed också möjligheterna till en hållbar utveckling. För Finland är naturligtvis situationen i näromgivningen helt avgörande, men också det att Finland bär sitt globala ansvar för utvecklingssamarbetet. Eftersom många internationella fenomen som anknyter till miljön, säkerheten och levnadsstandarden har sitt ursprung i utvecklingsländerna är det här centralt för Finland.

18.21 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä keskustelusta. Sitä on ollut erittäin mielenkiintoista seurata, ja on hienoa, että tämä aihe saatiin tuotua saliin. Kiitoksia myös ministereille, että jaksavat täällä vielä illallakin istua kuuntelemassa tämän asian tiimoilta edustajien ajatuksia.

On selvää, että ainakin oman puolueeni traditiossa ja historiassa on aina ajateltu sillä tavalla, että tila, maa, asiat pitäisi jättää paremmassa kunnossa seuraaville. Nykyisin siitä puhutaan kestävän kehityksen kautta, mutta jotenkin ajattelisi, että sehän olisi ihan normaali asia, että kaikki asiat pitäisi jättää aina paremmassa kunnossa seuraaville, ja on hirvittävän tärkeää, että me puhumme myös niiden asioiden kautta globaalisti siitä vastuusta ja esimerkin voimasta, mitä myös pieni Suomi voi osaltaan tehdä.

On ollut mukava kuulla, että täällä on puhuttu moneen otteeseen Pariisin ilmastosopimuksesta. Mutta yksi asia, joka Suomessa on kyllä ihan maailman kärkeä, liittyy hallintoon, hyvään hallintoon. Se liittyy vaikkapa siihen, mitenkä laaja meidän verotuspohjamme on — tällaisiin asioihin, joita ei välttämättä aina muisteta, kun puhutaan kestävästä kehityksestä. Se on myös sitä, että hallinnon täytyy toimia hyvin. Ja olisin halunnut kysyä ministereiltä, onko tähän jotain erityisempää. Sehän on ollut kyllä yksi Suomenkin prioriteeteista monien muiden tärkeiden asioiden ohella, mutta onko siihen tulossa joitain uusia demokratian edistämisen keinoja, joissa korostettaisiin erityisesti hyvää hallintoa osana meidän kehityspolitiikkaamme?

Ja sitten vielä toisekseen olisin halunnut kysyä näistä kestävän kehityksen toimikunnan yhteiskuntasitoumuksista. Nehän ovat hirvittävän tärkeitä sen kautta, että nyt tuodaan kestävän kehityksen agenda jokaisen ihmisen pöydälle. Jokainen ihminen voi itse tehdä omassa yhteisössään sitoumuksen, miten itse edistää kestävää kehitystä. Olisin halunnut kysyä: Onko teillä olemassa siitä dataa, tietoa, kuinka laajalle tämä yhteiskuntasitoumus on levinnyt? Kuinka moni kunta, koulu, yhteisö tai ihminen on allekirjoittanut tuon sitoumuksen?

18.23 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Virolainen totesi, että täällä keskustelee samanmielisten kerho. No, itsekin voin allekirjoittaa suurimman osan siitä, mitä tässä keskustelussa on sanottu, muun muassa edustaja Virolaisen puheenvuoron ja edustaja Paloniemen avauspuheenvuoron.

Eilen Eduskunnan Globaaliryhmä järjesti tilaisuuden ilmastopakolaisuudesta. Tämä oli myös yksi niistä teemoista, joista puhuttiin Marrakechin ilmastokokouksessa. Tämä muistuttaa siitä, että jos ilmastonmuutos pääsee ryöstäytymään, se voi pahimmassa tapauksessa tuhota ihan kaikki taloudelliset ja sosiaaliset tavoitteemme. Jos lepsuilemme ilmastotoimissa, kasvatamme tulevien vuosikymmenien pakolaisvirtoja. Myös rahojen leikkaaminen kehitysmaiden ilmastotoimilta, kehitysmaissa tehtävältä työltä naisten oikeuksien puolesta, sukupuolivalistukselta ja perhesuunnittelulta kasvattaa tulevaisuuden pakolaisvirtoja.

On arvioitu, että viimeisen kymmenen vuoden aikana vuosittain noin 25 miljoonaa ihmistä on joutunut lähtemään kotiseudultaan ympäristösyistä. Kansainvälinen ruokapolitiikan tutkimuslaitos on arvioinut, että vuosisadan puoleenväliin mennessä lähes 5 miljardin ihmisen kotiseudulla ilmastonmuutos voi aiheuttaa vesipulan. Jos näistä ihmisistä joka viides lähtee muualle, se tarkoittaa miljardia ihmistä, joista Eurooppaankin pyrkii vähintään kymmeniä ellei satoja miljoonia. Tällaisessa tilanteessa jo rauhan säilyttäminen tulisi olemaan vaikeaa. Siksi on ymmärrettävä, että ilmastonmuutoksen hillintä on keskeinen asia ihan kaiken kannalta, myös tulevien sotien ja konfliktien estämiseksi.

Uskon, että ministerit Tiilikainen ja Mykkänen ovat oikeasti tehneet parhaansa hallituksen neuvotteluissa ilmasto- ja energiastrategiasta. Siinä, kuten moni on jo todennut, on hyviä asioita, kuten kivihiilen kielto, mutta kaiken kaikkiaan pidän valitettavana sitä, että siinä ei tartuta kaikkiin niihin hyviin mahdollisuuksiin ja tilaisuuksiin, joita Suomella olisi (Puhemies koputtaa) ollakseen todellinen ilmastotoimien edelläkävijä.

18.26 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Täällä kun kysyttiin, onko paikalla pelkästään samanmielisiä, niin uskoisin, että voin tuoda esiin ainakin joitakin uusia näkökulmia. Itse näkisin keskeisimpänä kestävän kehityksen teemana ja ylempänä muita sen, että Suomessa on työtä ja hyvinvointia. Meillä ei ole mitään kestävää kehitystä ilman työtä ja hyvin-

vointia, emmekä voi kestävän kehityksen nimissä myöskään vaarantaa sitä työtä ja hyvinvointia. Se ei ole kestävää kehitystä, että luomme hyvinvointivaltion lukemattomine oikeuksineen ja huomaamme sitten, ettei meillä ole varaa sellaisen ylläpitoon. On myös hyväksyttävä, että näin pohjoisessa eläminen ja työskentely jo lähtökohtaisesti nostaa hiilijalanjälkeämme verrattuna sellaisiin maihin, jotka ovat etelämmässä.

Sinänsä keskustelualoitteen teemat ovat ajatuksina yleviä ja sellaista ei varmaan löydykään, joka pitäisi kestävää kehitystä huonona tai ei-tavoiteltavana asiana sinällään. Mutta tämä ei ole kuitenkaan mikään uusi keksintö, sillä on ollut jo pitkään olemassa periaate, joka aiemminkin mainittiin, että pellot ja metsät jätetään pojille paremmassa kunnossa kuin ne isiltä oltiin saatu, ja tämä on ollut kunnia-asia. Ei kestävän kehityksen periaate ole mikään sellainen uusi juttu, joka on keksitty Kallion kahviloissa baskerit päässä ja punaviinilasi kädessä.

18.27 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Ettei unohdu, niin haluan muistuttaa, että kuluvalla hallituskaudella kehitysyhteistyöhön on kohdistettu mittavia leikkauksia. Eniten leikataan monenkeskisestä kehitysyhteistyöstä, noin 56 prosenttia, maa- ja aluekohtaisesta kehitysyhteistyöstä 37 prosenttia ja järjestöjen osalta 43. Myöskään päästökauppatuloja ei enää ohjata kehitysyhteistyöhön, ja tässäkin on kyseessä varsin suuri summa, vuonna 14 se oli 69 miljoonaa euroa.

Joka tapauksessa kestävän kehityksen tavoitteet ovat universaaleja, ja vaatii meiltäkin globaalia vastuuta, jotta ne saadaan toteutumaan. Kysyisinkin ministeriltä, kuinka voimme varmistaa Agenda 2030 -työn pitkäjänteisyyden ja johdonmukaisuuden tulosten takaamiseksi ja mahdollisimman suuren vaikuttavuuden takaamiseksi näistä leikkauksista huolimatta. Millä tavalla kestävän kehityksen tavoitteita toteutetaan nyt, kun resurssit ovat radikaalisti vähentyneet? Mistä on jouduttu tinkimään ja mistä on pidetty kiinni? Nyt olisi hyvä olla tässä asiassa avoin, jotta voidaan mennä sitten eteenpäin.

Monia ihmisiä pohdituttaa myöskin se, aikooko hallitus laatia konkreettisen suunnitelman ja aikataulun siitä, miten saamme jossain vaiheessa nostettua nuo kehitysyhteistyömäärärahat sinne tavoiteltuun 0,7 prosenttiin bkt:stä ja sitoudumme myös toimeenpanoon. Tähän toivoisin myöskin vastausta.

Keskustelussa tulikin jo esiin se, että sukupuolten välisellä tasa-arvolla on oma tavoitteensa Agenda 2030:ssä ja se sisältyy läpileikkausperiaatteella kaikkiin kestävän kehityksen tavoitteisiin. Tämä on oikein hyvä asia, ja näihinhän sisältyy myös seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksien universaali saatavuus. On todella hyvä, että nämä ovat myöskin Suomen prioriteetteja. Miten Suomi kuitenkin aikoo konkreettisesti varmistaa, että nämä, siis sukupuolten tasa-arvo- ja seksuaali- ja lisääntymisterveystavoitteet, näkyvät konkreettisesti toimeenpanossa ja säilyvät myös yli hallituskausien aina sinne vuoteen 2030? Ylipäätään näitten tavoitteiden pitkäjänteisyyden takaaminen yli hallituskausien on tärkeä tavoite, jotta päästään sitten pikkuhiljaa tavoitteissa eteenpäin.

18.29 **Jaana Pelkonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kestävän kehityksen tavoitteet ovat kaikki riippuvaisia toisistaan. Esimerkiksi ruokaturvaa ei voida saavuttaa ilman toimia köyhyyttä ja ilmastonmuutosta vastaan eikä sukupuolten tasa-arvoa ilman koulutusta.

Täällä on käytetty tänään monia erittäin hyviä puheenvuoroja, joissa on erityisesti nostettu esiin tyttöjen ja naisten asemaa ja koulutuksen merkitystä. Itsekin koulutusta korostaisin ja erityisesti lukutaitoa, joka on ehdottoman tärkeä nimenomaan tytöille ja naisille.

Lukutaitoisella naisella on itsetunto ja yhteisönsä arvostus. Tietoisuus ympäröivästä maailmasta kasvaa, ja sairaudet vähenevät tiedon myötä. Lukutaitoiset naiset synnyttävät terveempiä lapsia ja pystyvät myöskin huolehtimaan lapsistaan paremmin. He ymmärtävät lukutaidon merkityksen ja todennäköisesti laittavat myös omat lapsensa kouluun.

Maailmassa on tällä hetkellä pakolaisia enemmän kuin koskaan. Jotta voimme ehkäistä pakolaisuuden lisääntymistä, on tärkeä sijoittaa hyvän elämän työkalut, kuten juuri lukutaito, köyhimpiin maihin. Kysyisinkin ministereiltä: mille tasolle te asetatte lukutaidon merkityksen kehityspolitiikassa?

18.31 **Olli-Poika Parviainen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos puhemiehistölle ja keskustelualoitteen tekijöille. Tämä on erittäin tärkeä aihe keskustella, niin kuin monet ovat täällä sanoneet. Minäkin kannatan sitä, että jokin valiokunta — mielelläni näkisin sen olevan tulevaisuusvaliokunta — vastuutettaisiin tämän asian jatkokäsittelyyn.

Olen huolissani siitä, että EU-tasolla nämä Agenda 2030 -tavoitteet eivät kuitenkaan vaikuta etenevän optimaalisesti. Komission antaman tiedonannon perusteella he eivät ole aikeissa tehdä kunnollista toimeenpanosuunnitelmaa kestävän kehityksen tavoitteista. Suomen pitäisi mielestäni vaatia tällaista toimeenpanosuunnitelmaa, ja toivon, että meidän hallituksemme voisi olla asiassa aktiivinen, koska meitä myös todennäköisesti tässä asiassa kuunnellaan.

Täällä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja ylisukupolvisesta oikeudenmukaisuudesta, joka liittyy kestävään kehitykseen. Ehkä parhaiten mieleeni jäi edustaja Toivolan esimerkki siitä, kuinka nuori oli lähtenyt, melkeinpä uskaltaa sanoa, taisteluun tuulimyllyjä vastaan haastamalla suuren järjestelmän ilmastotavoitteiden vuoksi.

Kun me mietimme tilannetta, niin me näemme, että maailmassa tällä hetkellä noin puolet maapallon väestöstä on alle 30-vuotiaita. Toisaalta samaan aikaan yli 40 prosenttia maailman työikäisistä nuorista on työttömiä tai alipalkattuja. Nuoret ovat valtava mahdollisuus, mutta mikäli heidän asemansa yhteiskunnassa horjuu samaan aikaan, kun yhteiskunnat ajautuvat hallitsemattomiin tilanteisiin, on käsissämme sosiaalinen aikapommi. Olemme Suomessakin keskustelleet tästä asiasta esimerkiksi nuorten työttömyyden ja mahdollisen syrjäytymisuhan yhteydessä, kun olemme puhuneet vaikkapa koulutuksesta. Toivoisin, että hallitus miettisi vielä erikseen ylisukupolvista oikeudenmukaisuutta, kun se tekee esimerkiksi koulutuspoliittisia päätöksiä.

18.33 **Leena Meri ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän myös tästä keskustelualoitteesta ja lämpimästi toivoisin, että joku valiokunta — tässä nyt on esitetty tulevaisuusvaliokuntaa — ottaisi tästä kopin.

Täällä on puhuttu paljon naisten asemasta ja ympäristön tilasta ja sitä kautta ihmisten hyvinvoinnista. Toisin tähän eläintensuojelun näkökulman. Täällä löytyy kohdassa 15, täällä Agenda 2030:ssä, että lupauduttu vuoteen 2020 mennessä tekemään merkittäviä ja kiireellisiä toimenpiteitä uhanalaisten lajien vähenemisen estämiseksi. Meillä on, mitäs tässä on, kolme vuotta aikaa, ja minä en ole huomannut maailmanlaajuisesti mitään toimenpiteitä. Täällä edustaja Kiuru puhui tämmöisestä väestötavoitteesta ja ehkä -sopimuksesta. Meillä on hyvin paljon erilaisia sopimuksia, on ihmisoikeussopimuksia ja kansainvälisiä ympäristösopimuksia, ilmastosopimuksia. Miksei meillä ole sopimusta esimerkiksi ihan tämmöiseen lajien suojeluun? Eläimet ovat kuitenkin monissa tutkimuksissa hyvin tunteellisia ja kokevat kipua ja fyysistä tuskaa ja näin. Mietin, että monesti, jos tämmöisiä

loukkauksia on maissa, vain paheksutaan, mutta ei ole esimerkiksi mitään sopimusta, jonka tämä maa olisi integroinut, johon voisi vedota. Me olemme eduskunnan eläinsuojelukerhossa pohtineet tällaista, että voisiko Suomi olla esimerkiksi Euroopan neuvostossa aloitteellinen ja Pohjoismaat lähtisivät EU:ssa miettimään tällaista. Se olisi aika edistyksellistä. Meillä on kuitenkin kulttuuri hyvin paljon muuttunut: eläimet eivät ole enää ihmisille esineitä. Erityisesti kun katsoo tätä lajien häviämistä, monia lajeja meillä ei pian ole: norsut, leijonat. Se on myös meidän velvollisuutemme.

Sitten olisin kysynyt. Tänään uusiutuvan energian osalta ilmoitettiin tämä tuulivoiman terveysselvitys. Kiitän hallitusta siitä. Olen saanut paljon yhteydenottoja näistä terveysvaikutuksista ja oireilevista ihmisistä. Olisin vähän kysynyt tästä selvityksestä: kuinka pitkä se on, ja koska se on tuloillaan? (Satu Hassi: Entäs turpeen terveysvaikutukset?)

18.35 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Eduskunnan ja valtion lisäksi Agendan kansallisen toteuttamisen kannalta paikallistaso on aivan avainasemassa: kansalaiset, kunnat, yritykset, kansalaisyhteiskunta. Heidän sitouttamisekseen tähän toimeenpanoon me tarvitsemme tiedotusta ja me tarvitsemme tukea. Erityisen tärkeätä on saada myös kunnat ja myös tulevaisuuden maakunnat mukaan tähän työhön, koska siellä aika iso osa näistä konkreettisista päätöksistä ja työstä tehdään. Ensi keväänä on tulossa kuntavaalit. Toivoisin, että myös puolueet lähtisivät nyt kuntavaaleissa mukaan tähän työhön ja kertoisivat kunnallisvaaliehdokkaille tästä Agendasta ja siitä, kuinka tärkeätä se on toimeenpanna kunnassa ja tehdä ehkä myös kunnissa toimeenpanosuunnitelmia.

Arvoisa puhemies! Tavoite 5 eli sukupuolten tasa-arvo on aivan olennainen koko Agendan onnistumisen kannalta. Tässä Suomen on oltava entistä vahvempi. Me olemme olleet siinä vahva kansakunta, ja olen siitä erittäin ylpeä, mutta vahvuutta tarvitaan jatkossakin, koska niin Itä-Euroopassa, USA:ssa kuin monessa muussakin maassa on tapahtumassa takapakkia naisten oikeuksissa ja seksuaali- ja lisääntymisterveysasioissa. Kestävä kehitys ei ole mahdollista, jos tytöt ja naiset jätetään sivuun ja jos perheet eivät saa elää terveenä tai kykene päättämään lapsiluvustaan. Kyse on myös väestönkasvun hillitsemisestä, ja erityisesti Saharan eteläpuolisen Afrikan kestävän kehityksen kannalta väestönkasvun hillintä on tärkeä tavoite, mutta se on tietenkin tehtävä inhimillisellä tavalla.

Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyö ja kehitysrahoitus on erittäin tärkeä elementti ja työkalu monien Agendan tavoitteiden toimeenpanossa ja kehitysmaiden tukemiseksi toimeenpanossa. Haluankin kysyä: onko hallitus tekemässä konkreettisen suunnitelman kehitysyhteistyörahoituksen nostamiseksi 0,7 prosenttiin?

18.37 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Yksi iso yhteinen haaste meillä kestävän kehityksen edistämisessä ja tavoitteiden toimeenpanossa on se, millä tavalla me varmistamme, että pystymme sitoutumaan tähän toimintaan yli vaalikausien.

Tässä on useassa puheenvuorossa nostettu esille naisten ja tyttöjen asema ja tasa-arvon edistäminen. Naisten ja tyttöjen asemahan on painopiste meidän kehityspoliittisen selonteonkin mukaan, ja se on mukana kaikissa kestävän kehityksen tavoitteissa. Sukupuolten välisellä tasa-arvolla on myös oma tavoitteensa. Millä tavalla me varmistamme, että nämä painopisteet ja niihin sitoutuminen säilyvät, vaikka hallitukset vaihtuvat? Kestävä kehitys jos jokin on sellaista työtä, missä meidän pitää tehdä pitkäjänteistä työtä ja sitoutua hyvin pitkään tekemiseen. Kiinnostaisi kuulla, miten tätä puolta on pohdittu.

Kun täällä on useassa puheenvuorossa nyt kannatettu ajatusta, että valiokunnista tulevaisuusvaliokunta ottaisi tämmöisen vetovastuun — itse pidän tärkeänä, että kaikki valiokunnat jollakin tavalla osaltaan pohtivat näitä kestävän kehityksen edistämiseen liittyviä asioita — niin kysyisin myös ministereiltä, millä tavalla suhtaudutte ajatukseen siitä, että kestävä kehitys näkyisi nykyistä vahvemmin budjettiprosessissa, esimerkiksi omien ministeriöidenne osalta, ja miltä tämä ajatus kestävän kehityksen selonteosta kuulostaa. Nythän oli hienoa, kun saatiin kehityspolitiikasta selonteko tällä kaudella alkupainotteisesti kauden alussa, ja samaan tapaan kestävän kehityksen kohdalla, joka on laajemmassa mittakaavassa siis läpileikkaava, yhteinen asia, olisi loogista, että myöskin tämä asia tuotaisiin selontekona eduskuntaan. Ajatuksia ministereiltä kysyisin näistä.

Puhemies Maria Lohela: Puheenvuorot vielä edustajilta Toivola, Kiuru, Mäkelä, Adlercreutz ja Paloniemi, ja sitten ministeri.

18.39 **Jani Toivola vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on pidetty äärimmäisen hyviä puheenvuoroja, joihin moniin on helppo yhtyä. Täällä yhdessä puheenvuorossa todettiin, että kestävä kehitys ei ole uusi asia, ei ole keksitty Kalliossa tänään, ja se pitää ihan todellakin paikkansa. Täällä on myöskin lainattu paljon historiasta arvopohjaa, joka tukee kestävän kehityksen ajattelua. Ja mikäs sen hienompaa, että meillä on niin pitkä historia myöskin tässä ideologisessa ajattelussa. Minä ainakin itse toivon, että kaikki se historia otetaan mukaan myöskin tähän päivään ja siihen tulevaisuuden työhön. Se ero varmasti — se, mikä on muuttunut, mitä on tapahtunut globaalissa maailmassa — on se, että yhä vähemmän me voimme katsoa itseämme ikään kuin erillisenä saarekkeena muusta maailmasta tai yksittäisenä valtiona, vaan se, mihin kaikki nämä tavoitteetkin pohjautuvat, on se meidän koko ajan kasvava ikään kuin riippuvuussuhde toisiimme, tai jos me mietimme sitä, miten väestö liikehtii tällä hetkellä ympäri maailmaa. Nämä ovat kysymyksiä, mistä meidän on myöskin otettava vastuuta, ja sitä kautta me olemme yhdessä osa sitä globaalia maailmaa.

Täällä on nostettu paljon tärkeitä kysymyksiä. Haluaisin tukea muun muassa edustaja Parviaisen esille tuomaa näkemystä EU-tasosta ja todellakin toivoisin, että kuulisimme siitä myöskin vähän, koska nyt tällä hetkellä näyttää siltä, että toimeenpanon suhteen on suunnitelmia vasta vuodelle 2020, ja se on tietysti aivan liian myöhään. Eli olisi tosi tärkeätä, että Suomi ottaisi myöskin tässä painostuksessa aktiivisen roolin.

Sitten miettien Suomen harjoittamaa kehitysyhteistyötä olisin kysynyt vielä, kun aina välillä on käyty keskustelua myöskin tämmöisestä kehitysyhteistyölaista tai jostakin elementistä, millä me voisimme paremmin sitoa sen, mitkä ovat ikään kuin ne pääteemat pitkällä tähtäimellä, mihin Suomen harjoittama kehitysyhteistyö pohjautuu. Että välttämättä ne tavoitteet eivät olisi niin alisteisia aina neljän vuoden hallituskausille. Näkisin, että tämmöinen kaikki pitkäjänteisyys tukee myöskin tämän Agendan tavoitteita. Miten hallituksessa nähdään tämä, olisiko näitä mahdollista jollakin tavalla tuoda toisiaan lähemmäksi, omaan kehityspolitiikkaan pitkäjänteisyyttä, joka samalla myöskin tukisi Agenda 2030:tä? — Kiitos.

18.41 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on todella rakentavia ja hyviä puheenvuoroja kuultu.

Yksi asia tässä hieman rupesi mietityttämään. Kun korostetaan naisten ja tyttöjen asemaa, niin siinä ei todellakaan ole mitään pahaa, se on iso ongelma. Useimmissa maailman

maissa ja kaikissa maailman maissa on aivan varmasti asian parantamiseksi paljon tehtävää. Mutta jos otetaan näkökulma Suomeen, niin suomalaisen miehen elinaikaodote on huomattavasti lyhyempi kuin naisella. Suomalainen mies on vähemmän koulutettu kuin nainen, olemme alttiimpia väkivaltarikoksille, kuolemme useammin liikenteessä, olemme päihderiippuvaisempia, tupakoimme useammin, meidän hampaamme ovat huonommassa kunnossa, ja olemme alttiimpia syrjäytymiselle. Yhdessä asiassa olemme edellä: saamme keskimäärin isompaa palkkaa.

No, kokonaisuutena suomalaisella miehellä tietysti menee hyvin, kun verrataan globaalissa näkökulmassa, mutta herättikö tämä puheenvuoro mitään ajatuksia siihen, miten miesten ja poikien näkökulma kehitysyhteistyössä ja kestävässä kehityksessä tulisi huomioida? Arvelen, että monessa maassa on myös marginaaliin tai vähemmistöön siirtyneitä tai työnnettyjä miesvähemmistöjä, jotka ovat yhteisössään todella heikossa asemassa.

18.43 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru toi äsken esiin mielenkiintoisen näkökulman miesten oikeuksista tässä kestävässä kehityksessä. Tämä oli siitä hyvä näkökulma, että tämä tuo jollain tavalla uutta ajatusta siihen jämähtäneeseen ajatusmaailmaan, joka meillä on tässä aihepiirissä.

Toinen esimerkki tällaisesta jämähtämisestä, jota haluan kritisoida, on se, että Suomessa hoetaan ikään kuin mantrana sitä, että meidän pitäisi olla jotenkin kestävän kehityksen suunnannäyttäjiä. Aikaisemmin tarvetta suunnannäyttämiseen on perusteltu sillä, että meillä on varaa, kun olemme niin rikas kansakunta. Näistä suunnannäyttämisistä on kuitenkin tullut meille aikojen kuluessa sormille, ja olemme maksaneet tarpeettoman suurta hyvinvointihintaa vuosien saatossa.

Esimerkki tästä: Tulen itse metsäteollisuuden vahvalta alueelta. Siellä 80-luvulla oli varsin likaista: vesi kuohui järvessä, kun siellä ui, ilma haisi pahalta. Sitten 90-luvun vaihteessa paperitehtaat tekivät merkittäviä parannuksia järjestelmiinsä ja läheisen järven Saimaan vesi ja alueen ilmanlaatu parantuivat oleellisesti. Nämä olivat suomalaisten tekemiä omaehtoisia muutoksia ja erittäin hyviä asioita silloin. Kun nämä parannukset tehtiin, niin kuitenkin myöhemmin tämäkin hieno esimerkki suomalaisesta vastuullisuudesta kostautui meille unioniin liittymisen ja päästökauppajärjestelyjen myötä, kun saimme neuvotteluissa vertailukohdaksi tämän investointien jälkeisen tilan, emme suinkaan sitä edeltänyttä tilaa, samalla kun muualla Euroopassa puhdistusinvestointeja vältelleet maat palkittiin päästökaupassa. Nyt tämä sama tilanne saattaa löytyä meiltä edestämme, eli ikään kuin lähtisimme taas nollapisteestä. EU asettaa meidät säästämään aina vain lisää ja tinkimään aina vain lisää. Kyllä minun perusviestini on se, että me olemme jo suurimman vastuumme tässä asiassa kantaneet. Tässä kamppailussa meidän tulee olla tiukkana, ettei meille sälytetä kohtuuttomia velvoitteita. Esimerkkinä ottaisin esille tämän keskustelun metsien katsomisesta päästölähteeksi. Se vain ei yksinkertaisesti voi käydä Suomelle.

18.45 **Anders Adlercreutz r:** Värderade talman! Tässä globaalissa maailmassa yritykset ovat isossa ja tärkeässä asemassa, ja silloin on tärkeätä, että pelisäännöt ovat yhdenmukaiset: pelataan avoimilla korteilla, samoilla pelisäännöillä. Komissio valmistelee pakettia, joka koskettaa maakohtaista raportointia, ja käsitykseni mukaan siellä ollaan nyt Euroopan ulkopuoliselta osuudelta rajaamassa pois maat, joita ei luokitella veroparatiiseiksi. Käsitykseni mukaan Suomi on ollut komission kannalla tässä asiassa siinä missä Hollanti halu-

aisi, että kaikki ulkopuoliset olisivat tämän maakohtaisen raportoinnin piirissä. Onko teillä näkemyksiä tästä ja ajatuksia Suomen kannan perusteluista?

Palaisin tähän ilmastokysymykseen. Ilmastorahoituksen osalta YK on ollut huolissaan siitä, että sopeutumiseen tähtäävät rahat ovat hyvin pienessä osassa, vaikka niitten pitäisi edustaa noin puolta siitä kokonaisrahoituksesta. Tämä liittyy esimerkiksi siihen ilmastopakolaisuuteen, jota edustaja Hassi nosti esille. Miten näette tämän Suomen osalta? Millä keinoin saisimme nostettua tätä osuutta, ja miten näette esimerkiksi Finnfundin aseman siinä kokonaisuudessa? Ne hankkeethan helposti suuntautuvat nimenomaan muihin kuin näihin ilmastosopeutumistoimenpiteisiin.

Edustaja Meri nosti esille tuulivoimakysymyksen. Nyt kun sitä ollaan tutkimassa hallituksen sisällä, niin tullaanko pohjaamaan sitä olemassa oleviin tieteellisiin tutkimuksiin, joidenka lopputulos lienee aika selvä, vai tilataanko uusia tieteellisiä tutkimuksia, joissa perehdytään tähän asiaan syvemmin? — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä tähän väliin edustaja Elomaa.

18.47 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Minulla olisi kyllä vähän pidempikin puhe. Saako mennä pönttöön?

Puhemies Maria Lohela: 2 minuuttia paikalta.

2 minuuttia. — Arvoisa puhemies! Täällä kun ministerit ovat vielä paikalla, niin minä esittäisin sellaisen kysymyksen: olisiko mahdollista, että Suomi voisi viedä eteenpäin tätä maailmanlaajuista eläinsuojelusopimusta vaikka Pohjoismaiden neuvoston kautta ja olla siinä edistyksellinen? Nimittäin tämä uhanalainen eläinlajisto on laajentunut. Olemme juuri nähneet pari kertaa jo dokumentin Team Rokan toiminnasta norsunluunmetsästyksen tiimoilta. Se on tehnyt loistavaa työtä siellä Tansaniassa, ja henkilö, joka on perustanut tämän Team Rokan, on tehnyt sen pitkälti omilla varoillaan, ottanut lainaa jopa, kouluttaa siellä paikallisesti koiria, jotka haistavat norsunluun, joka on salametsästetty. Muun muassa norsut kuolevat todennäköisesti sukupuuttoon jopa 15 vuoden kuluttua, jos ei tähän radikaalisti tartuta, ja moni muu laji. Elikkä tällainen kysymys: voisiko tätä eläinsuojeluasiaa viedä näin eteenpäin Suomen taholta, että Suomi olisi aloitteellinen?

18.48 **Aila Paloniemi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan ensinnäkin kiittää tästä loistavasta keskustelusta ja haluan rohkaista meitä kaikkia kansanedustajia. Kuten edustaja Sarkkinen totesi, meidän täytyy viedä alueelliselle ja paikalliselle tasolle tätä kestävän kehityksen toimeenpanoa.

Haluan vielä muutamalla sanalla kertoa resurssiviisaushankkeesta Jyväskylässä, kotikaupungissani. Siellä on kahden vuoden aikana toteutettu tämmöinen Sitran hanke, koska Sitra valitsi Jyväskylän koealustakseen. Siellä on kokeiltu ja testailtu erilaisia tapoja, joilla alue ja sen eri toimijat voisivat elää resurssiviisaammin, luonnonvaroja viisaasti ja järkevästi käyttäen ja toiminnasta jopa taloudellista hyötyä saavuttaen. Yhdessä kaikkien yhteiskunnan eri sidosryhmien kanssa siellä on luotu monistettava alueellinen toimintamalli, ja se on viety nyt useampaan kaupunkiin ja yhteen kuntaan. Lopputuotoksena syntyi tiekartta, pitkän aikavälin suunnitelma sille, kuinka esimerkiksi Jyväskylä saavuttaa jätteettömyyden, päästöttömyyden ja ylikulutuksettoman elämän viimeistään vuoteen 2050 men-

nessä. Ja tämä ei ole pelkkää puhetta: Valtuusto on sitoutunut resurssiviisauden edistämiseen keväällä 2015, ja nyt resurssien viisas käyttö on myös yksi kaupungin kolmesta strategisesta kärjestä. Resurssien viisas käyttö on integroitu osaksi kaupungin kokonaisjohtamista. Se on osana talouden ja toiminnan vuosikelloa, ja se on aina mukana näkyvästi myös budjettiprosessissa.

Minun mielestäni tämä ei ole kovin huono esimerkki, ja tätä on skaalattu ja viety jo muuallekin. Minä toivoisin, että näitä hyviä esimerkkejä, joita varmasti Suomesta löytyy, monistettaisiin ja vietäisiin ahkerasti ympäri maata, koska se on meidän ongelmamme yleensä, että hyviä käytäntöjä, hyviä malleja ei viedä muualle, vaan ne jäävät ikään kuin vain pienen porukan käyttöön. Tässä olisi yksi erinomainen malli mielestäni. Mitä mieltä ministerit ovat?

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Mykkänen, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

18.50 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä huomioista jälleen.

Yksi kysymys, mikä on useasti tullut esiin, on tämä köyhimpien, niin sanottujen LDC-maiden osuus, ja meillä on tarkoitus sitä nostaa nyt tulevina vuosina, ensi vuoden jälkeen, jälleen takaisinpäin ohjaamalla muun muassa tästä mainitusta investointimuotoisesta rahoituksesta, josta toki vain osa sitten näkyy siinä ODA-laskelmassa, kuitenkin isompi osa Afrikkaan ja erityisesti LDC-maihin, ja tätä kautta se tulee kyllä myöskin tässä näkymään.

Sinänsä tässä edustaja Niinistö erityisesti laittoi ehkä vähän rinnakkain investointimuotoiseen ja sitten ikään kuin lahjamuotoiseen tehdyt leikkaukset. Täytyy todeta, että sinänsä siis tämä investointimuotoinen ei millään tavalla kehyksissä syrjäytä sitä lahjamuotoista. Valitettavasti, vaikka meillä ei olisi investointimuotoista rahoitusta ollenkaan, se ei toisi kehysmenoihin yhtään tilaa, koska se ero on juuri se, että investointimuotoinen on kehyksen ulkopuolista investointirahastorahaa.

Iso muutos, väittäisin, meidän kokonaisvaikutuksen kohdistumisessa enemmän köyhimpiin maihin on myös se, että kun olemme lanseeraamassa nyt joulukuussa uuden Public Sector Investment Facility -välineen eli kehitetyn korkotukiluottovälineen, niin se aiemmasta versiostaan poiketen kohdistuu myös köyhimpiin LDC-maihin. Esimerkiksi viime viikolla Tansaniassa ja Keniassa kun olin, niin selvästi näkyi, että on paljon sellaisia hankkeita, joissa voisi olla veteen, puhtaaseen energiaan, infrastruktuuriin, jopa koulurakentamiseen liittyviä hankkeita, joissa tämä instrumentti, jossa on 30—50 prosenttia lahjaa ja loput subventoitua lainaa, voisi synnyttää uusia investointeja, jotka sitten toisivat sekä työpaikkoja että niitä kaivattuja tuloksia ja samalla myös suomalaisyritysten osallisuutta niissä hankkeissa. Kun tässä Mäkelä myöskin peräänkuulutti työllisyyttä, niin tällä voi pieneltä osalta kyllä olla näitäkin vaikutuksia.

Maaohjelmien priorisoinnista kysyi erityisesti edustaja Kiuru. Sinänsä ei ole helppo tehdä rajuja liikkeitä. Meillä on kahdeksan varsinaista maaohjelmamaata plus että Vietnamista olemme vetäytymässä plus että tietysti Syyriaan ja Lähi-itään menee erilaisten järjestelyiden kautta aika paljon rahaa. Sen muutoksen olen tehnyt, että tulemme nyt Sambiasta nopeammin pois kuin aikaisemmin suunniteltiin, koska meidän täytyy pystyä kokoamaan näitä potteja edes hieman isompiin. Reilusti yli 10 miljoonaa euroa täytyy olla se maaohjelman koko, jotta me pystymme siellä muutamaan painopisteeseen panostamaan ja saamaan riittävän vaikutusvallan siihen hallintoon. Ei ole helppo valinta sekään. Niin kuin sa-

noin silloin virkamiehille, kun ei ole syyllistä, niin valitaan vähiten syytön, ja Sambia on se, joka nyt ensimmäisenä on keskituloiseksi nousemassa, ja silloin kun rajataan, niin näin täytyy toimia.

Sukupuolitasa-arvo ja Finnfund, edustaja Kiuru kysyi: Noin 30—50 prosenttia on Finnfundin toimitusjohtajan mukaan se raportoitu naisten lukumäärä työllistyneissä Finnfundin hankkeissa, ja tältä osin täytyy kyllä myös sanoa — kun täällä on syystä kannettu huolta siitä, miten me voimme naisten asemaa tukea esimerkiksi investointimuotoisella avulla — että itse asiassa ne hankkeet, joihin investoidaan, niin kuin tästä luvusta näkee, ovat aika usein sellaisia, jotka tarjoavat sitten työpaikkoja nimenomaan naisille köyhissä maissa. Itse kävin viikko sitten Itä-Afrikan suurimmassa lääketehtaassa, joka Finnfundin investoinnilla on tehty, ja aivan erityisesti siellä on huolehdittu myös esimerkiksi ihan perhevapaakäytännöistäkin, myös miespuolisia siihen on kannustettu, ja toki tällaisia käytäntöjä yritetään sitten viedä.

Oikeuspalveluiden ja oikeushallinnon pariin: Tätä me teemme aika paljon monessa maassa kapasiteettirakentamisen kautta. Viikko sitten kävin myös Nairobin suurimmassa slummissa, Kiberassa, jossa meillä on pieni hanke naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi, 6 000 naista on tavoitettu ja 600 oikeudenkäyntiä pantu tämän aika pienen summan avulla vireille. Se oli kyllä tietyllä tavalla oikein optimistinen, vaikkei ympäristönä mikään kaikista mieluisin sinänsä nähdä.

Koulutus, lukutaito, edustaja Pelkonen kysyi: Se on ehkä yksi asia, josta sanoisin, että jos olisin itse ollut ministerinä tekemässä kehityspoliittista selontekoa, niin olisin nostanut sen vielä selkeämmin meillä kärjeksi. Me olemme siinä aika hyviä, ja sinänsä erityisesti Mosambikissa, Etiopiassa ja Nepalissa meidän maakohtainen pääyhteistyömme on nimenomaan koulutusta, ja siinä päämittari, jota olemme nyt tänä syksynä uusiin maaohjelmiin asettaneet kolmivuotisjaksolle, on nimenomaan 11-vuotiaiden tyttöjen lukutaito ja tämä kuvio, koska aivan allekirjoitan sen, mitä sanottiin, että se on ratkaiseva yhteiskunnan kehitykselle ja myöskin naisten asemalle niissä yhteiskunnissa.

EU:n toimeenpanosuunnitelmista: Vauhditetaan, mutta samalla sanoisin, että on tärkeätä, että meillä on jonkunlainen työnjako. Nyt se kansallisen avun ja EU-avun osuus on suunnilleen neljän suhde viiteen, ja itse olen vähän aprikoinut, olisiko järkevämpi, että EU selkeämmin keskittyisi esimerkiksi semmoisiin äkillisiin humanitaarisiin kriiseihin ja sitten tämmöinen pitkäjänteisempi olisi selkeämmin kansallisella ja YK-tasolla. Jos kaikki tekevät kaikkea, niin sekään ei oikein johda parhaaseen tulokseen.

Sarkkinen viittasi kuntien Agenda-työhön. Olin itse käynnistämässä Tampereella tilaisuutta, joka käynnisti tämmöisen kuntien osallistumisagendan, ja siellä peräänkuulutin esimerkiksi pyöräverkoston kehittämistä yhtenä toimenpiteenä, kun täällä Helsingin seudulla kaupunkipyörät ovat nyt selvästi lyöneet itsensä läpi. Toivottavasti muut isot kaupungit tulisivat mukaan. (Puhemies koputtaa)

Ylivaalikautiseen sitoutumiseen — mihin Sirén viittasi — auttaa minusta se, että ripustetaan selkeästi se näihin muutamiin painopiste-, SDG-tavoitteisiin, jotka eivät muutu vaalikaudesta toiseen.

Sen sijaan kehy-lakiin (Puhemies koputtaa) sanoisin, että meillä on muutenkin hyvin jäykkä kyllä tämä budjettirakenne. Siihen on vaikea tehdä pienehköjäkään muutoksia. Minä en ole ihan varma, kannattaako niitä vielä lailla ruveta sen tarkemmin niittaamaan. (Puhemies koputtaa) Nämä ovat pitkiä hankkeita joka tapauksessa.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia.

18.56 **Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen:** Arvoisa puhemies! Minulla oli kunnia olla Suomen puolesta hyväksymässä nämä Agenda 2030 -tavoitteet YK:ssa. Sain olla myös raportoimassa Suomen toimeenpanosta viime kesänä samalla foorumilla ja tietysti myös kestävän kehityksen toimikunnan varapuheenjohtajana nyt tätä toimeenpanoa Suomessa katsomassa pitkälti eteenpäin.

Kiitän eduskuntaa tästä hyvästä keskustelusta, ja joitain kommentteja:

Oikeastaan jokaisella valiokunnalla on varmasti joku tavoite, joka kuuluu nimenomaan sen toimialaan, mutta esimerkiksi tuo, että tulevaisuusvaliokunta voisi olla se yhteen vetävä, kokoava valiokunta, kun kestävästä kehityksestä jatkossa puhutaan, on saanut täällä paljon tukea. Onko tuo muoto sitten vuosittain käytävä keskustelu vai hallituksen eduskuntaan kerran vaalikaudessa tuoma selonteko, sitä nyt on syytä pohtia rauhassa.

Tässä suomalaisessa toimeenpanossa edustaja Kulmuni kysyi tämän kestävän kehityksen sitoumuksen laajuutta ja merkitystä. Todella nyt taitaa olla 340 sitoumusta, mutta merkittävä askel tässä sitoumusten laajentamisessa oli esimerkiksi se, että nyt Suomessa ensimmäistä kertaa muovijätteen vähentämiseksi, muovikassien käytön vähentämiseksi, direktiiviä toimeenpannaan sopimusmenettelyn kautta, missä valtio, ympäristöministeriö, teki kaupan alan kanssa sopimuksen, ja nämä sopimukset, mihin yksittäiset liikkeet, yritykset voivat liittyä, ovat osa tätä kestävän kehityksen toimeenpanoa, yhteiskuntasitoumuksia. Katsotaan, miten tämänkaltainen sopimusmenettely yhdistettynä kestävän kehityksen toimeenpanoon toimii jatkossa.

Edustaja Mäkelä otti tärkeän näkökulman huomioon, nimittäin näinhän se on, että ilman tervettä taloutta meidän on todella vaikea edistää yhtäkään näistä kestävän kehityksen tavoitteista, ja se on hyvä muistaa. Ani harva täällä nyt lipsahti siihen oppositionuotin puolelle, vaan hyvin asiallinen keskustelu kaiken kaikkiaan käytiin, mutta ellei tuota tervettä taloutta ole, on vaikea yksittäisiä tavoitteita viedä eteenpäin.

Nyt edelleen, edustaja Mäkelä, tuo päästökauppajärjestelmä EU:ssa on sellainen, että samat velvoitteet, samat asiat koskevat kaikkien maitten yrityksiä, olkoonpa ne puhtaat investoinnit tehty viime vuonna tai jo aikaisemmin.Nyt tämä mainitsemanne epäkohta on onneksi korjattu, ja metsät ovat Suomessa nielu, se täytyy myös ilmastopolitiikassa EU:ssa tunnustaa.

Muutama huomio vielä:

Edustajat Meri ja Elomaa puhuivat luonnon monimuotoisuuden ja lajien suojelusta, eläintensuojelusta. Parin viikon kuluttua alkaa Meksikossa luonnon monimuotoisuutta käsittelevä YK:n kokous. Siellä pointtina on nimenomaan tämän monimuotoisuuden valtavirtaistaminen, se, miten monimuotoisuus otetaan huomioon ja myös lajien suojelu ei pelkästään suojelualueilla vaan myös maataloudessa, metsien käsittelyssä, kalastuksessa, turismissa. Tämä on merkittävä edistysaskel. Eläintensuojelussa Suomi toimii EU-tasolla aktiivisesti, olemme yhdessä Tanskan, Ruotsin, Hollannin, Saksan kanssa olleet tukemassa tällaisen eläinsuojelufoorumin perustamista, missä varmistetaan sitä, että eläintensuojelu myös pannaan toimeksi eikä se ole vain kirjain EU-politiikassa.

Sitoutuminen yli vaalikausien — siihen ministeri Mykkänen jo vastasikin. Tässä on hyvä huomata, että nyt on yli vaalikausien menevä ohjelma mutta tietysti kukin hallitus on omalla kaudellaan vastuussa siitä, että asiat konkreettisesti menevät eteenpäin ja että toimeenpanoa viedään kohti maalia.

Edustaja Adlercreutz puhui ilmastopolitiikasta ja tästä sopeutumisesta. Itse asiassa Marrakechin kokouksessa juuri tämä sopeutuminen oli asia, missä saatiin konkreettisia edistysaskeleita. Sovittiin siitä, että sopeutumisrahasto, mikä on ollut jo aiemmin, palvelee myös Pariisin sopimusta, ja sopeutumisrahaston rahatavoitteet tulivat täyteen. Se on tärkeä rahasto juuri näille vähiten kehittyneille maille, ja tässä Suomen on mahdollista olla kumppaniemme kanssa yhteistyössä auttamassa, että ne haavoittuvimmat maat pystyvät tätä kansainvälistä rahastoa käyttämään.

Edustaja Toivola otti nuoret esille, ja se on asia, missä meillä Suomessa on myös parantamisen varaa (Puhemies koputtaa) kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanemisessa. — Kiitoksia eduskunnalle hyvästä keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelulle varattu aika on päättynyt.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien liitteiden muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 136/2016 vp
Lakialoite LA 74, 84/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 20/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 136/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 74, 84/2016 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä laeiksi lääkelain 57 b ja 102 §:n ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 22 ja 23 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 184/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 30/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 30/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Edustaja Kiljunen esittelee tämän. Vai edustaja Haatainen? Nyt kysyn, kumpi teistä esittelee tämän. Minulla on kahdenlaista tietoa. (Tuula Haatainen: Puhemies, Kiljunen esittelee. Sovittiin, että hän esittelee!) — Kiljunen esittelee.

Keskustelu

19.03 **Anneli Kiljunen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! — Luulin, että puheenjohtaja ei ehtisi paikalle, mutta hän ehti. — Esittelen sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön 30/2016. Esitys on jatkoa pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisesti valtiontalouden tasapainottamiseksi tehtäville yhteensä 150 miljoonan euron lääkekorvaussäästöille. Kuluvana vuonna voimaan tulleilla muutoksilla säästöjä toteutettiin muun muassa lääkealan toimijoille säädetyllä kertaluontoisella palautusmaksulla ja apteekkimaksutaulukon väliaikaisella muutoksella. Väliaikaisten säästötoimenpiteiden päättyessä vuoden 2017 alussa jää tällä esityksellä vielä toteutettavaksi 134 miljoonan euron lääkekorvaussäästöt. Toistaiseksi voimassa olevia muutoksia tehtiin vakuutettujen omavastuuosuuksiin.

Suurin osa nyt tehtävistä säästöistä toteutetaan lisäämällä lääkkeiden hintakilpailua, vähentämällä lääkehävikkiä ja edistämällä rationaalista lääkehoitoa. Käyttöön otetaan riskinjakomenettely uusien innovatiivisten, harvinaislääkkeiden ja erityisen kalliiden lääkkeiden markkinoille pääsyn edistämiseksi. Lisäksi tarkistetaan erityiskorvausjärjestelmää.

Valiokunta toteaa, että valtaosa ehdotetuista toimenpiteistä vähentää paitsi yhteiskunnan lääkekorvausmenoja myös monien potilaiden lääkekustannuksia lääkkeiden hintojen alenemisen vuoksi. Valiokunta pitää lakiehdotuksia perusteltuina ja puoltaa niiden hyväksymistä muuttamattomina. Valiokunta katsoo kuitenkin, että säästöjen vaikutuksia erityisesti yksittäisten potilasryhmien lääkekustannuksiin on seurattava huolellisesti.

Arvoisa puhemies! Esityksen on arvioitu vähentävän sairaanhoitovakuutuksen vuosittaisia lääkekorvausmenoja kaikkiaan noin 134 miljoonalla eurolla. Säästö vähentää valtion rahoitusosuutta sairaanhoitovakuutuksesta noin 60 miljoonaa ja vakuutettujen rahoitusosuutta noin 74 miljoonaa.

Lääkemyynnin arvo pienenee muutosten johdosta arviolta 143 miljoonaa euroa vuodessa, mikä vaikuttaa kaikkiin lääkealan toimijoihin. Suurin osuus myynnin arvon pienenemisestä kohdistuu alkuperäislääkkeiden vähittäismyyntiin. Rinnakkaislääkkeiden myynnin arvon arvioidaan pienenevän, mikä johtuu viitehintaputken kapenemisesta.

Lääkealan toimijoiden kannalta myönteistä on, että ehdotettu riskinjakomalli tuo uusien lääkkeiden hallittuun käyttöönottoon uuden ja nykyistä nopeamman vaihtoehdon. Rinnakkaislääkkeiden myyntiä puolestaan lisäävät lääkevaihdon laajentaminen ja biosimilaarien käytön edistäminen. Rinnakkaistuonti- ja rinnakkaisjakeluvalmisteiden sisällyttäminen viitehintajärjestelmään hyödyttää rinnakkaistuojia ja rinnakkaisjakelijoita niiden markkinaosuuksien kasvaessa.

Valtion arvonlisäveron tuoton ja apteekkimaksun tuoton arvioidaan pienenevän noin 17 miljoonaa euroa. Lääkemyynnin arvon laskusta noin 32 miljoonaa euroa kohdistuisi apteekkeihin, mikä on noin 5 prosenttia apteekkien liikevaihdosta. Valiokunta pitää ehdotettuja säästöjä valtiontalouden tasapainottamisen kannalta perusteltuina.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan diabeteslääkkeistä muut kuin insuliinivalmisteet siirretään ylimmästä erityiskorvausluokasta, 100 prosentista, alempaan erityiskorvausluokkaan, 65 prosenttiin. Insuliinivalmisteet säilyvät edelleen ylimmässä erityiskorvausluokassa. Tyypin 2 diabeteksen hoidossa käytettävien lääkkeiden korvausluokan muuttaminen kasvattaa potilaiden maksuosuutta. Tätä on esityksessä perusteltu muun muassa sillä, että korvattavuus tulisi siten samalle tasolle sydän- ja verisuonisairauksien hoidossa käytettävien lääkkeiden kanssa. Valiokunta pitää erityiskorvausluokan muutosta

eri sairauksien lääkekorvausten yhdenvertaisuuden kannalta perusteltuna mutta katsoo, että muutoksen vaikutuksia sekä diabeteslääkkeiden että toimeentulotuen käyttöön on heti lain voimaan tultua seurattava ja ryhdyttävä mahdollisten muutostarpeiden edellyttämiin toimenpiteisiin.

Arvoisa puhemies! Hintakilpailua edistetään kaventamalla hintaputkea ja laajentamalla viitehintajärjestelmä koskemaan myös rinnakkaistuontivalmisteita. Lääkevaihtoa laajennetaan sekä biosimilaarit säädetään vaihtokelpoisiksi. Valiokunta pitää hintakilpailun edistämistä, lääkevaihdon laajentamista ja biosimilaarien vaihtokelpoisuuden ottamista käyttöön tarkoituksenmukaisina keinoina säästöjen aikaansaamiseksi.

Erittäin tärkeänä asiana oli lääkehävikin vähentäminen. Rationaalisen lääkehoidon tukemisen ja lääkejätteen vähentämisen arvioidaan säästävän lääkekustannuksia noin 20 miljoonaa euroa. Kalliita korvattavia lääkkeitä korvataan kerrallaan korkeintaan kuukauden hoitoaikaa vastaava määrä. Uusi lääke-erä toimitettaisiin korvattuna vasta, kun aiemmin ostettu erä olisi käytetty lähes kokonaan.

Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistuksen yhteydessä myös lääkkeiden määräämiseen pyritään vaikuttamaan asetusmuutoksella siten, että määräajan tulee ottaa huomioon nykyistä selkeämmin paitsi lääkkeen vaikuttavuus myös sen käytön aiheuttamat kustannukset suhteessa muihin hoitovaihtoehtoihin, sekä edistämällä edullisimpien biologisten lääkevaihtoehtojen valintaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä: Lääkealan hintakilpailun edistämisen ohella on edelleen tarpeen vähentää turhaa lääkkeiden käyttöä esimerkiksi lääkkeiden ylikäyttöä ja lääkejätteen määrää vähentävillä keinoilla. Toisaalta osa potilaista sitoutuu huonosti heille määrättyyn lääkehoitoon, mikä usein myöhemmin lisää hoidon kustannuksia. Lääkehoidon kehittämisessä on välttämätöntä hyödyntää sosiaali- ja terveydenhuollon uusien tietojärjestelmien mahdollisuuksia siten, että terveydenhuollon ammattihenkilöillä on käytettävissään ajantasaiset tiedot muun muassa potilaan kokonaislääkityksestä, lääkkeiden yhteisvaikutuksista ja mahdollisista sivuvaikutuksista sekä lääkkeiden hinnoista.

Sosiaali- ja terveysministeriö on ryhtynyt selvittämään lääkekorvausjärjestelmän nykytilaa sekä mahdollisia kehittämistarpeita. Valiokunta pitää selvitystä tarpeellisena ja katsoo, että selvitystyössä on syytä ottaa huomioon myös pienituloisten ja pitkäaikaissairaiden, paljon lääkkeitä käyttävien tilanne.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomina hallituksen esitykseen sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen sekä hyväksyy yhden lausuman. Tähän esitykseen on jätetty myös 4 vastalausetta, joista yksi on lausumavastalause, ja 3 hylkyesitystä, jotka eri vastalauseiden tekijät esittelevät erikseen.

19.10 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen osalta ei voi pitää perusteltuna, että diabeteksen hoitoon käytettävien lääkkeiden, muiden kuin insuliinilääkkeiden, korvattavuutta heikennetään täydestä korvattavuudesta 65 prosentin korvausluokkaan. Tätä osaa emme voi tästä esityksestä hyväksyä, minkä vuoksi tulemme jättämään tältä osin vastalauseen.

Diabeteslääkkeiden — ei onneksi koske insuliinia — korvaustason alentamista perustellaan sillä, että korvattavuus näin olisi samalla tasolla kuin muun muassa sydän- ja verisuonisairauksissa. Emme kuitenkaan voi kannattaa korvaustason alentamista, koska lääkekorvauksiin aiemmin kohdistetut leikkaukset ovat jo merkittävästi nostaneet asiakkaiden omavastuuta. Käytännössä leikkaus myöskin kohdentuu ikäihmisiin, sillä muun muassa Suo-

men Diabetesliiton selvityksen mukaan yli 65-vuotiaiden osuus muista kuin insuliinia käyttävistä diabeetikoista on yli puolet. Noin kolmasosa on yli 75-vuotiaita, eli leikkaus kohdistuisi erityisesti monisairaisiin, iäkkäisiin ja vähävaraisiin ihmisiin. Lisäsairaudet jo tällä hetkellä kasautuvat erityisesti alimpiin tuloluokkiin, ja tämä esitys tulee entisestään näitä sosioekonomisia terveyseroja lisäämään.

Huomioiden myös hallituksen muun säästöpolitiikan, joka kohdistaa useat leikkaukset perusetuuksiin ja pienituloisimpien ihmisten toimeentuloon, emme pidä järkevänä asiakkaiden maksuosuuksien kasvattamista. Toistuvasti on tullut esiin myöskin tarve arvioida korvausjärjestelmää ja sairauksien ryhmittelyä kokonaisuutena, ja olisikin oikeudenmukaisempaa, että nyt tehtävän diabeteslääkkeiden korvattavuuden heikentämisen sijaan kaikkien sairauksien lääkehoidon korvattavuus arvioitaisiin samanaikaisesti ja yhtäläisin perustein. Ja niin kuin tuossa Kiljusen puheenvuorossa kuulimmekin, sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut virkamiesryhmän arvioimaan lääkekorvausjärjestelmän kehittämistarpeita. Tästäkin syystä katsomme, että diabetespotilaiden tilannetta ei tule nyt heikentää vaan odottaa tuon selvityksen valmistumista ja vasta sitten sen jälkeen tehdä tarpeelliset esitykset.

19.12 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Lääkkeiden oikean käytön varmistaminen on kaikkein parasta lääkekustannusten vähentämistä. Kaikki siihen tähtäävät toimenpiteet ovat aina kannatettavia. Tässä lakiesityksessä on toki muitakin hyviä lääkekustannuksia vähentäviä ehdotuksia, mutta lakiesityksessä esitettyä diabeteslääkkeiden korvausten heikentämistä on ihan mahdotonta hyväksyä. Käytännössä tämä leikkaus kohdentuu erityisesti monisairaisiin, iäkkäisiin ja vähävaraisiin ihmisiin. Lisäsairaudet kohdentuvat jo nyt alempiin tuloluokkiin, ja tämä esitys tulee entisestään lisäämään sosioekonomisia terveyseroja. Jos diabeteslääkkeet jäävät käyttämättä, niin kalliisti ja vaikeasti hoidettavien komplikaatioiden määrät lisääntyvät varmuudella. Toisaalta kokonaisuudessaan kalliimpi ja paljon vaikeammin hoidettava insuliinihoito tulee myöskin yleistymään.

Tässä lakiesityksessä tältä osin ei ole siis terveyspoliittisesti eikä kansantaloudellisesti mitään järkeä. Tämä on epäinhimillinen ja johtaa kustannusten kasvuun muutamassa vuodessa, ja lisäksi epätasa-arvo tulee myöskin lisääntymään.

19.14 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Se osa hallituksen ehdotuksessa on ehdottoman kannatettavaa, että lääkkeiden hintaan puututaan lisäämällä erityisesti lääkeyritysten välistä hintakilpailua. Väestömme vanhenee jatkuvasti ja lääkkeitä käytetään enemmän, joten tällaisia toimia, joilla pyritään hallitsemaan lääkekustannusten nousua, on helppo kannattaa. Sitten taas säästöt ovat aina ikäviä ja valitettavia, mutta mielestäni valiokunta on vastannut esitettyihin huoliin varsin asiallisesti. Sosialidemokraateille voin sanoa lohdutuksena, että apteekkarien ammattikunta, jota vastaan sieltä suunnalta on hyökätty tässä koko syksyn mittaan, joutuu ilmeisestikin maksamaan varsin paljon näistä säästöistä pienentyneinä tuloina, joten varmaan oppositiostakin tukea tälle esitykselle kuvittelisi tulevan.

Arvoisa puhemies! Sitä taustaa vasten ihmettelenkin, että vasemmistoliitto ja vihreät ovat kuitenkin nähneet tarpeelliseksi esittää koko lakiesityksen hylkäämistä siinä näkemiensä epäkohtien johdosta. Hylättäisiinkö nyt myös ne hyvät puolet ja vaikutukset, joita kuitenkin valiokunta on mietinnössään tässä esityksessä nähnyt?

19.15 **Niilo Keränen kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen esittelikin tämän valiokunnan mietinnön hyvin, ja nyt sitten en oikeastaan puhu näistä viitehintajärjestelmän muutoksista enkä tukkuhinnan muutoksista. Nämähän todellakin vaikuttavat potilaitten lääkekustannuksia alentavasti. En myöskään monta sanaa sano tästä lääkkeitten kerralla korvattavasta määrästä, joka tulee kalliitten lääkkeitten kohdalle. Nämä kalliit lääkkeet ovat semmoisia, jotka maksavat 800—1 000 euroa kuukaudessa, ja nämä eivät tule koskettamaan mitään tavallisimpia lääkkeitä. Tämä on perusteltua myöskin siksi, että tämä vähentää lääkehävikkiä, jos tämä lääke ei satukaan potilaalle sopimaan.

Sen sijaan ihan mielelläni puhuisin jonkun sanan myöskin näistä diabeteslääkkeistä, joitten korvattavuus nyt sitten muuttuu. Tänä päivänä on olemassa tehokkaita ja hyviä moderneja diabeteslääkkeitä, jotka todellakin ovat paljon tehokkaampia ja ikään kuin ennalta ehkäisevämpiä monien elinmuutosten takia kuin ovat niin kutsutut vanhanaikaiset diabeteslääkkeet. On suuri vaara, että tämä muutos siirtää lääkehoitoja vanhanaikaisempiin lääkkeisiin. On kuitenkin mahdollista ja jopa todennäköistä, että myöskin nämä uudet ja paremmat diabeteslääkkeet halpenevat jonkin verran tämän muutoksen takia. Sen sijaan en kyllä pelkää yhtään, että insuliinihoito näitten asioitten takia lisääntyisi. Ei insuliinia määrää potilas, vaan sen määrää lääkäri. On kuitenkin hirmuisen hyvä asia, että tässä valiokunnan mietinnössä on lausumaehdotus, että nimenomaan näitten diabeteslääkkeitten kulutusta ja toimeentulotuen käyttöä nyt sitten välittömästi ryhdytään seuraamaan.

19.17 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan vain kaksi pientä asiaa, jotka liittyvät tähän kokonaisuuteen, miten lääkekorvaukset ja lääkkeiden tarvitsijoiden tarpeet kohtaavat.

Usein se ongelma tulee tammikuussa. Se, että maksukatto säilyy sillä puolella, on erittäin hyvä asia, mutta jos perheessä on useampi kalliita lääkkeitä käyttävä ihminen, niin se tammikuu on problemaattinen, koska silloin tulevat alkuomavastuut, silloin tulevat lääkkeiden omavastuut, ja nämä ovat nousseet. Monen perheen kohdalla se aiheuttaa tilanteen, jossa ei selvitä ikään kuin alkuvuodesta, vaikka muuten koko vuoden aikana selvitäänkin, ja siksi mielestäni pitäisi miettiä niitä keinoja, joilla voitaisiin jaksottaa näiden monisairaiden ja sellaisten ihmisten lääkkeiden kustannuksia, jotka heitä kohtaavat.

Toinen asia, joka liittyy sitten esimerkiksi reumalääkityksessä käytettäviin biosimilaareihin: Siinä olisi tärkeätä huomata se, että on hyvä, että tämä kokonaisuudistus oikeastaan tuo niitä edullisemmiksi ja tuo tavallaan siinä mielessä varmasti säästöä ja parannusta tilanteeseen, mutta hinta ei voi olla ainoa lääkkeen määräämismuoto, koska täällä on yksilökohtaisia eroja, koska reumaan ei ole ikään kuin parannusta mutta sitä hoidetaan lääkkeillä. Silloin on tärkeää, että tämä erityispiirre otetaan huomioon, kun tätä lakia toimeenpannaan.

19.18 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan puutun ainoastaan yhteen asiaan elikkä tähän diabeteshoitoon. Meillä valiokunnassa asiantuntijoitten kuulemisessa tuli selkeästi esille ensinnäkin se, että diabetes on vahvasti perinnöllinen tauti mutta siihen liittyvät myös erilaiset elintapaan liittyvät asiat, mutta nimenomaan tämän perinnöllisyyden seurauksena on olemassa ihmisryhmiä, joilla on riski tähän sairastua. Siellä todettiin, että hoitamaton diabetes on yhteiskunnalle moninkertaisesti kalliimpi, ja nimenomaan näiden lisäsairauksien takia. Riskinä on, että jos ihminen ei sitoudu tai syystä tai toisesta tätä diabetesta ei hoideta, niin hän saa sepelvaltimo- ja verisuonitaudin, hän mahdol-

lisesti menettää näköään, sokeutuu, hänelle saattaa tulla munuaissairauksia, joiden seurauksena hän joutuu dialyysihoitoihin, ja silloin näitten kokonaiskustannukset ovat moninkertaisia siihen nähden, mitä nyt tällä diabeteslääkitykseen kohdistuvalla säästöllä yritetään saada. Tästä syystä on ehdottoman tärkeätä ja toivoisin, että siihen lausumaan, joka nyt sosialidemokraattien osalta on sinne laitettu ja jossa huomioitaisiin tämän asetuksen antama valtuus, suhtauduttaisiin vakavasti ja tehtäisiin kokonaisvaikutusten arviot, että mitä tämä aidosti tarkoittaa, jos diabetesta ei hoideta parhaalla mahdollisella tavalla, ja mitä tämä hoitamaton diabetes yhteiskunnalle todellisuudessa aiheuttaa. Tämäntyyppisiä kustannusselvityksiä ei ole tehty, mikä on ollut todella valitettavaa.

19.20 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa herra puhemies! Me sosialidemokraatit pidämme tärkeänä sitä, että näitä lääkekustannuksia pystytään hillitsemään, ja kun olemme olleet hallitusvastuussa, olemme näitä ratkaisuja myös yhteistyössä eri toimijoiden kanssa hakeneet. Tavoitteenahan pitää olla se, että kuluttajalle, ihmiselle, potilaalle tämä kustannusrasitus olisi mahdollisimman alhainen, jotta lääkkeiden hankkiminen ei käy mahdottomaksi. Edustaja Filatovin ajatus siitä, että näitä lääkekattojärjestelmiäkin mietittäisiin uudella tavalla, on ihan kannatettava, ja kannattaisi selvitellä niitä myös ministeriössä. Katson myös, että on tärkeää, että tätä jatkotyötä edelleenkin tehdään. Tämä on yksi osa nyt tässä, minkä hallitus on tuonut.

Mutta valitettavaa on, että tässä on nyt diabeteslääkkeiden osalta tämän korvaustason alentaminen, koska se kohdistuu paljon sairastaviin. Kyllä varmaankin valiokunnan jäsenten ajatukset olivat meidän esityksemme kanssa aika pitkälle samoja, koska kuitenkin sitten valiokunnassa tuli tämä yhteinen kannanotto tästä seurantaponnesta diabeteslääkityksen osalta. Se osaltaan kyllä kertoo, että moni hyvin vahvan asiantuntemuksen omaava valiokunnan jäsen tässä kohtaa joutui miettimään, onko hallituksen esityksen takana vaiko noudattaako ehkä sitä omaa asiantuntemustaan. On hyvä, jos tätä seurataan, mutta me sosialidemokraatit emme olisi diabeteslääkityksen osalta tätä korvaustasoa lähteneet nyt alentamaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 184/2016 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 29/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 29/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Ja nyt edustaja Haatainen, valiokunnan puheenjohtaja.

Keskustelu

19.22 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on hallituksen esitys, joka koskee sairausvakuutuslain muuttamista, ja tässä esityksessä ehdotetaan naispuolisen työntekijän perhevapaista työnantajille aiheutuvia vanhemmuuden kustannuksia tasattavaksi 2 500 euron kertakorvauksella. Tuki ehdotettaisiin maksettavaksi työnantajille, jotka maksavat työ- tai virkaehtosopimuksen taikka työsopimuksen perusteella palkkaa vähintään yhdeltä kuukaudelta äitiysrahakauden aikana. Lisäksi edellytetään, että työ- tai virkasuhde on kestänyt vähintään 3 kuukautta ennen äitiysrahakauden alkua ja että se perustuu vähintään vuodeksi tehtyyn työsopimukseen. Lisäksi työajan tulee olla äitiysrahakauden alkaessa vähintään 80 prosenttia alan kokoaikaisen työntekijän säännöllisestä työajasta, ja tämä voidaan myös vastaavin edellytyksin maksaa adoptioäidin työnantajalle. Laki tulisi voimaan 1.4.2017. Olemme tästä saaneet myös työasiainvaliokunnan lausunnon.

Valiokunta kuulemisten jälkeen toteaa perusteluissaan, että erityisesti korostamme, että tämän uudistuksen tavoitteena on ennen kaikkea tasata vanhemmuudesta työnantajille koituvaa maksurasitusta, mutta tällä uudistuksella ei tavoitella vanhempainvapaiden tasaisempaa jakautumista vanhempien kesken, mitä tavoitetta valiokunnan näkemyksen mukaan on välttämätöntä muulla lainsäädännöllä edistää naisten tasavertaisten työllistymisedellytysten parantamiseksi. Valiokunta totesi, että tämä eri alojen työnantajille työntekijän äitiydestä koituva maksurasitus on eri suuruinen riippuen alan virka- tai työehtosopimuksista. Näin ollen tälle korvaukselle ei ole helposti määriteltävissä juuri oikeaa summaa. Tässä esityksessä on päädytty 2 500 euron suuruiseen kertakorvaukseen, jolla pyritään kompensoimaan työntekijän raskauden aikaisista sairauslomista, äitiysloman aikaisista lomarahoista sekä sairaan lapsen hoitovapaan palkkakustannuksista työnantajalle aiheutuvia kustannuksia. Valiokunta toteaa myös, että näistä lomarahojen maksuvelvoite tai sairaan lapsen hoidon ajalta maksettava palkka ei välttämättä kohdistu samalle työnantajalle kuin maksettava korvaus, jos äidin työsuhde ei vanhempainvapaan jälkeen jatku saman työnantajan palveluksessa.

Valiokunta katsoo, että tuen merkitys on erityisen suuri palvelualoilla toimiville pienyrittäjille, jotka työllistävät paljon synnytysikäisiä naisia ja joille maksurasite äitiyden kustannuksista kohdentuu miesvaltaisia aloja enemmän. Valiokunnan saaman työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnon mukaan paluu saman työnantajan palvelukseen korvauksen saamisen edellytyksenä edistäisi ehdotettua paremmin naisten pysyvien ja jatkuvien työsuhteiden syntymistä. Valiokunta tuo myös esiin sen, että osa-aikaista työtä tekevien naisten työnantajat eivät tule saamaan korvausta, koska lakia sovelletaan vain niihin työntekijöihin, joiden työaika on vähintään 80 prosenttia alalla noudatettavasta kokoaikaisesta työajasta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsookin, että nämä nuorten naisten määräaikaisiin ja osa-aikaisiin työsuhteisiin liittyvät huolet ovat aiheellisia, mutta valiokunta pitää kuitenkin merkittävänä, että lakiehdotuksen puutteista huolimatta uudistuksella nyt edetään mies- ja naisvaltaisten alojen työnantajille perhevapaista koituvien kustannusten tasaamisessa.

Esityksessä on arvioitu, että korvausta tulisi saamaan noin 30 000 työnantajaa ja kustannus olisi noin 75 miljoonaa euroa. Tämän esityksen vaatiman lisärahoituksen maksaisivat pelkästään työnantajat, ja näin ollen työnantajan sairausvakuutusmaksua on korotettava 0,06 prosenttiyksikköä, vuodesta 2018 alkaen vastaavasti 0,1 prosenttiyksikköä.

Lopuksi valiokunta toteaa, että Suomessa vanhempainvapaita käyttävät edelleen valtaosin naiset ja vaikka isyysvapaan käyttö on lisääntynyt, vanhempainvapaata käyttävien isien osuus on edelleen varsin pieni. Tämä tosiasia vaikuttaa hyvin vahvasti paitsi naisten työllisyyteen myös perheiden arkeen. Perhevapaiden tasaisempi jakautuminen miesten ja naisten kesken parantaisi naisten asemaa työmarkkinoilla. Samalla se vahvistaisi isän osallistumista lapsen hoitoon ja kasvatukseen jo varhaislapsuudessa. Valiokunnan mielestä on hyvä arvioida perhevapaajärjestelmän uudistamistarpeita.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esityksen 163/2016 sisältämän lakiehdotuksen. Tämän asian yhteydessä valiokunta äänesti lausumasta, ja siihen liittyen tähän on jätetty yksi vastalause.

19.28 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Esittelen sosialidemokraattien, vasemmiston ja vihreiden yhteisen vastalauseen.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää perhevapaista aiheutuvien kustannusten tasaamista naisten ja miesten työnantajien kesken maksamalla 2 500 euron kertakorvauksen niille naispuolisten työntekijöiden työnantajille, jotka maksavat palkkaa vähintään yhdeltä kuukaudelta äitiysrahakauden aikana, kun työaika on vähintään 80 prosenttia alan kokoaikaisen työntekijän säännöllisestä työajasta. Hallituksen tavoitteena on edistää synnytysikäisten naisten työllistymistä ja tasa-arvoista kohtelua työmarkkinoilla ja samalla parantaa naisvaltaisten yritysten työllisyyttä ja kasvua.

Hallituksen tavoitteet ovat kannatettavia, mutta esitetty keino ei näytä kovin vaikuttavasti vastaavan tavoitteisiin, mikä on käynyt selvästi ilmi asiantuntijakuulemisessa. Tätä on myös korostettu valiokunnan mietinnössä: tämä esitys pyrkii lähinnä tasaamaan maksurasitusta mies- ja naisvaltaisten alojen työnantajien kesken.

Arvoisa puhemies! Perhevapaajärjestelmä vaatii kokonaisuudistusta. Naisten työmarkkina-asemaa voidaan parantaa ja hoitovastuuta vanhempien kesken jakaa tasaisemmin ensisijaisesti kehittämällä perhevapaajärjestelmää. Ajankohtaisessa keskustelussa on nostettu monilta tahoilta esiin perhevapaajärjestelmän kehittämisen ja kokonaisuudistuksen tarpeellisuus. Keskusteluissa on tullut esiin muun muassa seuraavia näkökulmia ja kehittämisajatuksia.

Nykyisessä muodossaan perhevapaat eivät vastaa muuttuneen työelämän tai monimuotoisten perheiden tarpeisiin eivätkä myöskään tue riittävästi isien osallistumista vanhemmuuteen. Perhevapaista pitäisikin tehdä nykyistä joustavampia, jotta voidaan parantaa perheiden hyvinvointia ja työllisyyttä.

On esitetty, että isien vastuuta pienten lasten hoitamisessa voitaisiin parantaa esimerkiksi pidentämällä ansiosidonnaisen vanhempainrahan maksuaikaa. Nykyistä pidempi vanhempainvapaa houkuttelisi entistä useampaa isää jäämään kotiin. Ansiosidonnaisesta vapaasta isille kiintiöidyn osuuden pitäisi olla nykyistä pidempi, samoin vanhempien kesken vapaasti jaettavan osuuden. Ansiosidonnaista osuutta voi nyt jakaa ainoastaan siihen saakka, kun lapsi on kaksi vuotta, mutta maksukautta voisi pidentää ja jaksottaa jopa kouluvuosiin asti, niin kuin Ruotsissa tällä hetkellä tehdään. Tarpeelliseksi on nähty myös vanhempien mahdollisuus olla yhtä aikaa kotona vauvan kanssa. Nykyisin tähän on mahdollisuus vain 18 päivän ajan. Tätäkin pitäisi pidentää.

Koska perhevapaajärjestelmä muodostaa kokonaisuuden, olisi uudistuksen yhteydessä tarpeen tarkastella myös kotihoidon tuen asemaa. Kannatusta saaneessa niin sanotussa

SAK:n mallissa ansiosidonnaista kautta pidennetään ja vastaavasti kotihoidon tukea lyhennetään. Näin lisättäisiin työelämän tasa-arvoa, vahvistettaisiin lasten oikeutta varhaiskasvatukseen ja voitaisiin lisätä joustoja. Kotihoidon tukeen ei eri arvioiden mukaan voi puuttua yksittäisenä toimenpiteenä vaan nimenomaan osana kokonaisuudistusta.

Myös viime hallituskaudella käyttöön otettua joustavaa hoitorahaa olisi tarpeen kehittää, jotta töihin paluu olisi nykyistä joustavampaa ja jotta pienten lasten päivähoitopäivät eivät veny liian pitkiksi. Joustava hoitoraha tukee mahdollisuutta osa-aikatyöhön, jolloin äiti tai isä voi tehdä töitä 30 tuntia viikossa tai vähemmän ja käyttää näin enemmän aikaa alle kolmevuotiaan lapsensa hoitoon. Joustavan hoitorahan käyttöä on ehdotettu lisättäväksi kehittämällä sekä etuuden tasoa että työelämän asenteita. Joustavan hoitorahan rinnalla tulisikin kehittää tuntiperusteisen varhaiskasvatusmaksun käyttöönottoa kunnissa siten, että maksut vastaavat paremmin hoidon määrää.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien osuus suomalaislapsista on muihin Pohjoismaihin verrattuna matala; vain joka toinen alle kaksivuotias osallistuu varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksella on kiistattomia positiivisia vaikutuksia lapsen myöhempään kehitykseen. Varhaiskasvatus tulisi nähdä nykyistä vahvemmin osana lapsen oikeutta.

On hyvä, jos jotkin keskusteluissa olleista muutoksista voidaan toteuttaa kustannusneutraalisti. Yhteiskunnallisesti tärkeää perhevapaauudistusta ei pidä kuitenkaan toteuttaa säästöhankkeena vaan ensi sijassa investointina perheiden hyvinvointiin ja lasten tulevaisuuteen.

Kannustamme hallitusta tarttumaan näihin ajatuksiin ja ryhtymään perhevapaajärjestelmän uudistamiseen. Esitämme asiasta vastalauseen toisessa käsittelyssä.

19.33 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus tosiaankin esittää perhevapaista aiheutuvien kustannusten tasaamista naisten ja miesten työnantajille maksamalla 2 500 euron kertakorvauksen naispuolisten työntekijöiden työnantajille. Tämä on tietenkin hyvä asia, mutta tällähän edistetään lähinnä tietenkin nimenomaan tasa-arvoa näiden työnantajien välillä. Mutta tavoitteinaan hallituksella on ihan hyvät tavoitteet elikkä synnytysikäisten naisten työllistymisen edistäminen ja tasa-arvoinen kohtelu työmarkkinoilla, ja samalla naisvaltaisten yritysten työllisyyttä ja kasvua halutaan edistää.

Nämä ovat tosiaan kannatettavia tavoitteita, mutta monissa asiantuntijakuulemisissa on valiokunnassa tullut esille, että tämä keino ei ehkä kauhean hyvin kuitenkaan sitten näihin tavoitteisiin vastaa vaan tarvittaisiin todellakin, niin kuin edustaja Kiljunen totesi, tämmöinen perhevapaajärjestelmän kokonaisuudistus, jotta naisten työmarkkina-asemaa voidaan parantaa ja jakaa hoivavastuuta vanhempien kesken tasaisemmin, ja juurikin tosiaan se perhevapaajärjestelmän kokonaisuus kaipaa sitä uudistamista.

Monta kertaa on tuotu esille se, että nykyisessä muodossaan perhevapaat eivät vastaa muuttuneen työelämän tai monimuotoisten perheiden tarpeisiin eivätkä myöskään tue riittävästi isien osallistumista vanhemmuuteen. Tämä on meillä suuri ongelma. Olisikin hyvä, että perhevapaista tulisi nykyistä joustavampia, jotta voidaan sitten perheiden hyvinvointia ja työllisyyttä parantaa. Etenkin isien vastuuta pienten lasten hoitamisessa voitaisiin parantaa esimerkiksi, jos ansiosidonnaisen vanhempainrahan maksuaika pitenisi ja isille sitten olisi houkuttimia jäädä enemmän kotiin, ja myöskin tämmöiset isille kiintiöidyt osuudet voisivat olla pidempiä.

Mutta todellakin perhevapaajärjestelmä kaipaa kokonaisuudistusta, ja toivottavasti hallitus ryhtyy siihen, jotta perheille tulee lisää joustavuutta hoivan järjestämiseen ja hyvinvointi paranee ja myöskin naisten työmarkkina-asema sitten paranee.

19.35 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta antoi tästä lakiesityksestä lausunnon, ja kuulemiemme asiantuntijoiden perusteella tämä lakiesitys ei toteuta sille asetettuja tavoitteita, ja siksi sd:n ja vasemmistoliiton edustajat jättivätkin valiokunnan lausuntoon eriävän mielipiteen.

Arvoisa puhemies! Vanhemmuuden kustannusten tasaus on erittäin tärkeä ja kannatettava tavoite, mutta tämä malli on epätarkoituksenmukainen tämän tavoitteen toteuttamiseen. 2 500 euron kertakorvaus kaikille kokoaikatyötä tekevien äitien työnantajille vahvistaa lähinnä käsitystä siitä, että lasten hoitovastuu kuuluu äideille. Jos tämäkin rahasumma kokonaisuudessaan olisi käytetty isyysloman pidentämiseen, niin isyyslomaa olisi voitu pidentää 21 päivää. Perhevapaajärjestelmää tulee uudistaa kokonaisuudessaan niin, että vanhempainvapaat jakautuvat tasaisemmin isien ja äitien kesken. Tämä on tehokkain keino parantaa naisten työmarkkina-asemaa ja ehkäistä naisvaltaisten työpaikkojen työnantajille kohdistuvia ylimääräisiä työnantajakohtaisia kuluja.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausuntoon jättämässämme eriävässä mielipiteessä korostamme, että hallituksen esitystä olisi pitänyt korjata edes sen verran, että kertakorvauksen saamisen edellytyksenä olisi äidin palaaminen töihin saman työnantajan palvelukseen vanhempainrahakauden jälkeen. Nyt laki ei edellytä edes tätä.

19.37 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Hallitus esittää naisten tasa-arvoisen kohtelun ja työllistämisen edistämiseksi naispuolisen työntekijän perhevapaista työnantajille aiheutuvia vanhemmuuden kustannuksia tasattavaksi 2 500 euron kertakorvauksella. On äärimmäisen kannatettavaa, että vanhemmuuden kustannuksia korvataan nimenomaan työnantajalle, joka kuitenkin ottaa riskin työntekijän palkkaamisesta ja käytännössä tekee sitä asiaa koskevat päätökset. Ja se on nähtävä erityisen hyvänä asiana, että esitys kannustaa naisten palkkaamiseen kokoaikaisiin työsuhteisiin eikä näihin pätkä- ja silpputöihin.

Mutta kun valiokunnassa oppositio on jättänyt tähän vastalauseen, niin kyllä siitä vähän tulee mieleen se, että asia on vähän hakemalla haettu. Kun vastalausetta ei keksitä asiasta, niin keksitään se sitten asian vierestä. Yhdestä hyvästä hallituksen esityksestä ja ideasta aloitetaankin maailmojen syleily ja perhevapaiden kokonaisuudistus. Se, jos mikä, on politikointia. Tässä tulee mieleen semmoinen vähän väärin sammuttamisen maku: talo palaa ja on väärin sammutettu, kun sammutetaan toisesta kulmasta, kun olisi pitänyt aloittaa toisesta.

19.38 **Niilo Keränen kesk:** Herra puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja Haatainen esitteli oikein hyvin tämän valiokunnan mietinnön. Luen kuitenkin tämän valiokunnan mietinnön ensimmäisen virkkeen täältä: "Valiokunta pitää erittäin myönteisenä, että hallitus esittää työnantajille vanhemmuudesta aiheutuvien kustannusten tasaamista työnantajien kesken."

Herra puhemies! Tämä 2 500 euron kertakorvaus on erittäin tärkeä nimenomaan pienyrittäjille palvelualoilla, joilla on työssä paljon nuoria naisia. Mutta tässä on yksi puute, jota valitettavasti ei pystytty tämän lakiehdotuksen yhteydessä mitenkään korjaamaan:

naisyrittäjää, joka itse jää perhevapaalle, tämä ei millään tavalla koske, ja myös heille olisi tärkeätä saada siitä jonkinlainen korvaus.

Herra puhemies! Tämä korvaus on kieltämättä aika hölmön näköinen, ja sehän monimutkaistaa tätä sairausvakuutusjärjestelmää, joka on kohtalaisen selkeä, vakuutusperusteinen ollut meillä tähän saakka. Mutta ehkä tämän kuitenkin voidaan katsoa olevan jonkinlainen päänavaus, kun tämä kuitenkin edistää jossain määrin naisten ja miesten tasa-arvoisuutta työelämässä. Jos ja kun tulevaisuudessa perhevapaitten muutostarpeita selvitellään, niin tämäkin asia sitten varmaan tulee esille ja korjatuksi.

19.40 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Minulla on ollut ilo leipoa tätä leiviskää neljä vuotta työkseni, joten voisin puhua tästä aiheesta kaksi viikkoa, mutta yritän hillitä itseni ihan teidän muiden takia.

Me kaikki tiedämme, että vanhemmuuden vapaisiin liittyy monenlaisia ongelmia. Yksi suurimmista ongelmista on se, että edelleenkin yli 90 prosenttia vanhemmuuden vapaista pidetään äitien osalta eli isät valitettavasti eivät juurikaan osallistu vanhemmuuden vapaisiin, vaikka varmasti toiveita ja haluja olisi.

Toinen ongelma on se, että nykyinen järjestelmä, jossa iso osa kuluista jää Kela-korvausten jälkeen äitien työnantajien maksettavaksi, aiheuttaa sen tilanteen, että nuoria naisia ei palkata. Heitä ei palkata töihin yhtä helposti kuin nuoria miehiä, jotka eivät kanna tätä vauvariskiä samalla tavalla mukanaan. Tämä näkyy esimerkiksi Akavan selvityksessä, jonka mukaan koulutetuista alle 35-vuotiaista naisista 36 prosenttia on ajautunut pätkätöihin, samanikäisistä koulutetuista miehistä vain 21 prosenttia. Naisia ei uskalleta palkata siinä pelossa, että vanhemmuuden kustannukset koituvat maksettavaksi.

Ja kolmas ongelma on se, että moni nuori nainen joutuu työpaikan toiveessa miettimään sitä, uskaltaako tehdä lapsia, ja se näkyy koko maassa. Meillä on ensisynnyttäjien keski-ikä noussut jo lähelle 29:ää vuotta, ja sitä ei Suomi kestä. Me tarvitsemme lapsia, etenkin jos me haluamme itsellemme eläkkeenmaksajia.

Ruotsissa tämä tilanne on hyvin toisenlainen. Ruotsi on lähtenyt ratkaisemaan tätä asiaa kahdella tavalla. Ensinnäkin sillä tavalla, että vanhemmuuden vapaat on jaettu jotakuinkin 5+5+5-mallin mukaisesti. Eli 5 kuukautta äidille, 5 kuukautta isälle ja 5 kuukautta jaettavaksi molempien vanhempien kesken. Ja se toinen asia on se, että Ruotsissa monet kustannuksista korvataan työnantajalle täysimääräisesti eli niille työnantajille, joiden työntekijät lapsia saavat.

Tästä esimerkkejä:

Esimerkiksi äkillisesti sairastuneen lapsen hoitokulut Suomessa maksavat työnantajat puhtaasti itse, meilläkin saa olla jokainen vanhempi neljä päivää jokaisen lapsen sairastumisen kohdalla täydellä palkalla hoitamassa lasta kotona yleisimpien työehtosopimusten mukaan — tärkeä huomautus: yleisimpien työehtosopimusten mukaan. Ruotsissa nämä poissaolot korvataan sataprosenttisesti työnantajille.

Toinen asia on se, että Suomessa, vaikka elämme vuotta 2016, ei edes tunnusteta eikä tunnisteta raskaudesta aiheutuvia poissaoloja. Kun luin viimeksi hallituksen vuosikertomusta vuodelta 14, tällaista asiaa kuin raskaudesta aiheutuvat poissaolot ei ole olemassa, vaikka jokainen lapsia synnyttänyt nainen tietää, että niitä poissaoloja syntyy. On selvää, että niitä ei synny niin paljon sisätöissä olevalle kahdeksasta neljään istumatyötä tekevälle naiselle mutta niitä syntyy taas yleensä paljon enemmän esimerkiksi raskasta kolmivuorotyötä, seisomatyötä tekeville siivoojille, rakennusalalla toimiville naisille ja niin edelleen.

En tiedä yhtäkään naista tässä maassa, joka ei myöntäisi raskauden aiheuttavan poissaoloja. Ruotsissa raskaudesta aiheutuvat poissaolot tunnistetaan ja tunnustetaan ja niistä aiheutuvat poissaolot myös korvataan työnantajalle. Meillä raskauden aiheuttamat poissaolot menevät aivan samalla tavalla kausi-influenssan ja käden katkaisemisen joukkoon, eli työnantaja maksaa ensimmäiset 10 päivää ja sen jälkeen Kela alkaa maksaa korvauksia.

Erot Suomen ja Ruotsin välillä eivät johdu siitä, että toinen maa olisi hyvä ja toinen maa paha. Erot johtuvat ennen kaikkea siitä, että meillä ja Ruotsissa näitä ongelmia on lähdetty ratkomaan aivan eri päistä. Ruotsissa aikoinaan, jo vuosikausia sitten, näitä ongelmia on ratkottu lainsäädännöllä. Meillä Suomessa sen sijaan näitä on ratkottu työehtosopimuksilla, ja se aiheuttaa sen, että nyt meillä on maassa varmaan ehkä 250 työehtosopimusta, joissa kaikissa puhutaan vähän eri tavalla asioista. Niistä esimerkeistä, joita otan esille, puhutaan yleisimmin käytössä olevissa työehtosopimuksissa, mutta meillä on hyvin eri käytäntöjä, mikä ei ainakaan helpota lainsäätäjän tilannetta yrittää muodostaa yhteistä käytäntöä asioista, joista on sovittu hyvin eri tavoin eri työehtosopimuksissa. Ja niin kuin tiedätte: kun lainsäädännöllä yritetään puuttua ja puututaan työehtosopimuksissa sovittuihin asioihin, se tarkoittaa sitä, että jos katsomme asiaa jollain tavalla työnantajan näkökulmasta, työntekijäjärjestöt nostavat asian tapetille ja vaativat joitain oikeuksia itselleen, ja jos nostamme asioita työntekijän näkökulmasta, työnantajat vaativat joitakin asioita ja etuja itselleen. Eli ratkaisut eivät ole helppoja.

On selvää, että kun puhutaan 2 500 euron vauvarahasta, sillä on valtava merkitys etenkin pienille naisvaltaisille yrityksille, ja väitän, että mitä vähemmän yritys työllistää ja mitä naisvaltaisempi se on, sitä suurempi merkitys sillä on. Voin kertoa teille esimerkin kymmenen ihmisen fysioterapiayrityksestä, jolle kävi niin huono tuuri tai niin onnellinen sattuma, että kahdeksan työntekijöistä oli yhtaikaa vauvalomalla. Hyväkuntoinen yritys joutui konkurssiin. Ei sen takia, etteikö asiakkaita olisi ollut, vaan sen takia, että yksikään yrittäjä ei pysty varautumaan näin yllätyksellisiin, äkillisiin ja isoihin kuluihin millään laskentamallilla. Ja kannattaa muistaa sekin, että kun me välillä aina kiistelemme siitä, kenen etua ajamme, kuka maksaa laskun, niin viime kädessä tässäkin asiassa laskun maksavat työntekijät. Suurimman laskun maksavat ne naiset, jotka eivät työllisty, ja suurimman maksun maksavat ne naisia työllistävät työnantajat, jotka kaikesta huolimatta naisia työllistävät. Onko reilua? Ei ole. Tarvitaanko kokonaisuudistusta? No, ihan varmasti tarvitaan.

Edustaja Mäkelälle haluaisin sanoa, kun näette tässä opposition toiminnassa politikoinnin makua, että valitettavasti esimerkiksi meillä työelämävaliokunnassa kuultavat asiantuntijat olivat sen verran kriittisiä tätä asiaa kohtaan, että tunnen itse politikoivani, kun nyt puhun tämän 2 500 euron vauvarahan puolesta. Yksikään asiantuntija — yksikään asiantuntija — ei pitänyt tätä oikeana ratkaisuna. Meillä oli kaksi yrittäjäjärjestöä, jotka pitivät tätä ehkä nieltävänä ratkaisuna mutta toivoivat asiaan kokonaisratkaisua. Sen sijaan kaikki loput asiantuntijat olivat sitä mieltä, että nämä rahat tulisi käyttää johonkin muuhun ja järkevämmin, kuten täällä on esitetty.

Kun me puhumme vanhemmuuden vapaiden kokonaisratkaisusta, SAK:n malli on hyvä pohja, mutta siinäkin on omat ongelmansa. Hyvää siinä on nimenomaan se, että vanhemmuuden vapaat joustaisivat entistä enemmän, ne tarjoaisivat jokaiselle perheelle tukea nykyistä paremmin eri elämänvaiheissa. Mutta se ei huomioi riittävästi niiden perheiden tarpeita, joiden vanhemmat eivät ole työelämässä mukana. On hyvin ymmärrettävää, että SAK laatii mallinsa työntekijöiden näkökulmasta, mutta tilanteessa, jossa meillä on maas-

sa yli 600 000 työikäistä, työkykyistä ihmistä työelämän ulkopuolella, me tarvitsemme sellaisen mallin, joka ottaa huomioon myös heidät.

19.50 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Järviselle haluaisin todeta, kun hän vertasi tätä suomalaista rahoitusjärjestelmää Ruotsiin, että niin Ruotsissa kuin myös pääosassa Euroopan unionin maista, noin 17:ssä Euroopan unionin maista, nämä perhevapaiden kulut katetaan pääsääntöisesti työnantajamaksuilla ja Ruotsissakin se käytännössä tarkoittaa sitä, että palkansaajat eivät siihen osallistu vaan sitten se tarvittava lisärahoitus katetaan verovaroista. Siltä osin tämä Ruotsin malli on erilainen verrattuna Suomen malliin; Suomessa kuitenkin sekä palkansaajat että työnantajat molemmat osallistuvat näihin kustannuksiin.

Vastaisin sitten edustaja Jani Mäkelän kysymyksiin ja kriittisiin kannanottoihin, kun hän sanoi, että me tekisimme vastalauseen ihan tahtomattamme vain. Aivan kuten edustaja Järvinen totesi, niin myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa lähestulkoon kaikki asiantuntijat paitsi Yrittäjänaiset, jos näin voi todeta, olivat sitä mieltä, että tämä tarkoitusperä on hyvä mutta esitys on väärä. Sitä perusteltiin esimerkiksi sillä, että tämä ei edistä perhevapaan tasaisempaa jakautumista ja tämä ei myöskään tue niitä naisia, jotka ovat alle 80 prosentin työajassa, esimerkiksi osa-aikatyössä ja kaupan alalla, hotelli- ja ravitsemusalalla. Tältä osin tämä koskettaa ainoastaan niitä (Puhemies koputtaa) kokoaikatyössä olevia, pysyvässä työsuhteessa olevia naisia. Tämä ei myöskään... — Anteeksi, puhemies, nyt minä siirryn. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja voi siirtyä kernaasti puhujapönttöön.

Arvoisa herra puhemies! Todellakaan tämä ei kosketa niitä naisia, joilla on alle 80 prosentin työaika, ja se sulkee nimenomaan naisvaltaisia aloja pois sekä myös näitä osa-aikaisessa työssä olevia, joita on esimerkiksi hotelli- ja ravitsemusalalla ja kaupan alalla. Sitten tämä ei myöskään huomioi silpputyössä olevia ihmisiä, ja siltä osin tämä ei ole yhdenvertainen kaikille naisaloille.

Sitten täällä kritisoitiin myös sitä, että tässä ei hyödynnetty riittävästi olemassa olevaa tutkimusta, jota meillä Suomessakin on. Elikkä perhevapaat eivät kasaudu erityisesti pieniin naisvaltaisiin yrityksiin, ja kustannukset eivät ole organisaatioille eniten ongelmia aiheuttava tekijä. Niitä useammin ongelmina mainitut avainhenkilöiden poissaolot, sijaisten löytäminen, työtehtävien uudelleenjärjestely ja sijaisten koulutuskulut eivät ole ykkösongelma edes pienissä yrityksissä. Tätä hyvin kuvaavaa oli se, että nämä pienet organisaatiot eivät tällä hetkelläkään hae edes näitä korvauksia. Miten me saisimme sitten nämä yritykset hakemaan näitä korvauksia, siinäkin meillä on haasteita. Sitten nämä epäsuorat kustannukset arvioidaan suuremmaksi ongelmaksi yleisemmin niissä organisaatioissa, joissa on vähän kokemusta perhevapaista, ja sitten organisaatiot eivät hae näitä korvauksia, kuten äsken totesin.

Arvoisa puhemies! Ei oikeastaan muuta. — Kiitoksia.

19.54 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Järvisen puheenvuorossa oli sellainen mielenkiintoinen yksityiskohta, jota en ihan ymmärtänyt. Tuli esille, että asiantuntijat ja eri järjestöt eivät olisi tästä esityksestä olleet innoissaan, mutta sitten kuitenkin

siellä käytännön yrityselämässä varsinkin pienissä naisvaltaisissa yrityksissä koettaisiin tämä uudistus käytännössä varsin toimivaksi. Eli olisiko tässäkin asiassa niin, että se viisaus löytyy sieltä kentältä eikä norsunluutorneista Hakaniemestä? Voisiko olla esimerkiksi näin?

Mutta kyllä nyt täytyy ihmetellä tässä tätä sosialidemokraattien valaistumista tällä kaudella oppositiossa ollessaan, kun perhevapaissa ja niiden jakamisessa riittää noin paljon parannettavaa ja korjattavaa. Hallituksessa kuitenkin ollaan oltu vuosikymmenet, edellisessä hallituksessa oli työministerin paikka, eikä näitä asioita silloin saatu muutettua. Nyt puhutaan kuin koko työelämä tasa-arvo-ongelmineen olisi keksitty tämän kyseisen esityksen käsittelyn yhteydessä näissä valiokunnissa, mikä kuulostaa varsin erikoiselta.

Mitä tulee noin yleisesti ottaen perhevapaisiin — täällä on paljon puhuttu isyydestä — nyt olisi tietysti suotavaa, että salissa olisi täällä keskustelijapuolella muitakin siitä asiasta kokemusta omaavia paikalla kuin allekirjoittanut. Niin ei näytä tällä hetkellä olevan. Eli keskustelu on varsin painottunutta, ja toivoisin saavani tähän isienkin näkökulmaa mukaan.

Omasta mielestäni asia on niin, että vastustan jyrkästi pakollista perheiden ulkopuolelta ohjailua siinä, miten heidän pitää elämänsä elää. Viisaus näissä asioissa on perheissä, ja kuten on todettu, kotihoidon tukeen tämä hallitus ei tule puuttumaan.

19.56 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Anteeksi myöhästyminen edellisestä puheenvuorosta. En pidä tapanani, mutta oli sen verran tärkeä asia. Voisi sanoa, että se edistää varmasti myös tätäkin asiaa, joka meillä nyt on käsittelyssä, ja että sinänsä tarkoitus oli hyvä.

Edellisen puhujan kritiikkiin sosialidemokraatteja kohtaan haluaisin muistuttaa, että viime kaudella pidennettiin isyysvapaata, mitä pidetään yhtenä parhaana keinona hoivavastuun tasaisemman jakamisen aikaansaamiseksi: silloin kun on kyseessä isille korvamerkittyä rahaa, isät käyttävät enemmän sitä vapaata, ja siitä seuraa, että tämä työmarkkina-asetelma, joka on hoivavastuussa naisten tappioksi, pienenee. Sen lisäksi säädettiin joustava hoitoraha, jonka ajatus on nimenomaan se, että voidaan paremmin yhdistää työtä ja perheelämää ja saada myös miehet mukaan niihin hoito- ja hoivakustannuksiin, elikkä kyse on siitä, että molemmat vanhemmat voivat tehdä esimerkiksi lyhennettyä työpäivää tai osa-aikaista työtä ja hoitaa sitten ristiin lasta, ja tämäkin itse asiassa tasaa kustannuksia miesvaltaisten ja naisvaltaisten alojen välillä. Että kyllä näitä toimia tässä on tehty.

Jos mietitään tämänhetkistä järjestelmää, tai sanotaan tämän lain voimaantuloa edeltävää järjestelmää, niin meillähän nyt korvataan noin 70 prosenttia niistä kustannuksista, joita työnantajalle koituu. Ja sekin on muuten sosialidemokraattien aika pitkälle rakentama malli — ja itse asiassa tuolla istuu yksi entinen ministeri, joka on ollut sitä tekemässä ja edistämässä, elikkä Tuula Haatainen. Että kyllä näitä tekojakin löytyy eikä pelkkiä puheita, mutta maailma ei yhdessä vaalikaudessa koskaan tule valmiiksi.

Mutta tähän esitykseen liittyen:

Tarkoitushan on äärimmäisen hyvä, mutta niin tässä kuin monissa muissakin asioissa monimutkaisiin ongelmiin ei ole helppoja vastauksia, ja tässä on nyt sorruttu siihen, että etsitään helppoa vastausta monimutkaiseen ongelmaan. On aivan ymmärrettävää, että yksittäiset yritykset ottavat ilolla vastaan sen, että ne saavat riihikuivaa rahaa jostakin käyttötarkoituksesta, ilman että niillä on juurikaan velvoitteita ikään kuin sen vaikutuksen aikaansaamiseksi, mihin sillä rahalla pyritään. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa kun tästä keskusteltiin ja kuulimme asiantuntijoita, niin kuten edustaja Järvinen kertoi, tämä

asiantuntijoiden kritiikki oli kyllä murskaavaa. Jos asiantuntijat olisivat saaneet päättää, he olisivat hylänneet tämän koko lakiesityksen. Mutta tästä huolimatta, että kritiikki oli kovaa, päädyimme kannattamaan tätä lakia tietyillä reunaehdoilla sen takia, että tämä kuitenkin on parempi kuin ei yhtään mitään ja tiedämme, että tätä rahaa ei tältä hallitukselta olisi saatu toisenlaiseen käyttötarkoitukseen, mikä tämänkin tavoitteen näkökulmasta olisi voinut olla parempi — esimerkiksi se, että olisi pidennetty isyysvapaata. Tällä rahalla olisi voitu pidentää isyysvapaata 21 päivällä, mikä olisi taas jakanut tätä perhevastuuta tasaisemmin ja parantanut sitä kautta naisten työmarkkina-asemaa ja sitä eroa, mikä miesvaltaisten ja naisvaltaisten työnantajien välillä on.

Mutta itse asiassa se suurin ongelma, mikä tähän malliin liittyy, on se, että työnantaja saa tämän korvauksen, vaikka äiti ei koskaan palaisikaan työnantajan palvelukseen. Elikkä vaikka sille työnantajalle ei aiheutuisi niitä kustannuksia, jotka tulevat sairaan lapsen hoivasta ja monesta sellaisesta asiasta, joista tässä nyt puhutaan, niin siitä huolimatta hän saa tuon korvauksen. Ja sitten toisaalta tämä automaattisesti alikompensoi sellaisen äidin työnantajaa, jolla käy huonompi onni ja jonka työntekijä esimerkiksi jää äitiysvapaalle ja sen jälkeen vanhempainvapaalle ja ehkä kotihoidon tuellekin ja jossakin vaiheessa palaa töihin ja saa joko enemmän sairautta ennen kuin jää äitiyslomalle tai sitten saa sairaan lapsen, jonka vuoksi joutuu olemaan paljon pois töistä. Osa työnantajista, jotka maksavat pientä palkkaa, saa ylikompensaation, ja ne, jotka maksavat isompaa palkkaa kuin tämä korvaus, saavat alikompensaation niistä asioita, mitä heidän kontollensa tulee. Ja ylipäätään silloin, kun pyritään korvaamaan joitakin kustannuksia, olisi kohtuullista, että korvattaisiin ikään kuin oikeita kustannuksia, niitä mitä aiheutuu, eikä vain yleisesti tällaisella yleisellä könttäsummalla.

Mutta tästä kritiikistä huolimatta ei tätä lakia kaataakaan kannata, koska tässä menee kuitenkin ehkä yrittäjyyden tukemiseen, ehkä joidenkin muiden tarkoitusten perusteella rahaa naisvaltaisille toimialoille. Mutta kyllä Suomi tarvitsee perhevapaauudistuksen, ja minusta on surullista, että valiokunnassa, esimerkiksi meillä, ei voitu vaatia perhevapaiden kokonaisuudistusta vaan päädyttiin kummallisiin kiemuroihin, joissa sitten todettiin, että ehkä se on tarpeen tai ehkä se ei ole tarpeen. Luulen, että jokainen ihminen, joka hiukankin ymmärtää työmarkkinoita, tietää, että se todellakin on tarpeen.

20.01 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Täällä monessa puheenvuorossa on tullut esille, että on hyvä, että jollakin mallilla aloitetaan. Eihän tämä varmasti mikään täydellinen ole korvaamaan vanhemmuuden kustannuksia, mutta itsekin olen sitä mieltä, että parempi tämä kuin se, että emme mitään tämän asian eteen tekisi. On äärimmäisen tärkeää, että synnytysiässä olevien nuorten naisten työmarkkina-asemaa pystytään parantamaan ja toisaalta sitten naisvaltaisten yritysten kustannustaakkaa tällä tavoin helpottamaan.

Olen myöskin sitä mieltä, että pohjimmiltaan kysymys on miesten ja naisten välisistä palkkaeroista ja siitä, minkä tähden näitä kustannuksia kertyy sitten enemmän naisvaltaisille aloille, koska edelleenkin naiset herkemmin jäävät hoitamaan lapsia kotiinsa. Toki se on monella myöskin ihan selkeä arvovalinta, että näin halutaan tehdä. Mutta kun on kaikkia sellaisia malleja, joissa lähdetään ulkopuolelta sanelemaan, että tietty perhevapaa-aika kuuluu perheen isälle, tietty äidille, ja näitä ulkoapäin yritetään ohjata, niin en kyllä sellaisesta pidä enkä näe sitä parhaana mahdollisena ratkaisuna tähän asiaan, vaan on puututtava siihen asian ytimeen eli siihen, että miesten ja naisten välinen palkkaero siellä taustalla on ja sen tähden se perheitten todellinen, aito, oikea valinnanmahdollisuus on suppeampi.

Täällä on puhuttu Ruotsin mallista, ja on tietysti hyvä tosiaan muistaa se, että meidän Suomen mallissa sekä työnantajat, työntekijät että myöskin julkinen sektori osallistuvat näihin kustannuksiin — ehkä jotenkin voisi sanoa sovellettu Ruotsin malli, elikkä työnantajien kohdalla olisi tämmöinen yhteinen pooli, johon kaikki työnantajat osallistuisivat, ja sieltä sitten jaettaisiin näitä kuluja. Mutta Ruotsissa eivät sitten yksityinen ja julkinen puoli vastaavantyyppisesti ole samanlaisessa vakuutusmallissa mukana. Ehkä se olisi sitten se, millä meidän Suomessa kannattaisi tätä omaa mallia lähteä eteenpäin kehittämään.

20.03 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa herra puhemies! Kuuntelin tässä tuolta salin takaosasta puheenvuoroa, jossa annettiin ymmärtää, että ikään kuin tämä nyt olisi ihan ensimmäinen näitä työnantajakustannuksia tasaava uudistus. Ollessani hallituksessa, Vanhasen ensimmäisessä hallituksessa, tätä asiaa kovasti käytiin läpi ja selvitettiin: tästä tehtiin kokonainen selvitys, tutkittiin myös Ruotsin mallia ja verrattiin siihen, mikä on Suomen malli. Silloin päädyttiin ratkaisuun, jossa pystyttiin äitiyspäivärahaa nostamaan 90 prosenttiin, eli nyt se parin kuukauden ajalta maksetaan työnantajalle, jos hän TESissä sitten antaa sen 3 kuukauden palkallisen vapaan. Sen jälkeen tulee sitten sairauspäivärahaa eli äitiyspäivärahaa ja vanhempainrahaa isälle, ja sitä voi jakaa.

Nyt tässä olisi tietysti ollut semmoinen edullisempikin malli, että sitä 90 prosentin korvausta olisi jatkettu koko sen 3 kuukauden ajalle. Mutta silloin kun tämä uudistus tehtiin, kun olin ministerinä, niin sen vaikutus oli iso työmarkkinakentässä, koska silloin palvelualojen, PAMin ja muiden alojen, naiset ja erityisesti synnytysikäiset naiset pääsivät tämän piiriin ja heille alettiin maksaa 3 kuukaudelta täyttä palkkaa, jota he eivät olleet aiemmin saaneet. Näin ollen sillä kannustettiin työnantajia myös näissä sopimuksissa pääsemään tähän. Mutta Suomessa näistä neuvotellaan rahoittajien kanssa, ja on tärkeätä, että siinä ovat palkansaajat ja työnantajat mukana.

Selkeyttä systeemiin tarvittaisiin ja kipeästi tarvittaisiin nyt tätä uudistusta, jotta saataisiin selkeämpi systeemi ja saataisiin isiä kannustettua pitämään näitä vapaita.

20.05 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Filatov sanoi, vanhemmuuden vapaista nyt jo korvataan 70 prosenttia niiden lakisääteisistä kuluista. Mutta pitää huomioida, että yleisimpien työehtosopimusten mukaan äidille maksetaan täysi palkka 3 ensimmäiseltä kuukaudelta ja tämä 30 prosentin erotus palkasta jää aivan puhtaasti työnantajan maksettavaksi.

Edustaja Kiljunen, en sanallakaan omassa puheenvuorossani sanonut mitään siitä, miten rahat Ruotsissa kerätään. Sanoin, että Ruotsissa työnantajille, niille työnantajille, joiden työntekijät lapsia saavat, korvataan sataprosenttisesti ne kulut, jotka aiheutuvat esimerkiksi raskauden aiheuttamista poissaoloista tai äkillisesti sairastuneen alle 10-vuotiaan lapsen hoitokuluista. Eli ne korvataan yhteisesti juuri niille yrityksille, joiden työntekijät lapsia saavat.

Kun sanotte — ja tiedän, että myöskin THL:n tutkija sanoo — että ongelmat eivät kasaannu pieniin yrityksiin, on aivan selvää, että eivät raskaudet mitenkään kasaudu pieniin yrityksiin, mutta niiden seuraukset kasaantuvat. Jos työnantajalla on yksi työntekijä, on selvää, että kun se työntekijä on raskaana ja vanhemmuuden vapailla, sillä on aivan kohtalokas merkitys yritykselle. Jos yrityksessä on 100 työntekijää ja vaikka 10 on samaan aikaan raskaana tai vanhemmuuden vapaalla, niin työnantaja pystyy kuitenkin jollain tavalla vielä sumplimaan.

Ihan viimeisenä asiana: Täälläkin on puhuttu välillisistä kuluista eli sijaisen aiheuttamista rekrytointi- ja palkkakuluista. Toivon, että keskustelu niiden kulujen korvaamisesta lopetetaan, koska kukaan tässä maassa ei — eivät edes yrittäjäjärjestöt — edes vaadi niitä korvattaviksi.

20.07 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Itse olen yrittäjiltä kuullut, että todellakin tuo summa, mikä jää sitten yrittäjän maksettavaksi äitiyden takia, on noin 2 500—3 000, ja jos tämä kustannus tässä nyt tulee korvattua, niin onhan se nyt ilman muuta selvää, että se on tasa-arvoteko. Tässä 2 500—3 000:ssahan ei ole mukana sairaan lapsen hoitokuluja, joita sitten taas esimerkiksi naisyrittäjät ovat usein noihin kustannuksiin mukaan laskeneet. Elikkä tasa-arvo tällä lisääntyy, ja pikkasen nyt harmittaa, että minusta tätä esitystä nyt on vähän liiankin paljon moitittu. Tässä on paljon hyvää. Mutta pitäisi nyt pitää ne puurot ja vellit erillään ja ymmärtää se, että tämän esityksen tarkoitus on toinen asia, että se hoivavastuun tasaisempi jakaminen on sitten ihan oma messunsa ja se on ihan oma kokonaisuutensa. Käsittääkseni tätä rahaa ei olisi siihen voinut käyttää, koska tässä on vähän eri rahoista kysymys.

Eli perhevapaajärjestelmä kaipaa kokonaisuudistusta, se on oma kokonaisuutensa, ja itse haluan ainakin lämpimästi siihen hallitusta kannustaa, mutta ei nyt haukuta tätäkään esitystä liikaa, kun tämä on ihan hyvä juttu kuitenkin.

20.08 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kuten täällä on nyt selkeästi tullut esille, tätä lakiesitystä ei kummassakaan valiokunnassa, ei sosiaali- ja terveysvaliokunnassa eikä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, oikeasti yksikään asiantuntija kannattanut. Erityisen mielenkiintoista oli se, etteivät edes yrittäjäjärjestöt nähneet tätä esitystä hyvänä, kun olisi kuvitellut, että sieltä tulee sitten kannatusta tälle asialle. Siinä nähtiin joitain hyviä piirteitä, mutta myös yrittäjäjärjestöt olisivat toivoneet, että ratkaisu tähän ongelmaan olisi ollut jotain muuta kuin tämä, mitä hallitus nyt esittää.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa oli melko yhtenäinen käsitys siitä, että perhevapaajärjestelmän kokonaisuudistaminen on välttämätöntä, sillä tämmöiset helpot ja yksittäiset ratkaisut eivät sitä perusongelmaa kyllä tule poistamaan. Olen kyllä sitä mieltä, että se perusongelma on siinä, että vanhempainvapaat eivät jakaudu tasaisesti isille ja äideille, ja tämän eteen on tehtävä työtä.

20.09 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Filatov toi esiin edellisen hallituksen niitä harvoja hyviä tekoja, kun puhuttiin isyysvapaiden järjestelmän selkeyttämisestä. Oma kokemukseni työelämässä pohjautuu molempiin järjestelmiin eli vanhaan isyysvapaaseen ja uuteen, ja se on aivan selvä asia jokaisen näitä kokeneen mielestä, että uusi järjestelmä on parempi, selkeämpi ja joustavampi aivan kaiken mahdollisen kannalta, jopa sen itse tuen hakemisen kannalta.

Nyt kuitenkin tämä politikointi, jota tässä asiassa kritisoin, tulee esille siinä, että näitä naisten tasa-arvon nimissä vaadittuja muutoksia, joista nyt puhutaan, ei tehty viime kaudella, kun sekä SDP että perhevapaiden asioissa viime aikoina irtiottoja esittänyt kokoomus olivat hallituksessa ja olisi ollut kaikki valta tehdä ne. Miksi niistä puhutaan nyt eikä viime kaudella tehty?

20.10 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelälle: Viime kaudella lisättiin nimenomaan isäkiintiöitä, mikä on se keino, jota kaikki asiantuntijat tässäkin tilanteessa suosittelivat. Ei ihan kannata kyllä mollata edeltäjäänsä, ennen kuin ottaa peilin käteen.

Mutta parista asiasta:

Kuulin, että edustaja Eloranta sanoi, että Yrittäjien mukaan vanhemmuuden vapaiden kustannukset äidille ovat noin 2 500. Nämä kustannukset tietysti vaihtelevat hyvin paljon riippuen siitä, mikä on äidin palkka, kuinka paljon sairauspoissaoloja aiheutuu, ovatko hänen lapsensa sairaita vai eivät ja niin edelleen. Kustannukset ovat hyvin venyviä ja joustavia, mutta Yrittäjänaiset on laskenut, että esimerkiksi sillä keskimääräisellä suomalaisella palkalla, joka on noin 3 300 euroa, kustannukset saattavat olla keskimäärin noin 17 000—18 000 euroa. Tiedän, että siinä on kysymysmerkkejä, mutta oleellista on myös se, että lähdemme Suomessa selvittämään sitä, kuinka paljon raskauksien takia esimerkiksi ollaan poissa. Se on se syy, minkä takia eduskunnan naisverkosto on nyt tehnyt toimenpidealoitteen siitä, että Suomessa todellakin selvitettäisiin sitä, mitkä raskaana olevien naisten poissaoloista aiheutuvat flunssasta tai käden katkeamisesta ja mitkä itse asiassa raskaudesta.

Ruotsissa on saavutettu tasaisempi hoivavastuu. Siellä isät pitävät noin 25 prosenttia vanhemmuuden vapaista, ja siinä on kaksi tekijää, toisaalta kiintiöt ja toisaalta yhteisesti korvatut kulut, jotka saavat aikaan sen, että työnantajat myös kannustavat isiä jäämään vanhemmuuden vapaille.

Mutta kuten sanottu, tämä on hyvä askel mutta monimutkaistaa järjestelmää edelleen, ja sen takia toivomme ja odotamme kokonaisuudistusta.

20.12 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Ehkä perussuomalaisten logiikalla on vaikea ymmärtää, että parantamalla isien asemaa voidaan parantaa äitien asemaa, ja nimenomaan isyysvapaan lisääminen on yksi niistä välineistä, joilla parannetaan naisten työmarkkina-asemaa. Tämän vuoksi se oli tasa-arvoteko niin naisten näkökulmasta kuin miestenkin näkökulmasta. Toinen, joka mahdollistaa yhteisen hoivan, on tämä joustava hoitoraha, ja se oli oikeastaan, voisi sanoa, melkeinpä vallankumouksellinen ajatus siinä mielessä, että kun meillä moni vanhemmista haluaisi tehdä mieluummin osa-aikatyötä tai lyhennettyä työpäivää mutta se ei ole taloudellisesti mahdollista, niin ministeri Huovinen, joka silloin oli sosiaali- ja terveysministerinä, teki kyllä todella hyvää työtä tämän asian eteenpäinviemiseksi. Eli kyllä niitä tekoja tehtiin viime kaudella.

Mutta itse ajattelen sillä tavalla, että kun pyritään korvaamaan kustannuksia, niin pitäisi ehkä ennemminkin lähteä etsimään ratkaisua tältä pohjalta, joka meillä on olemassa, ja laajentaa niitä korvausperusteita, mihin edustaja Järvinenkin tässä viittasi, niitä kustannuksia, joita me emme nyt tunnista äitiydestä johtuviksi, ja niitä kustannuksia, joita sitten tässä nykyjärjestelmässä ei kompensoida. Elikkä laajentamalla sitä kompensaatiopohjaa ja korottamalla kustannustasoa saisimme kustannustehokkaamman mallin, joka kohtelisi oikeudenmukaisemmin erilaisia työpaikkoja ja työnantajia.

Yksi asia, jonka vielä haluan sanoa, joka mielestäni on valuvirhe tässä laissa, liittyy tähän adoptioäidin korvaukseen. Äitiydestä saa korvauksen nimenomaan sen vuoksi, että se on biologinen ominaisuus ja siitä seuraa tiettyjä asioita, mutta adoptioisä ja adoptioäiti ovat itse asiassa aika lailla samalla viivalla. Heillä voi kummalla tahansa olla se hoivavastuu, koska harvoin imeväisikäisiä lapsia adoptoidaan, ja jos adoptoidaankin, niin äiti, joka ei ole biologisesti lasta synnyttänyt, ei häntä myöskään imetä.

20.14 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Todellakin halusin vielä puheenvuoron muistuttaakseni tästä asiasta, minkä edustaja Järvinen otti esille. Täällä eduskunnan naisverkosto keräsi nimiä aloitteeseen, joka koskisi sitä, että katsottaisiin, minkä verran näitä raskaudesta johtuvia poissaoloja on, että niitä tilastoitaisiin, jotta saataisiin sitten paremmin selville, mitkä johtuvat itse asiassa raskaudesta ja mitkä ovat sitten kenties joihinkin muihin asioihin, sairauteen, liittyviä poissaoloja.

Sitten yleensäkin tästä suomalaisesta järjestelmästä: Kun siinä on todellakin näitä maksumiehiä, on työnantaja, työntekijä itse ja myöskin julkinen sektori, ja toisaalta sitten meidän järjestelmä jakautuu useampaan palaan, elikkä siellä on biologiselle äidille varattu synnytyksestä johtuva äitiyslomakausi, sitten siellä on vanhempainvapaakausi, jossa voidaan jakaa tätä hoivavastuuta, ja sitten tämä kotihoidon tuki, niin tämä on mahdollistanut sen, että meillä on mahdollista pitää lapsi pidempään kotona ja vanhemmat voivat osallistua tähän lapsen hoivaan.

Muistan, kun Euroopan parlamentissa lähdettiin eurooppalaisella lainsäädännöllä tekemään tällaista niin sanottua raskaussuojeludirektiiviä, jossa ajatuksena oli se, että kyllä haluaisimme tällaisen pohjoismaisen mallin, ja sitä monet Itä-Euroopan maat pitivät sellaisena unelmana, että sitä kohdin halutaan. Mutta vakava virhe oli se, että siellä lähdettiin sellaisesta mallista, että se on täysin palkallinen ja sen maksaa työnantaja kokonaisuudessaan. Se oli aivan selvä, että se tyssäsi neuvostoon, ja sen takia tässä asiassa ei päästy siellä eteenpäin.

Siinä mielessä täytyy sanoa niin kuin ruotsalaiset kollegat silloin totesivat, että tämä on niitä asioita, jotka kuuluvat jäsenvaltioille, että meillä on niin erilaiset historialliset taustat, ja jos me lähdemme viemään jotakin yhtä mallia koko Eurooppaan, niin siitä ei kyllä tule yhtikäs mitään, koska nämä sosiaaliturvajärjestelmät pohjimmiltaan, maksuperusteiltaan ja muilta, ovat niin kansallisia. Meidän varmasti täytyy miettiä, miten tätä meidän mallia saadaan entistä parempaan suuntaan. Kotihoidon tuesta emme kyllä kristillisdemokraatteina halua lähteä tinkimään, mutta sen sijaan näihin ansiosidonnaisiin vapaisiin tarvitaan nykyistä parempaa joustavuutta, koska työelämäkin (Puhemies koputtaa) on entistä joustavampaa.

20.16 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Haluan edustaja Järvisen puheenvuoroon liittyen tarkentaa, että kun puhuin tästä 2 500—3 000:sta, niin näissä ovat kyseessä juuri ne kustannukset, jotka tulevat välittömästi äitiyslomaan liittyen, ja niissä ei ole mukana laskettuna muun muassa sairaan lapsen hoitokuluja tai niitä sairauslomapoissaoloja, joita saattaa ylimääräisenä liittyä raskauteen. Tässä on siis kyse siitä, mikä jää yrittäjän korvattavaksi sen jälkeen, kun hän on muista kustannuksista saanut korvauksen.

Niin kuin edustaja Kiljunen sitten taas ensimmäisessä puheenvuorossaan totesi, niin ylipäätään, kun oli selvitetty näitä lapsen saamisesta aiheutuvia vaivoja yrittäjälle, ne kulut olivat muistaakseni vasta 4. tai 3. sijalla, ja siellä todellakin tärkeimpänä oli se vaiva siitä, mikä oli sijaisen rekrytoinnissa ja sijaisen opettamisessa, opastuksessa ja tällaisessa. Tämän kustannukset eivät olleet siellä kärkipäässä. Sitten vielä myös asiantuntijakuulemisessa tuli esille, että läheskään kaikki yrittäjät eivät niitä korvauksia edes hae. Että kaikenlaista tähän liittyy.

Mutta todellakin sitä kokonaisuudistusta perhevapaajärjestelmän osalta kaivataan ja toivottavasti saadaan se tänne vielä tällä eduskuntakaudella.

20.18 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa herra puhemies! Vanhemmuuden vapaista aiheutuvat kulut vaihtelevat myös kovin paljon aivan pienistä summista todella isoihin summiin riippuen puhtaasti siitä, paljonko on äidin palkka, kuinka kauan hän on poissa — kaikki äidithän eivät edes pidä äitiyslomaa täysimääräisesti — ja riippuen myös isosti siitä, minkä työehtosopimuksen alaisina äidit työskentelevät. Eli jos heillä on käytössään näitä yleisimmin käytössä olevia työehtosopimuksia, summat nousevat helposti suuriksi, kun yrittäjät maksavat ensimmäiseltä 3 kuukaudelta tämän 30 prosentin erotuksen. Jos taas työehtosopimus on sellainen, että sitä ei tarvitse maksaa, summat jäävät pienemmiksi. Sen takia on vaikea arvioida yhtään mitään tarkkaa summaa. Toki yleisiä laskelmia tästäkin on.

Edustaja Filatov piti hyvän puheenvuoron siitä, mitkä ovat tämän ratkaisun ongelmat ja mitkä ovat toisaalta tämän ratkaisun edut. Olemme tämän esityksen takana siitäkin huolimatta, että aika moneen suuntaan joutuu selittämään, miksi juuri tällainen ratkaisu on valittu kaikkien muiden ratkaisujen sijaan. Toivottavaa tietysti on se, että jatkossa ja tulevaisuudessa vanhemmuuden kustannuksia ei maksettaisi oletusten perusteella könttänä vaan aidosti niiden kulujen mukaan, jotka raskaana olevista naisista ja vauvoja tähän maahan saavista äideistä aiheutuvat. Silloin saamme taatusti ensinnäkin maahan lisää lapsia ja toisaalta parannettua huomattavasti nuorten naisten työmarkkina-asemaa.

20.20 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Työnantajalla on näkökanta, että työn tekeminen on koko ajan markkinaehtoista, että maailma niin kuin sanelee näitä ehtoja. Siinä ei ole kysymys tasa-arvosta vaan ainoastaan siitä, onko työnteko kannattavaa. Jokaiselle työnantajalle työntekijä on sijoitus, oli se mies tai nainen. Nyt kun lähdetään hakemaan työmarkkinoilta esimerkiksi naista, hedelmällisessä iässä olevaa, niin kyllä varmasti siinä mietitään sitä raskausaikaa. Kyllä se on yksi iso osa siinä työn tekemisessä, jos aletaan lomalla olemaan. Minä en sitä sano, onko se hyvä tai paha, mutta se on kustannuskysymys, ja tähän täytyy pureutua. Täällä on varmasti monella viisaampi pää kuin minulla, mutta minä ainakin olen nähnyt monta kertaa sen, että kun on mies tai nainen siinä työmarkkinoilla, niin se raskaus on yksi osatekijä, se on pelote.

Naiset ovat monta kertaa — ainakin sillä alalla, missä minä olen ollut — paljon tuottavampia, mutta tämä on semmoinen loukku, johonka tipautetaan, ja se pitää yrittää nyt hallituksen ja valtiovallan korjata sillä tavalla, että näitä työpaikkoja syntyy. Työnantaja ei ole sitä varten tuolla markkinoilla, että se työtä teettäisi, vaan että se tekee tulosta, ja sen kautta syntyy työtä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 163/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain, merityösopimuslain sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2016 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 10/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 10/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

20.22 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työsopimuslakia, merityösopimuslakia sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia. Tässä on oikeastaan kolme kokonaisuutta. Ensimmäinen on se, että pitkäaikaistyöttömän saisi palkata määräaikaiseen työsuhteeseen ilman niitä perusteita, joita meillä tällä hetkellä työsopimuslaissa on, jotta voi määräaikaisen työsuhteen solmia. Toinen kohta liittyy koeajan enimmäispituuteen, ja tässä esityksessä siis pidennettäisiin koeaikaa. Ja kolmas kokonaisuus liittyy siihen, että jos työntekijä irtisanotaan taloudellisista ja tuotannollisista syistä johtuen, niin hänellä on tietty takaisinottovelvollisuusaika eli työnantaja ei voi rekrytoida uutta työvoimaa samankaltaisiin tehtäviin vaan pitää palata tähän vanhaan työntekijään, ja tätä ehdotetaan lyhennettäväksi elikkä tavallaan heikennettäväksi työntekijän näkökulmasta.

Esityksen tavoitteena on se, että pitkäaikaistyöttömien työllistymismahdollisuudet paranisivat. Tämän esityksen katsotaan alentavan työllistämiskynnystä ja rohkaisevan erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä uusien työntekijöiden palkkaamiseen, olipa sitten kyse takaisinottovelvollisuudesta tai määräaikaisuudesta tai koeajasta, jossa puretaan sitä riskiä, mikä liittyy rekrytointiin.

Oli hyvin vaikea saada tietoja siitä, mitkä tämän paketin kokonaistyöllisyysvaikutukset olisivat, koska oikeastaan vastaavan tyyppisiä uudistuksia kokonaisuutena ei ole tehty ja ne tutkimukset, joita on tehty tähän teemaan liittyen, liittyvät yleensä yleiseen määräaikaisuuteen tai yleisiin työsopimuslain joustoihin. Suomen Yrittäjät arvioi asiantuntijakuulemisessa, että esityksen sisältämät muutokset auttavat jopa 10 000 lisätyöpaikan luomisessa. Valiokunta katsoo, että nämä työmarkkinoita joustavoittavat muutokset ja työllistämiskynnystä alentavat uudistukset sekä synnyttävät uusia työpaikkoja, ja ovat siinä mielessä oikeansuuntaisia, että myös edistävät kansantaloudellista kasvua, mutta niiden vaikutuksen määrää on vaikea arvioida, ja tästä näkökulmasta valiokunta piti esitystä perusteltuna.

Me kaikki tiedämme, että työttömien työllistymismahdollisuudet alenevat selvästi työttömyyden keston pitenemisen myötä, ja on tärkeää löytää keinoja, joilla pitkäaikaistyöttömien työllistymistä helpotettaisiin. Valiokunta kannattaa pitkäaikaistyöttömän kanssa tehtävän määräaikaisen työsopimuksen ehtojen helpottamista ja katsoo, että se ehkä purkaa niitä pelkoja, joita pitkäaikaistyöttömän rekrytoinnissa on, mutta se samaan aikaan myös selkiyttää tilannetta välityömarkkinoilla. Me tiedämme, että välityömarkkinoilla työskennellään usein määräaikaisissa työsuhteissa, jotka saattavat olla jopa ristiriidassa nykyisen työsopimuslain määräaikaisia työsuhteita koskevien säännösten kanssa, ja siksi on perusteltua selkiyttää tätä tilannetta.

Asiantuntijakuulemisessa saadun selvityksen mukaan kävi ilmi, että se työllisyyshyöty, joka tulee siitä, että sallitaan keveämmin perustein määräaikaiset työsuhteet, tulee usein vakituisten työsuhteiden kustannuksella, jolloin itse asiassa työllisyysvaikutukset saattavat koko talouden ja työllisyyden tasolla jäädä vähäisiksi eikä ole takeita siitä, että työlli-

syysaste nousee. Tästä löytyy paljon kansainvälistä tutkimuskirjallisuutta, mutta sellaista tutkimusta, jossa nimenomaan pitkäaikaistyöttömien määräaikaisuutta helpotettaisiin, ei ole tehty, ja siinä mielessä näiden kahden väliltä ei voi tehdä ihan suoraa yks yhteen johtopäätöstä. Valiokunta katsoo, että pitkäaikaistyöttömien kanssa tehtävien määräaikaisten työsopimuksien vaikutusta tulee Suomessa seurata ja selvittää ja katsoa, helpottaako se pitkäaikaistyöttömien työllistymistä ja vaikuttaako se kokonaistyöllisyyteen.

Valiokunta kiinnitti huomiota myös siihen, että varsinkin pitkään jatkuessaan työttömyys johtaa helposti myös työttömän henkilön perusteettomaan kielteiseen leimaamiseen, ja valiokunta halusi mietinnössään korostaa sitä, että työttömien ryhmä on osaamiseltansa hyvin heterogeeninen: siellä on ihmisiä, joilla on täydellinen työkyky ja osaaminen, ja siellä on ihmisiä, jotka itse asiassa tosiasiallisesti varmaan kuuluisivat eläkkeelle. Mutta on tärkeää, että vaikka käytetään tällaista erityistä määräaikaista työsuhdetta, niin se ei saa johtaa muutoin syrjivään käyttäytymiseen työmarkkinoilla. Perustuslakivaliokunta antoi lausuntonsa tästä ja totesi, että tätä erilaista kohtelua pitkäaikaistyöttömien ja muiden työnhakijoiden välillä voidaan pitää hyväksyttävänä, vaikka se liittyykin henkilöön liittyvään syyhyn, sen vuoksi, että sillä on hyväksyttävä peruste ja se voidaan säätää ihan normaalissa järjestyksessä.

Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että se, mistä se pitkäaikaistyöttömyys lasketaan ja mitä tapahtuu, jos nämä määräaikaiset työsuhteet ovat pätkäisiä, saattaa aiheuttaa tulkintaongelmia, ja sen vuoksi on tärkeää, että työnantajalla on tieto tästä työntekijän työhistoriasta. Mutta tässä tullaan taas tietosuojaongelmiin, koska se, että ihminen on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa, ei ole julkista tietoa eikä sitä saa antaa kenelle tahansa, ja kun hän on erityisesti vielä pitkäaikaistyötön, niin tämä ei tee siitä juridisesti vaikeampaa asetelmaa, mutta joka tapauksessa se on vielä tietyllä tavalla astetta vaikeampi asia kuin pelkkä työttömyys. Sen vuoksi korostimme mietinnössä sitä, että tämän ilmoittamisen työnantajalle pitää olla tarkkarajaista elikkä pitää olla vain kyse siitä, että silloin työnantaja todella hakee työntekijää, ja toisaalta, että se pitkäaikaistyötön, jonka tiedot työnantajalle annetaan, on itse antanut luvan niiden antamiseen ja että tämä työtön on nimenomaan tuohon työtehtävään sovelias, elikkä ei saa antaa mitään massarekistereitä tai massalistoja työnantajille. Tämä on tärkeä asia sen vuoksi, että meillä valiokuntakuulemisessa tuli hieman erilaista käsitystä toimeenpanon puolelta siitä, miten tätä aiotaan tehdä.

No, sitten tämä koeajan pidentäminen ja sukupuolivaikutusten arviointi. Tässä nyt oli tehty sukupuolivaikutusten arvioinnit koeajan pidentämisen suhteen, ja ne itse asiassa osoittavat, että se saattaa jopa suosia naisten työmarkkina-asemaa, koska äitiysloman ja vanhempainvapaiden, jos ne tulevat koeajalle, perusteella voidaan pidentää tuota koeaikaa ja katsoa, että ne eivät johda sitten ikäviin seuraamuksiin. Valiokunta katsoi, että tämä koeajan pidentäminen voi madaltaa rekrytointikynnystä, mutta halusi korostaa sitä, että silloinkin pitää pitää kiinni niistä pelisäännöistä, joita irtisanomiseen liittyy, jos koeaikana tapahtuu työsuhteen purku.

Elikkä toinen asia, mikä nousi valiokunnan kuulemisissa selvästi esiin, oli se, että tämä koeajan pidentäminen ei ole synkronissa. Sen voi tehdä työnantaja, mutta sitä ei voi tehdä työntekijälähtöisesti. Ja valiokunta halusi korostaa, että tämä on asia, jonka pitäisi olla tasapainossa molempien osapuolten välillä, ja olisi ehkä syytä harkita jatkossa, että myös työntekijä voi tätä koeaikaa pidentää, miten haluaa, koska silloinhan vastuut ja velvollisuudet niin työnantajalla kuin työntekijälläkin ovat hieman erilaiset.

Sitten työntekijän takaisinottamisesta. Se on ehkä se ongelmallisin osuus, joka tähän liittyy, ja hallituksen esityksessäkin sanotaan, että itse asiassa on mahdotonta arvioida, onko takaisinottoajan lyhentämisellä todellisia vaikutuksia työllistämiskynnykseen vai ei. Elikkä tässä työllisyysvaikutukset ovat ehkä kaikkein heikoimmalla pohjalla. Esityksessä ehdotetaan, että takaisinottovelvollisuutta lyhennettäisiin 9 kuukaudesta 4 kuukauteen, mutta jos työsuhde on jatkunut yli vuoden, silloin tuo takaisinottovelvollisuus olisi 6 kuukautta. Kysehän on siitä, että silloin työnantaja ei saa samaan tehtävään valita uutta työntekijää, vaan pitää ottaa tuo taloudellisista ja tuotannollisista syistä irtisanottu työntekijä takaisin. Takaisinottovelvollisuus on osa työntekijän työsuhdeturvaa, ja sellaisena se pitää nähdä. Siinä mielessä on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että jos irtisanominen on perusteeton ja jos takaisinottovelvollisuusaika on hyvin lyhyt ja tänä aikana rekrytoidaan samoihin tehtäviin uusia työntekijöitä, niin onko tuo irtisanominen silloin ollut perusteltu vai perusteeton — tulee aika iso kysymysmerkki tämän asian perään. Valiokunta korosti sitä, että tätäkin asiaa pitäisi jatkossa seurata.

Tähän valiokunnan mietintöön sisältyy yksi hylkäysesitys ja yksi vastalause, jossa on pykälämuutoksia.

20.32 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan SD-ryhmä ja vihreät jättivät mietintöön vastalauseen, koska hallitus esittää useita ratkaisevasti työntekijöiden asemaa mahdollisesti heikentäviä ja työelämää pirstovia asioita, joita emme voi hyväksyä kuin korkeintaan määräaikaisina. Esittelen tässä tämän pitkähkön vastalauseemme. Pituus johtuu siitä, että kaikista edustaja Filatovin esittelemästä kolmesta eri muutoksesta meillä on erilainen näkökulma. Eli siitä johtuu tämä varsin pitkä vastalauseemme.

Esityksen tavoitteena on parantaa pitkäaikaistyöttömien työllistymismahdollisuuksia, madaltaa työnantajan työllistämiskynnystä ja lisätä työnantajien kasvuhalukkuutta. Kuitenkin asiantuntijakuulemisissa on käynyt ilmi ja osin esityksen perusteluistakin selviää, ettei esitettyjen toimenpiteiden vaikutusta tavoitteiden saavuttamiseen ole voitu mitenkään osoittaa: ei löydy tutkimusnäyttöä, joka tukisi tätä lakiesitystä. Se, mistä on tutkimusnäyttöä, on se, että esitykset heikentävät irtisanomissuojaa, lisäävät työelämän epävarmuutta ja epätasa-arvoa sekä jäykistävät työmarkkinoita vähentämällä halukkuutta työpaikanvaihdoksiin.

Hallitus tavoittelee esityksellä myös yritysten kasvuhalukkuuden ja työllisyyden lisäämistä. Näitä vaikutuksia on selvitetty työsopimuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Koko työsopimuslain vaikutus työllistämiseen todettiin lähes olemattomaksi ja esimerkiksi aiemmat määräaikaisuuksien helpottamiskokeilut täysin vaikutuksettomiksi. Mikäli positiivisia vaikutuksia ei saada talouteen ja työllisyyteen, muutokset tarkoittavat käytännössä vain työelämän epävarmuuden lisääntymistä, mikä puolestaan entisestään vähentää ostovoimaa, kysyntää ja kilpailukykyä sekä työpaikkoja.

Asiantuntijakuulemisen aikana esimerkiksi STM:n työsuojeluosasto on korostanut lakiesitysten vaikutusten seurannan tärkeyttä, sillä lakiesitys sisältää heikennyksiä työntekijöiden suojaksi tarkoitettuihin säännöksiin. Myös perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että hallituksen tulee seurata myös lainsäädännön tosiasiallisia vaikutuksia perhevapaita käyttävien asemaan ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Esitysten vaikuttavuus, jonka perusteella päätökset jatkossa voidaan tehdä, tulee selvittää lain voimassaolon aikana toteutettavalla seurantatutkimuksella, ja tästä esitämme omaa lausumaa.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan työnantajan takaisinottovelvollisuuden kestoajan lyhentämistä 4 kuukauteen. Työsuhteen jatkuttua keskeytyksettä sen päättymiseen mennessä 12 vuotta takaisinottoaika olisi kuitenkin 6 kuukautta. Esityksessä arvellaan, että suurempi vapaus kannustaisi työnantajia solmimaan useammin vakituisia työsuhteita ja että esitys parantaisi etenkin nuorten asemaa työmarkkinoilla. Suomessa irtisanomissuoja on jo tällä hetkellä heikkoa ja muualla Euroopassa käytössä olevia viranomaisten lupia tai yhteistyöelinten kanssa tehtyjä sopimuksia ei edellytetä. Yleisesti käytössä olevia, työsuhteen pituuden mukaan irtisanomisajan palkan lisäksi maksettavia erorahoja ei meillä myöskään tarvitse maksaa. Näihin menettelyihin verrattuna etusija entisen työn takaisin saamiseen on etuna ja työnantajan velvoitteena todella vaatimaton.

Takaisinottoajan näin määrittävä lyhentäminen ei millään tavoin paranna työllisyyttä mutta käytännössä mitätöi takaisinottovelvollisuuden merkityksen. Kyseenalaista on myös se, miten yrityksen kasvuhalukkuuteen vaikuttaa se, että työntekijä voidaan entistä nopeammin korvata uudella. Varmaa on vain se, että esitys helpottaa irtisanomissuojan kiertämistä.

On myös huomattava, että pitkäaikaistyöttömyyden riski on sitä suurempi, mitä vanhempi työttömäksi jäävä henkilö on. Takaisinottovelvollisuusajan lyhentämisellä tätä riskiä kasvatetaan entisestään, kun pitkänkin työuran samoissa töissä tehneeltä irtisanotulta viedään mahdollisuus entiseen työhönsä.

Takaisinottovelvollisuuden lyhentäminen heijastuisi heikennyksenä myös irtisanomisperusteiden arviointiin. Samalla edellytykset sopia työsuhteiden päättämisestä vähenisivät ja irtisanomisriitojen määrä kasvaisi.

Esityksen valmistelun yhteydessä palkansaajajärjestöt esittivät heikennyksen tasapainottamiseksi, että kiellettäisiin irtisanotun työntekijän työn teettäminen takaisinottoaikana paitsi uudella työntekijällä myös muulla työn suorittajalla, kuten vuokratyöntekijällä, itsensätyöllistäjällä tai alihankkijalla. Valitettavasti tätä täsmennystä ei tehty, vaikka nykytila on kestämätön ja yleisen oikeustajun vastainenkin.

Edellä esitetyistä syistä emme hyväksy takaisinottovelvollisuuden lyhentämistä ja tältä osin esitämme esitystä hylättäväksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää myös koeajan pidentämistä. Esityksessäkin todetaan, että koeajan pituuden vaikutuksista on olemassa hyvin niukalti tutkittua tietoa, joten vaikutusten arviointi objektiivisin kriteerein on vaikeaa. Objektiivisen arvion sijasta esityksen perusteluissa pohdiskellaan monisanaisesti sitä, mitä voisi ehkä tapahtua. Koeajan pidentäminen voi lisätä työntekijöiden kokemaa epävarmuutta, joka on yhteydessä työhyvinvointiin. Koeajan pidentämisen suurimmat negatiiviset vaikutukset kohdistuvat niihin, jotka joutuvat käymään läpi useita koeaikoja. Koeajan pidentymiseen sisältyy myös syrjintää koskevia riskitekijöitä perhevapaiden osalta. Esitys voi heikentää etenkin määräaikaisessa työsuhteessa työskentelevien naisten asemaa, minkä vuoksi etenkin on tärkeää, että esityksen vaikutuksia seurataan. Koeajan ongelmat ylipäätään liittyvät mahdottomuuteen todistaa, että työsuhteen päättämissyy oli epäasiallinen. Työnantajan ei tarvitse perustella työn loppumista muulla kuin koeajalla, mutta työntekijän olisi todistettava, ettei päättymissyy ollut lainmukainen. Päättymissyyllä on merkitystä sekä uuden työn saamisessa että työttömyysturvaetuuksia haettaessa.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksen mukaan pitkäaikaistyöttömän saisi palkata määräaikaiseen työsuhteeseen enintään vuodeksi ilman erityistä perustellun syyn vaatimusta. Siitä, miten merkittävä este työllistymiselle on määräaikaisen työsuhteen perustelun tarve, ei

ole mitään tutkimukseen perustuvaa tietoa. On mahdollista, että esitys lisäisi jonkin verran työnantajien kiinnostusta rekrytoida pitkäaikaistyöttömiä. Jos on näin, niin esitys on myös sosiaalipoliittisista syistä perusteltu. Esitys on kuitenkin monimutkainen, ja se lisää hallinnollista taakkaa.

On myös huomioitava, että määräaikaiseen työhön liittyy työntekijän kannalta paljon ongelmia. Näitä ovat tutkimuksen mukaan alhaisempi palkkaus, suurempi määrä työhön kohdistuvia uhkia, vähäisempi määrä työnantajan kustantamaa koulutusta ja paljon heikommat vaikuttamismahdollisuudet työn sisällöllisiin piirteisiin. Nämä ongelmat ja niiden kokeminen saattavat joissakin tapauksissa jopa korostua pitkäaikaistyöttömien kohdalla, joilla uhka syrjäytymiseen ja elämänhallinnan ongelmiin ovat suurempia.

Koska vakuuttavia perusteluja ehdotukselle ei ole kyetty esittämään, pidämme välttämättömänä, että muutos säädetään määräajaksi ja sen vaikutuksia työllistämisen helpottamiseen ja työsopimusten perusteettomaan ketjuttamiseen seurataan.

Lopuksi, arvoisa puhemies: toisessa käsittelyssä tulemme esittämään vastalauseemme mukaiset muutosehdotukset ja lausumaehdotukset.

20.40 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Esityksessään hallitus haluaa, että pitkäaikaistyöttömillä olisi mahdollisuus päästä takaisin työelämään. Hallitus haluaa oikeasti luoda työtä ja työmahdollisuuksia suomalaisille, toisin kuin edellinen hallitus vain lupasi. Ei tietenkään tule yllätyksenä, että tämä ei käy oppositiolle. Tällä kertaa oppositio esittää, että pitkäaikaistyötöntä ei saisi palkata määräaikaiseen työsuhteeseen ilman erityisen perustellun syyn vaatimusta, koska vaikutusarviot ovat puutteelliset. Tämä on erikoinen vaatimus siihenkin nähtynä, että lakipykälässä kuitenkin on selvä rajaus siitä, kuinka pitkään määräaikaisuutta voi tällä perusteella jatkaa.

Voin kertoa vaikutusarvion hyvin lyhyesti: Huonossa tapauksessa pitkäaikaistyötön ei työllisty tälläkään keinolla. Hyvässä tapauksessa hän työllistyy, ja se on hyvä asia erityisesti tämän pitkäaikaistyöttömän itsensä kannalta. Joskus tuntuu, että näissä vastalauseissa ei ole mukana mitään realismia. Käytännön työelämässä nämä asiat voivat toimia esimerkiksi niin, että työntekijälle tarjotaan eteen sopimus, jossa lukee, että määräaikaisuus perustuu yhteiseen sopimukseen. Voi sen sopimuksen olla allekirjoittamatta, mutta silloin ei pääse töihin. Jos sen allekirjoittaa, yhteinen sopimus on muodostunut. Pitäisiköhän näistä realiteeteista olla joku taju ennen kuin näitä esityksiä käy laatimaan?

Kyselytunnilla oppositio oli huolestunut pitkäaikaistyöttömyydestä, kuten oikein onkin. Josko siis peruttaisiin nämä vastalauseet, joilla pyritään vain viemään keinoja heidän työllistämisekseen.

20.42 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Tähän lakiin sisältyy kolme muutosehdotusta, joista helpommin hyväksyttävä ja ymmärrettävä on ensinnäkin se, että pitkäaikaistyöttömän saa palkata määräaikaiseen työsuhteeseen ilman erityistä perustellun syyn vaatimusta. Koska kuitenkin tähänkin asiaan liittyy riski siitä, että joku yritys voi hyödyntää pitkäaikaistyöttömien määräaikaisuuksia ketjutettuna, ehdotimme tätä määräaikaiseksi.

Näistä kolmesta toinen, jonka kanssa on helppo jatkossa elää, on koeajan enimmäispituuden pidentäminen 6 kuukauteen. Mielestäni on vaikeaa löytää hyviä perusteluja sille, että Suomessa työelämässä on kahdenmittaisia koeaikoja. Meillä on 6 kuukauden mittaisia koeaikoja ja 4 kuukauden mittaisia koeaikoja, ja jatkossa siis vain 6 kuukauden mittaisia, ja sen puoleen tämä on perusteltua, vaikkakin on syytä muistaa, että nyt tämä esitys oikeuttaa

vain työnantajan pidentämään koeaikaa tiettyjen poissaolojen perusteella. Tämä ei täysin vastaa koeajan funktiota, ja se on se syy, miksi olemme tähänkin ehdottaneet määräaikaisuutta.

Mutta sen sijaan kaikkein vaikein näistä ehdotuksista on ilman muuta takaisinottovelvollisuuden kestoajan lyhentäminen 4 kuukauteen. Se on vaikea monesta syystä. Jos me ajattelemme eurooppalaista keskiarvoa, niin se on noin 6 kuukautta, ja kun Euroopan maissa vielä monesti liittyy irtisanomisiin erillinen korvaus, joka Suomesta puuttuu, olisimme toivoneet tätä esitystä johonkin toiseen lakiin, jolloin olisi ollut helpompi olla tämän lain takana.

20.44 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattisessa eduskuntaryhmässä myöskin keskustelimme tästä esityksestä ja katsoimme, että tässä esimerkiksi tämä koeajan jatkaminen on sellainen, jota me olemme olleet omissa vaaliohjelmissamme ajamassa siinä mielessä, kun tänä päivänä, niin kuin täällä edustaja Järvinenkin totesi, näitä eri pituisia koeaikoja on olemassa ja kuitenkin, voisi sanoa, monen yrityksen kaikkein merkittävin investointi on se työntekijä. Varmasti myöskin työntekijälle on tärkeää tietää, että se työpaikka ja se työtehtävä, mihin hän on tulossa, on juuri sellainen, joka on hänelle mieluisa, jolloinka puollamme tätä koeajan pidentämistä.

Sen sijaan toisessa käsittelyssä tulemme jättämään lausumaehdotuksen, joka liittyy nimenomaan tähän pitkäaikaistyöttömien määräaikaiseen työsuhteeseen ilman perustellun syyn vaatimusta. Tästä, niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa sanottu, meillä ei ole varsinaisesti mitään tutkimustietoa. Emme voi tietää, miten tämän asian kanssa käy. Parhaassa tapauksessa — ja sitä toivomme ja sen takia tästä emme sitten olleet jättämässä varsinaisesti vastalausetta — tämä helpottaisi pitkäaikaistyöttömien työllistymistä. Siinä vaiheessa, kun ihminen on pitkäaikaistyötön, jos on mahdollisuus työsuhteeseen, varmasti se on tervetullut ja toivottava, mutta koska voi olla pienikin mahdollisuus siihen, että saattaa käydä niin, että tässä voisi olla jonkunlaisia väärinkäytöksen mahdollisuuksia, lähdemme siitä, että katsotaan tätä asiaa vuoden verran. Mikäli tämä ei tosiasiallisesti ole parantanut pitkäaikaistyöttömien työllistymismahdollisuuksia, ei tällaista muutosta sitten varmastikaan tarvita ja sen voimassaolon tarvetta tältä osin tässä laissa on syytä sitten arvioida. Mutta annetaan mahdollisuus, katsotaan, (Puhemies koputtaa) miten tämän asian kanssa käy.

20.46 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Kun tuo ensimmäinen puheenvuoro oli valiokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoro, niin tässä puheenvuorossa nyt sitten tuon vähän omia näkemyksiäni tähän lakiin liittyen.

Silloin kun hallitusohjelma tuli ja nämä esitykset tulivat siinä esiin, niin ajattelin, että no, nyt hallitus sitten rakentaa tällaisen lain, joka on nuorempi, nätimpi ja halvempi ja että kyseessä on työntekijän vaihtoviikot -laki, koska siinä olisi hyvin monella välineellä pyritty vastaamaan samaan haasteeseen elikkä tämän rekrytointikynnyksen alentamiseen. Ja kun näitä kaikkia välineitä olisi käytetty samaan aikaan, olisi vain lisätty eriarvoisuutta ja epävarmuutta työelämässä, kun yhdelläkin välineellä voitaisiin sitä rekrytointikynnystä alentaa. Mutta sen jälkeen kun määräaikaisten työsuhteiden solmiminen rajattiin pitkäaikaistyöttömiin, tämä laki parani merkittävästi tästä epävarmuuden näkökulmasta.

Kuitenkin ongelmallisin kohta on tämä takaisinottovelvollisuus. Jos me katsomme meidän tämänhetkisiä työttömyystilastoja ja sitä, miten eri ikäluokkien työllisyysasteet ovat

kehittyneet, niin itse asiassa ikääntyneiden työllisyysaste on parantunut oikeastaan vain ja ainoastaan sitä kautta, että he ovat onnistuneet pitämään työpaikkansa. Mutta sen jälkeen kun ikääntynyt ihminen joutuu työttömäksi, niin jo vähän yli 50-vuotiaan ihmisen työllistymismahdollisuudet heikkenevät voimakkaasti, ja kun tullaan sinne lähemmäs 60:tä ikävuotta, niin itse asiassa koulutuskaan ei enää auta työllistymään. Kun yleensä korkeammin koulutetuilla on paremmat mahdollisuudet työllistyä ja heikommin koulutetuilla heikommat mahdollisuudet, niin kun ollaan siellä 58—60:n tuolla puolen, itse asiassa koulutus inflatoi kokonaan. Ei ole mitään eroa sillä, onko suorittanut pelkän perusasteen tai onko käynyt korkeakoulututkinnon, mutta kun ikää on se 60, niin työpaikkaa on todella mahdoton löytää. Sen vuoksi olisi tärkeää, että yritykset eivät vaihda ikääntynyttä työntekijää nuorempaan. Mutta tämä takaisinottovelvollisuus avaa sellaisen pandoran lippaan, että itse asiassa on mahdollisuus vaihtaa ikääntynyt työntekijä, sairasteleva työntekijä tai sellainen työntekijä, jonka kohdalla pelätään työkyvyttömyysriskin laukeavan, nuorempaan, nätimpään ja halvempaan — ja hyvin helpolla. Sen vuoksi tämä yksi pykälä on hyvin hyvin ongelmallinen.

Itse asiassa tälläkin hetkellä jo meidän takaisinottovelvollisuutemme ikään kuin falskaa elävässä elämässä: vaikka se on pitkä, niin vuokratyön tai jonkun muun tällaisen vippaskonstin kautta voidaan palkata työntekijöitä jopa täysin samaan tehtävään. Ja minun mielestäni tämä on meidän kokonaistyöllisyyttämme heikentävä kohta tässä laissa, koska ne ikääntyneet työntekijät työllistyvät heikommin. Heistä todennäköisemmin suurempi osa on aina sinne eläkkeelle asti työttömänä, ja eihän se meidän työllisyysastettamme paranna.

Hallituspuolueissa ajatellaan, että tämä ikään kuin mahdollistaa sen, että voidaan ottaa tuottavampi työntekijä tilalle ja sitä kautta tavallaan yrityksen kilpailukyky paranee ja päästään eteenpäin. Voi olla, että yksittäisen yrityksen kilpailukyky paranee, mutta paraneeko kokonaistyöllisyysaste? Saammeko me osaavampaa työvoimaa työmarkkinoille tätä kautta, ja pyrimmekö me nostamaan ylipäätään tuottavuutta tällaisilla keinoilla, jotka heikentävät ikääntyneiden ihmisten työllistymistä? Tässä on viime aikoina ollut aika paljon julkisuudessa tietoja siitä, mikä tämä ikääntyneiden tilanne on, ja siinä mielessä tämä on mielestäni hyvin hyvin surullista.

Sen sijaan olen valmis hyväksymään tämän määräaikaisuuden pitkäaikaistyöttömien kohdalla ja olen itsekin sitä aikoinaan omassa selvitysraportissani esittänyt sen vuoksi, että välityömarkkinoilla meidän oikeustila on hieman epäselvä, sieltä saattaa löytyä väärinkäsityksiä, mutta siellä ihmiset eivät riitauta niitä, koska he tietävät, että se määräaikainen työsuhde on minulle parempi kuin kokoaikainen työttömyys. Ja siinä mielessä on hyvä sallia tämä, mitä käytännössä jo jonkun verran tapahtuu, ihan laillisestikin.

Koeajan pidentäminen ei ole hirvittävän suuri riski, mutta jos olisi samaan aikaan avattu kaikkien määräaikaiset työsuhteet ja pidennetty koeaikaa, niin silloin olisi itse asiassa vastattu kahdella työelämän turvaa heikentävällä lainsäädännöllä samaan asiaan. Mutta kun hallitus oli valmis työmarkkinajärjestöjen kanssa tehdyn yhteistyön jälkeen rajaamaan tätä määräaikaisuutta, se on sen vuoksi parantunut huomattavasti.

Kun katsomme historiaa taaksepäin, niin tosiasia on se, että meillä on ollut aika hurja määräaikaisten työsopimusten ketjuttamisjärjestelmä, jossa niitä on ketjutettu täysin vallattomasti. Huonoimmat esimerkit ovat sellaisia, joissa täysin samaan työsuhteeseen on ketjutettu saman ihmisen työ yli 100 kertaa. Miettikää, millaisessa epävarmuudessa ihmistä silloin pidetään, kun työ silppuuntuu tällaisiin pieniin pätkiin.

Kansainvälinen tutkimus osoittaa, että yleinen määräaikaisuuden reunaehtojen heikentäminen tuo ehkä pienen kuherruskuukauden työllisyyteen, mutta ajan myötä tuo työllisyyshyöty tulee syödyksi pois ja itse asiassa käy niin, että määräaikaisilla korvataan vakituisia työsuhteita ja lisää työllisyyshyötyä tai kansantaloudellista hyötyä ei synny.

20.52 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Harmillista päätöksenteon kannalta on se, että samaan lakiuudistukseen pakataan sisään hyvin monenlaisia elementtejä ja ainesosia, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että vaikka kannatat yhtä mutta vastustat toista, niin joudut äänestämään koko lakipakettia vastaan. Väitän, että hallituspuolueiden edustajilla on ihan sama ongelma toiseen suuntaan eli varmasti hallituksessakaan ei näitä kaikkia keinoja ainakaan yhtä voimallisesti kannateta.

Toinen ongelma on se, että meille on tulossa käsittelyyn ja osittain jo tullut valtava joukko erilaisia työttömyysturvaa heikentäviä ja lyhentäviä lakiesityksiä: omavastuita kasvatetaan, työttömyysturvaa heikennetään, lyhennetään, pitkäaikaistyöttömän tilannetta muutetaan, koeaikoja muutetaan ja niin edelleen. Käytännössä se tekee tästä kokonaisuudesta kohtuullisen vaikean paketin, jonka kokonaisvaikutusta ei pysty enää tietämään kukaan. Kun kuuntelee asiantuntijoita, niin osa näistä keinoista on kannatettavia, ehkä jopa suositeltavia, mutta asiantuntijat hyvin yhteisesti ja yleisesti ovat sitä mieltä, että nämä keinot kannattaisi ottaa käyttöön noususuhdanteessa, kun työpaikkoja aidosti on tarjolla. Nyt meillä on 650 000 työikäistä ja työkykyistä ihmistä työelämän ulkopuolella ja töitä aidosti ei ole, joten tämä aika ei ole tälle kokonaisuudistukselle paras mahdollinen.

20.53 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Toteaisin vain tässä, että kannatan niitä edustaja Mäkisalo-Ropposen esittelemiä, vastalauseessa olleita pykälämuutoksia.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 220/2016 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 15/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 15/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

20.54 **Satu Hassi vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen taustalla on EU-direktiivi rakennusten energiatehokkuudesta. Sen mukaan kaikki uudet rakennukset pitää rakentaa lähes nollaenergiataloiksi vuoden 2020 loppuun mennessä ja julkiset rakennukset kahta vuotta aikaisemmin. Direktiivin taustalla puolestaan ovat ilmastotavoitteet ja se, että rakennukset kuluttavat merkittävän osan energiasta, Suomessa noin 40 prosenttia, josta lämmitys on noin 25 prosenttiyksikköä. Rakennusten energiatehokkuuden parantaminen on siis yksi tärkeimmistä keinoista suojella ilmastoa. Ympäristövalio-

kunta muistuttaa lisäksi, että päästövähennykset tulevat jatkossa kiristymään. Jotta Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteet kyettäisiin toteuttamaan, koko maailman hiilidioksidipäästöt tulisi saada nollaan ennen vuosisadan puoltaväliä. Myös EU:n tavoitetasoa on tiukennettava.

Tämän asian varsinainen pihvi tullaan säätämään asetuksilla, joihin laki antaa valtuudet. Luonnokset ovat osittain olleet asian käsittelyn tausta-aineistona, joskin asetusluonnosten vaatimustasoa on lausuntokierroksen jälkeen höllennetty. Tämä tarkoittaa toisaalta, että hallituksen esitys ei tule aiheuttamaan merkittäviä lisäkustannuksia, koska jo nyt yleisesti käytössä olevilla ratkaisuilla päästään tavoitteisiin. Toisaalta se myös tarkoittaa, että uudistuksella saavutettavat ympäristöhyödyt pienenevät. Voi hyvin olla, että itse asiassa ilmaisu "lähes nollaenergiatalo" luo vaikutelman tiukemmista vaatimuksista kuin mitä laki ja asetusluonnos oikeasti tarkoittavat.

Ympäristövaliokunta korostaa rakennusten elinkaaritarkastelua. Elinkaaren energiankulutukseen vaikuttavat lämmitysenergian lisäksi myös rakennusmateriaalien valmistus, itse rakentaminen, korjaukset sekä lopulta purku ja kierrätys, joiden on yhteensä arvioitu muodostavan 20—45 prosenttia uuden kerrostalon hiilijalanjäljestä. Seinienkin energiatehokkuuteen vaikuttaa lämmön johtumisen ohella myös se, miten seinät varaavat lämpöä.

Talojen energiatehokkuuden yhteydessä puhutaan usein kosteusvaurioista. Selvitysten mukaan hyvä lämmöneristys ei sinänsä lisää eikä aiheuta kosteusvaurioita, mutta rakenteista saattaa tulla virheherkempiä. Sisäilman terveellisyyden kannalta yhä tärkeämpää on ilmanvaihdon säätö. Kun talotekniikka monimutkaistuu, korostuu järjestelmien oikean ylläpidon ja käytön sekä niiden osaamisen merkitys. On tärkeää valvoa, että rakennustyö tehdään oikein, esimerkiksi huolehditaan siitä, että materiaalit suojataan sateelta rakentamisen aikana. Valiokunta katsoo, että tavoitteena tulisi olla asukkaiden ja käyttäjien kannalta mahdollisimman helppokäyttöinen talotekniikka, jotta käyttäjien virheet eivät aiheuttaisi vaurioita. Asukkaiden käyttöopastukseen tulee kiinnittää huomiota, samoin kuin siihen, että tieto siirtyy esimerkiksi, kun asunto myydään. Nythän tähän ei ole vakiintuneita käytäntöjä. Valiokunta painottaa, että energiatehokkuus ei saa merkitä rakennusten terveellisyydestä tinkimistä. Se pitää hyvällä suunnittelulla ja toteutuksella varmistaa, huonolle, jopa sairastuttavalle sisäilmallehan altistuu yhä edelleen aivan liian iso joukko ihmisiä kodeissa, kouluissa ja työpaikoilla. Näiden sairauksien diagnosoimiseen ja työkyvyttömyyden toteamiseen liittyy ongelmia.

Valiokunta katsoo, että sääntelyn tulee olla materiaali- ja tekniikkaneutraalia, mutta pitää perusteltuna sitä, että lämmönjohtavuuden vertailuarvo on hirsirakenteelle helpompi kuin muille seinärakenteille. Valiokunta kiinnittää huomiota myös perinteisten yksiaineisten rakenteiden ja painovoimaisen ilmanvaihdon osaamiseen. Nämä ovat edelleen sallittuja ja mahdollisia, mutta on huolehdittava myös siitä, että tämä tiedetään. Koulutuksella on varmistettava, että niiden osaaminen säilyy.

Energiamuotojen kertoimet säädetään asetuksella. Fossiilienergialle kerroin on 1, uusiutuvaa energiaa suositaan kertoimella 0,5. Kaukolämmön ja sähkön kertoimia lievennetään nykyisiin verrattuna. Rakennuksissa suoraan käytetty energia, kuten tuuli- ja aurinkoenergia, voidaan laskea suoraan hyväksi, eli niiden kerroin on 0.

Arvoisa puhemies! Liikennevaliokunnan lausunnon pohjalta ympäristövaliokunta esittää lausumaa siitä, että rakennusten energiatehokkuuden parantuessa matkapuhelinverkkojen toimivuus sisätiloissa edelleen taataan. Sehän on ihmisten ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta välttämätöntä.

20.59 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Aivan kuten valiokunnan puheenjohtaja Satu Hassi sanoi, kun tätä valiokunnan mietintöä esitteli: pääosa tästä lain sisällöstä tehdään asetuksin. Sosialidemokraatit tukevat valiokunnan mietintöä, se tehtiin hyvässä yhteisymmärryksessä valiokunnassa, mutta ongelmaksi jäi juuri se, miten tuohon sisältöön suhtaudumme, joka asetuksin tehdään.

Nyt on selkeästi osoitettu, että Suomi on aika huonosti rankattu energiatehokkuudessa. Esimerkiksi tällaisen kansainvälisen tutkimuksen mukaan Ruotsi on 5. ja Suomi 31. sijalla, kuitenkin sääolosuhteet ovat suurin piirtein yhteneväiset. Eli tässä on yksi syy siihen, että katsomme, että todella on varaa parantaa myös energiatehokkuutta.

Siitä syystä esitämme hyväksyttäväksi lausuman: "Eduskunta edellyttää, että Suomen rakennuskannan energiatehokkuusvaatimusten saavuttamista seurataan ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin, jos tavoitteet eivät täyty. Päästövähennystavoitteiden ja rakennuskannan energiatehokkuudelle asetettavien vaatimusten tulee vastata vaativuudeltaan toisiaan, ja niiden on aidosti vähennettävä päästöjä rakennuksen koko elinkaaren ajalta."

Itse asiassa oli aika erikoista, että valiokunnan hallituspuolueitten edustajat eivät tätä lausumaa halunneet mukaan, koska tuo valiokunnan mietintö muutoin kyllä hyvin (Puhemies koputtaa) tukee tätä lausumaa.

21.02 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Lähes nollarakentamista kohtaan on aika paljon kritiikkiä ollut, ja itse osittain siihen olen myös yhtynyt. Itse asiassa kritiikki nollarakentamista kohtaan on erityisesti Suomessa kasvanut koko ajan, ja mielenkiintoista itse asiassa on sekin, että jopa valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat olleet kriittisiä tätä lähes nollarakentamista koskevaa määräyskokonaisuutta kohtaan. Ehkä huolen laajuutta kuvaa myös se, että ympäristöministeriön lausuntopyyntöön vastasi 75 eri tahoa, vaikka lausuntoa lähes nollarakentamisen määräyksistä pyydettiin 55 taholta.

Rakennuslehdessä todettiin kuvaavasti, että lähes nollarakentaminen Suomen olosuhteissa vaatii paksuja eristekerroksia kompensoimaan lämmityksen lähes lopettamisen. Professori Vinhan mukaan rakennepaksuuksien kasvaessa mahdolliset rakennusvirheet kertaantuvat, sillä paksut rakenteet eivät kostuessaan kuivu, vaan kosteus jää muhimaan rakenteisiin. Rakennusten energiamääräyksillä ei haeta kannattavia investointeja, koska silloin ne syntyisivät ilman pakkoakin, vaan ilmastopäästöjen vähentämistä eli ilmastonmuutoksen torjuntaa, niin kuin valiokunnan mietinnössäkin todetaan.

Itse aina paikallislehdestä luen talotohtori Kailaa, joka aika hyvin rakentamisesta tietää, niin vanhasta kuin uudestakin. Hän kirjoitti lehdessä, että "valitettavasti sairaiden talojen rakentamiselle ei näy loppua". Kaila jatkoi: "Rakennuttajan pitäisi nyt jo vaatia paperi, missä talonrakentaja tai luvan ja määräyksen antava rakennuslautakunta sitoutuu korvaamaan tulevat homekorjaukset ja asukkaiden sairastumiset." Kova vaatimus ja kuvaa hyvin sitä epäuskoa taikka epäluuloa tätä lainsäädäntöä kohtaan.

Kaila lainasi kirjoituksessaan professori Matti Ollilaa, joka on yksi maamme kokeneimmista insinööreistä. Ollila kirjoitti vuonna 2014 Rakennuslehdessä: "Ylimitoitettu lämpöeristys, pullotiiveys ja koneellinen ilmastointi saattavat olla riski sekä rakennukselle että asukkaiden terveydelle. Kastepisteen jääminen ylipaksun lämpöeristeen sisään merkitsee kosteuden vähittäistä kulkeutumista ennalta arvaamattomasti. Ilmiö on hidas mutta hyvin todennäköinen", hän kirjoitti.

Koneellinen ilmanvaihto on tarpeeton ja jopa haitallinen kouluissa ja asunnoissa. Vaatimus sisäilman vaihtamisesta kahden tunnin välein on osoitus laitevalmistajia suosivasta normituksesta, jolle ei ole teknistä perustelua. Talotohtori Kaila vetikin asian mielestäni aika kuvaavasti yhteen, että nykyisin talojen suunnittelijat ja teollisuus antavat mielellään ymmärtää, että normit vaatisivat aina koneellisen ilmanvaihdon ja muoviset höyrysulut. Ollila mainitsee Tampereen steinerkoulun, joka on tehty luonnollisella ilmastoinnilla. Suomen Kulttuurirahaston K3-taloissa on viisi talotyyppiä, joissa on hengittävät rakenteet ja painovoimainen ilmanvaihto. Vapaasti käytettävät rakennuspiirustukset hyväksyttyine laskelmineen löytyvät esimerkiksi netistä, eli vaihtoehtoja on olemassa tämänkin jälkeen. Sisäilmaongelmien taustalla onkin usein ilmanvaihdon viat, huoltamattomuus tai väärinkäytökset. Vanhan ajan koulutkin toimivat paremmin: kolme varttia opetusta ja vartti ikkunat auki tuuletusta. Ei kaikkea tarvitse mielestänikään keksiä uudestaan.

Olen Kailan kanssa samaa mieltä, että monesti mennäänkin aina niin sanotusti helpoimman mukaan. Kaila kirjoitti, että edelleen on rakennuslautakuntia ja rakennustarkastajia, joiden ammattitaito ei riitä painovoimaisten laskelmien ymmärtämiseen, ja silloin helpointa on vaatia sokeasti laitevalmistajien papereita.

Vuoden 2021 alusta voimaan tuleva EU-direktiivi edellyttää kaikkien uusien rakennusten olevan siis lähes nollaenergiataloja. Tämä aiheuttaa suuren muutoksen rakennusteollisuudessa. Toivon, että tässä ei edetä hosumalla eikä ainakaan tehdä virheitä hosumalla. Mielestäni me tarvitsisimme kyllä lisää tutkimustietoa ja lisää myös koulutusta ja tiedotusta, ja tämä asia on sellainen, mikä pitää ottaa äärimmäisen vakavasti. Emme nimittäin tarvitse enää yhtään uutta homekoulua ja -sairaalaa emmekä taloa, missä kärsitään huonosta sisäilmasta.

Itse ymmärrän sen, että EU-direktiivi on meitä velvoittava. On toki vaikea ymmärtää sitä, että sama vaade on täällä toteutuksessa kuin niissä maissa, joissa ei ole tällaisia lämmönvaihteluja kuin meillä on. Onneksi vaatimus lähes nollarakentamisesta koskee vain uusia rakennuksia.

Niin kuin tuossa edellä todettiin, rakennuskannan osuus energian loppukäytöstä on noin 40 prosenttia. Se on merkittävä tekijä, ja tietysti energiaa pitää pyrkiä säästämään. Niin kuin todetaan valiokunnan mietinnössä, "Suomen ympäristökeskus on selvittänyt vastikään rakennusten energiankulutuksen perusskenaariota vuoteen 2050. Selvityksen mukaan rakennuskannan energiankulutus laskee nykyisillä politiikkatoimilla 13 % vuosina 2015—2050, vaikka rakennuskanta kasvaa 38 prosenttia." Itse toivon, että tässä ei tehdä sellaista virhettä, että nyt rakennettaisiin lisää hometaloja Suomeen. Toivon, että myöhemmin, kun tätä lainsäädäntöä arvioidaan, minä olen ollut väärässä ja tämä direktiivi on ollut oikea ja järkevä.

Arvoisa puhemies! Itse kannatan siis energiansäästöä. Siihen esimerkiksi älykkäillä sähköverkoilla pystytään vaikuttamaan, myös huonekohtaisilla lämmönsäätelyillä, termostaateilla ja monilla muilla.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies: Tänään hallitus on antanut lisää muutosehdotuksia maankäyttö- ja rakennuslakiin, ja pidän niitä erittäin tervetulleina, että meillä rakentamista, niin maankäyttöä, kaavoitusta kuin itse rakentamistakin, helpotetaan ja sujuvoitetaan. Siellä on paljon sellaista sääntelyä, mitä ei tarvittaisi.

21.09 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen kiinnitti puheenvuorossaan itse asiassa hyvin paljolti huomiota ihan samoihin asioihin kuin ympäristövaliokunta

mietinnössään. Edustaja Heinosen puheenvuoron sävy vain kuulosti toisenlaiselta. Valiokuntahan muun muassa korostaa nimenomaan sitä, että pitää tehdä rakennuksia, joiden sisäilma on terveellistä, ja myöskin muun muassa sitä, että pitää varmistaa perinteisten rakennustapojen, rakenteiden ja painovoimaisen ilmanvaihdon osaaminen myös jatkossa.

Ympäristövaliokunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta myös joitakin viikkoja sitten järjestivät julkisen asiantuntijakuulemisen näistä sisäilmaongelmaisista taloista, ongelmien syistä, sairauksista ja hoidoista. Siinä tilaisuudessa ja muissakaan selvityksissä, mitä olen nähnyt näiden sisäilmaongelmien syistä, itse asiassa paljon syytetty energiatehokkuus ei nyt mitenkään erityisesti loista suurena ongelmien aiheuttajana, vaan pääosin kyse on itse rakentamisen virheistä, huolimattomuudesta, laiminlyönneistä ja myöskin rakennusten käytössä tapahtuvista virheistä. Esimerkiksi monissa kouluissa on kysymys siitä, että hyvin yksioikoisesti pannaan ilmastointi pois yöksi ja viikonlopun ajaksi, kun nykyaikana olisivat mahdollisia paljon älykkäämmätkin järjestelmät, jotka myöskin olisivat energiatehokkaita.

Arvoisa puhemies! Äsken esittelin valiokunnan puheenjohtajana valiokunnan mietinnön. Omana henkilökohtaisena näkemyksenäni haluaisin vielä todeta sen, että tuen sitä vastalausetta ja pontta, jonka edustaja Myller esitti, enkä pidä kovin hyvänä sitä, että hallituksen suunnittelema (Puhemies koputtaa) asetusluonnos voimakkaasti parantaa suoran sähkön ja kaukolämmön kilpailuasemaa uusiutuvaan energiaan verrattuna.

21.12 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Kun valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Hassi on paikalla, niin itse asiassa unohdin tuosta matkaviestinverkkojen kuuluvuudesta puhua, mikä nousi liikenne- ja viestintävaliokunnassa vahvasti esille, mutta ympäristövaliokunnassa teidän selvityksenne mukaan tästä lähes nollarakentamisesta ei itse asiassa aiheutuisi näitä ongelmia, joita liikenne- ja viestintävaliokunta esille nosti, eli sitä, että radiosignaalit eivät tulisi seinien läpi. Voisiko valiokunnan puheenjohtaja lyhyesti kertoa, miten tätä on näin eri tavalla tulkittu kahdessa eri valiokunnassa?

21.13 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Nyt tulee kyllä semmoinen tunne, että edustaja Heinonen ei ole lukenut ympäristövaliokunnan mietintöä, koska ympäristövaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan sisältöistä lausumaa: "Eduskunta edellyttää, että ympäristöministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö laativat yhdessä tarvittavat säädökset siitä, että kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta välttämättömien yleisten matkaviestinverkkojen sisätilakuuluvuus asuinrakennuksessa varmistetaan rakentamisessa tarkoituksenmukaisella ja rakennuksen energiatehokkuuden ja muut olennaiset tekniset vaatimukset huomioon ottavalla tavalla. Valtioneuvoston tulee seurata jatkossa matkaviestinverkkojen kuuluvuutta sekä rakentamista koskevan sääntelyn ja sen toimeenpanon vaikutuksia matkaviestinverkkojen sisätilakuuluvuuteen ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin kuuluvuuden varmistamiseksi."

Arvoisa puhemies! Koska äskeinen puheenvuoroni katkesi kesken 2 minuutin aikarajan takia, niin siihen vielä lisäisin sen, että Suomessa on ainakin vuodesta 2008 asti rakennettu myöskin niin sanottuja passiivitaloja, jotka eivät tarvitse lainkaan erillistä lämmitysjärjestelmää. Ainakaan minun tiedossani ei ole, että nämä talot mitenkään erityisesti loistaisivat home-, sisätila- ja kosteusongelmaisina, eli korostaisin nyt kyllä sitä, että VTT:n ja ylipäätänsä näitä asioita selvittäneiden tahojen mukaan kosteus- ja sisäilmaongelmiin on pääasiassa ihan muut syyt.

21.14 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Pahoittelut, ymmärsin väärin tämän, eli kun tässä valiokunnan mietinnössä ensin viitataan liikenne- ja viestintävaliokuntaan, joka tuo näitä asioita esille, sitten ympäristövaliokunta toteaa, että radiosignaalien kuuluvuusongelma on tunnistettu, olemassa oleva ongelma, johon hallituksen esityksellä ei ole vaikutusta, esitetyt muutokset eivät vaikuta tilanteeseen. Tähän viittasin ja nyt ymmärsin, että myös nämä huolet, jotka liikenne- ja viestintävaliokuntaan ovat tulleet, liittyvät jo muihin talon rakenteisiin ja tämä nollarakentaminen ei siis ongelmaa tule pahentamaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 220/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 11 luvun 4 a §:n, työtapaturma- ja ammattitautilain 62 §:n, työttömyysturvalain 6 luvun 4 §:n sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 74 ja 77 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 214/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 32/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 32/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Yleiskeskustelu alkaa, valiokunnan puheenjohtaja Haatainen.

Keskustelu

21.16 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys liittyy työmarkkinoiden keskusjärjestöjen solmimaan kilpailukykysopimukseen, ja sen mukaisesti tässä työnantajan työeläkevakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksua ja sairausvakuutusmaksua pienennetään ensi vuoden alusta alkaen ja palkansaajien maksua puolestaan nostetaan, jotta tämä työnantajamaksun alennus ei vaarantaisi sosiaaliturvan rahoitusta.

Nyt on niin, että voimassa olevan lainsäädännön mukaan päivärahaetuuksien suuruutta laskettaessa ansioista vähennetään ensin 60 prosenttia työntekijämaksujen yhteismäärästä, ja kun työntekijämaksut ensi vuoden alussa nousevat, korotukset pienentäisivät päivärahojen euromäärää. Koska tarkoituksena ei ole leikata päivärahoja, niin etuuslakeja ehdotetaan muutettavaksi niin, etteivät maksumuutokset pienennä tai kasvata etuuksia, ja valiokunta pitää esitystä kannatettavana.

Samalla tässä lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakia. Kyseessä on vahinkoilmoituksen jättämisaika, ja tätä mää-

räaikaa, jossa ajassa niitä voi tehdä, nostetaan 30 päivästä 60 päivään vahingon sattumisesta.

Tämä esitys hyväksyttiin yksimielisesti, joten valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esityksen 214/2016 vp.

21.17 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Nyt täytyy antaa hallitukselle kiitosta, kun on kiitoksen paikka. Siltä osin kuin tämä koskettaa kilpailukykysopimusta, on hyvä, että hallitus kompensoi ja huolehtii, että palkansaajat eivät tässä menetä.

Toisaalta on myös tämä esitys, että maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakia muutetaan siten, että se palvelee ja tukee maatalousyrittäjien mahdollisuutta saada tarvittavat etuutensa. Kun he hakevat vahinkoilmoituksen kautta tätä itsellään olevaa oikeutta, niin todettiin, että vahinkoilmoituksia on tullut yhteensä 3 000, joista 600 on ollut myöhässä, koska aikataulullisesti ei ole niitä keretty tekemään. Nyt tästä syystä on erittäin perusteltua, että tämä määräaika pitenee 30 päivästä 60 päivään.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 214/2016 vp sisältyvien 1.-4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain ja toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 217/2016 vp
Valiokunnan mietintö StVM 33/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 33/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Yleiskeskustelu asiasta alkaa, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen.

Keskustelu

21.19 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi toimeentulotuesta annettua lakia ja toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta annettua lakia, kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia ja kotouttamisen edistämisestä annettua lakia, lastensuojelulakia sekä säilöönotettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköistä annettua lakia. Tämä esityshän täydentää aiemmin hyväksyttyä lainsäädäntöä, jonka perusteella perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyvät Kansaneläkelaitoksen vastuulle vuoden 2017 alussa. Lisäksi tähän esitykseen sisältyy joitakin kokonaan uusia säännöksiä. Tällä ehdotuksella tarkennettaisiin Kelan ja kunnan välistä työnjakoa toimeentulotuen hakemiseen ja hakemuksen siirtämiseen liittyen.

Valiokunta kävi tätä perusteellisesti läpi, ja hyväksyessään toimeentulotuen toimeenpanoa koskevan uudistuksen valiokunta katsoi, että ennen lain voimaantuloa on välttämätöntä olla valmiina toimintamalli, jolla asiakkaan saumaton ja kokonaisvaltainen palvelu Kelan ja kuntien välisellä yhteistyöllä hoidetaan. Tämä siis vuoden 2014 mietinnöstä, jolloin toimeentulotuen siirtämisestä varsinaisesti päätettiin.

Valiokunta nyt pitää valitettavana, että hallituksen esityksen antaminen on viivästynyt ja lainsäädäntöä täsmentävät muutokset saadaan vahvistetuksi vasta juuri ennen toimintaprosessien käytännössä käynnistymistä, ja tämä muutos tulee varsin viime tingassa. Samoin valiokunnan mielestä tämä asettaa Kelan henkilöstön hyvin haasteelliseen tilanteeseen, sillä hakemuksia pitää pystyä ratkaisemaan ja asiakkaita neuvomaan heti vuodenvaihteesta alkaen.

Nyt tämä toimeentulotukea koskevan lakiehdotuksen sisältävä siirtymäsäännös mahdollistaisi kuitenkin ensi vuotta koskevien päätöksien tekemisen Kelassa jo joulukuun alusta alkaen, mutta on kuitenkin selvää, että tässä esityksessä olevia lakeja ei ehditä saattaa siihen mennessä voimaan. Tästä syystä on hyvä, että siirtymäsäännöksellä mahdollistetaan päätösten tekeminen kunnassa ensi vuoden maaliskuun loppuun asti ennen nyt hyväksyttävien lakien voimaantuloa tehtyjen hakemusten osalta.

Toimeentulotuen siirtoa koskevassa edellä mainitussa mietinnössään valiokunta piti välttämättömänä, että toimeenpanossa painotetaan selkeiden käytäntöjen luomista asiointiin ja asiakkaan ohjausta sosiaalityön palveluihin, etuuksien hakemiseen liittyvää asiakkaiden neuvontaa sekä viranomaisten yhteistyötä ja sujuvaa tiedonkulkua. Valiokunta tuolloin myös tunnisti asiakkaiden näkökulmasta ongelmia siinä, miten sosiaalityö nivotaan perustoimeentulotuen myöntämiseen ja miten heikossa asemassa ja vaikeassa elämäntilanteessa olevien tarpeista huolehditaan ja miten kiireellisen toimeentulotuen saanti turvataan. Valiokunta pitääkin asiakkaan näkökulmasta myönteisenä nyt lakiin lisättäväksi ehdotettua uutta säännöstä, jonka mukaan kunta voi myöntää toimeentulotukea kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi poikkeustilanteissa ilman, että asiakkaan oikeutta perustoimeentulotukeen on ensin arvioitu ja ratkaistu Kelassa. Näin ollen säädöksellä varmistetaan avunsaanti erityistilanteissa.

Valiokunta käsitteli tätä hakemuksen siirtämistä kuntaan, ja kun tämä toimeenpanon siirto koskee vain perustoimeentuloa eli toimeentulotukeen liittyviä perusmenoja, niin toimeentulotukea saavista kuitenkin 40 prosenttia hakee myös tätä täydentävää toimeentulotukea, jonka toimeenpano jää kuitenkin edelleen sinne kuntiin. Toimeenpanon siirtoa hyväksyttäessä säädettiin, että mikäli hakemuksessa on sellaisia menoja, joita ei voida ottaa huomioon perustoimeentulotuessa, niin Kela siirtää sitten hakemuksen viipymättä toimivaltaiseen kuntaan, jotta tämä täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki voidaan siellä päättää ja ratkaista.

Esityksessä nyt ehdotetaan tätä aiemmin hyväksyttyä lainsäädäntöä muutettavaksi kuitenkin niin, että Kelalla on velvollisuus siirtää hakemus kuntaan vain, jos asiakas itse tätä erikseen pyytää toimeentulotukea hakiessaan ja päätöksen saatuaan. Lisäksi edellytetään, että hakija on esittänyt hakemuksessaan muita kuin toimeentulotukilaissa mainittuja menoja eli perusosaan tai muihin perusmenoihin kuuluvia menoja. Tällä ehdotetulla muutoksella nyt rajataan siirrettävien hakemusten määrää siten, että kuntaan tulisi siirrettäväksi hakijan pyynnön perusteella vain sellaisia hakemuksia, joihin vakiintuneen oikeus- ja myöntämiskäytännön perusteella kunnissa on myönnetty täydentävää toimeentulotukea.

Tämä siirtovelvoite koskee lähinnä kertaluontoisia henkilön erityiseen elämäntilanteeseen liittyviä menoja.

Valiokunta korostaa, että tämä ehdotettu muutos ei rajaa asiakkaan oikeutta erikseen hakea täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea. Täydentävän toimeentulotuen tarve voi liittyä hyvin monenlaisiin erilaisiin tilanteisiin.

Asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta myös valiokunta tähän mietintöön halusi kirjata ja toteaa, että hakemusten siirtoon ehdotettu ratkaisu vähentää hakemusten siirtämistä ja hylkäävien päätösten vaatimaa hallinnollista työtä. Samoin se turvaa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tarkoituksenmukaisen kohdentamisen kunnissa.

Hakemuksen siirtäminen Kelasta kuntaan vain asiakkaan omasta pyynnöstä korostaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta, ja kun siirtäminen kuitenkin vaatii asiakkaan omaa aktiivisuutta, niin tämä muutos edellyttää valiokunnan näkemyksen mukaan asiakkaiden aktiivista neuvontaa ja opastusta. Asiakkaan on hyvin vaikea hahmottaa sitä, mitä osaa toimeentulotuesta hänen tulisi hakea kunnasta. Tässä valiokunta halusi korostaa neuvonnan ja informaation antamisen merkitystä.

Valiokunta korosti myös sitä, että yhteistyö ja sujuva asiakaspalvelu edellyttävät toimivia ict-ratkaisuja. Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistuksen täytäntöönpanon alettua Kelan ja kunnan yhteistyötä, asioiden siirtämiseen liittyvää työnjakoa ja valitun mallin toimivuutta tiiviisti seurataan ja arvioidaan. Tärkeää on myös, että kunnat seuraavat, kuinka toimeentulotuen piirissä olevien sosiaalityön tarve tulee turvatuksi.

Tässä on myös yksityiskohtaiset perustelut muutamiin pykälämuutoksiin 11 §:ään ja siirtymäsäännökseen tulleet muutokset.

Näin ollen valiokunta esittää, että tämä esitys hyväksytään näillä muutoksilla. Tämä esitys oli yksimielinen.

21.27 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Kuten valiokunnan puheenjohtaja tuossa äsken totesi, tämä on jatketta viime kaudella hyväksytylle toimeentulotuen perusosan siirtämiselle Kelaan. Nyt oikeastaan muutama asia, jotka haluaisin tässä vielä nostaa esille.

Ensinnäkin toimeentulotuki on viimesijainen toimeentuloturva ja sen pitäisi olla väliaikainen ja siihen pitäisi sisältyä tarvittaessa myös sosiaalipalveluita ja sosiaalityötä tukemaan erilaisten elämäntilanteitten selkiyttämistä ja tavoitteita, että ihminen pääsee tästä toimeentulotuesta irti eikä päinvastoin. Valitettavasti tällä hetkellä toimeentulotuki järjestelmänä sitoo ihmisen toimeentulotuen piiriin ja köyhyyteen ja pienituloisuuteen, ja sen takia on ehdottoman tärkeätä, että koko toimeentulotukijärjestelmää uudistetaan tälle vuosituhannelle ja vuosikymmenille. Elikkä se edellyttää lähtökohtaisesti edelleen tämän toimeentulotuen viimesijaisuutta ja väliaikaisuutta, ja siihen pitäisi kytkeä entistä voimakkaammin ja vahvemmin sosiaalipalveluiden ja tukemisen elementit. Käytännössä silloin kun ihminen joutuu erinäisistä syistä turvautumaan toimeentulotukeen, jos siellä taustalla on myös muita elämänhallintaan liittyviä asioita, ne pitäisi pystyä saamaan sieltä pois ja sitä kautta myös purkamaan tätä toimeentulotukiriippuvuutta.

Nyt valitettavasti lähestulkoon kaikissa hallituksen esityksissä, jotka tällä kaudella on tehty ja joissa on ensisijaisia etuuksia leikattu, on perusteluna se, että nämä esitykset tulevat lisäämään toimeentulotukea ja sitä kautta lisäämään toimeentulotukiriippuvuutta, pienituloisuutta, köyhyyttä, eikä sitä tavoitetta, että ihmiset siirtyisivät tästä toimeentulotuesta pois... (Puhemies koputtaa) — Anteeksi, puhemies, tulen sinne.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Puhuja voi tulla jatkamaan puhujapöntöstä. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Elikkä sen takia on todella harmillista se, että kun on nyt tämä nykyinen toimintakäytäntö, mikä hallituksella on, niin toimeentulotuesta on tehty yksi normaali, pysyvä toimeentulo pienituloisille ihmisille eikä sitä nähdä väliaikaisena toimeentulona eikä sitä nähdä viimesijaisena toimeentulona, ja sen takia meidän pitäisi pikemminkin pyrkiä siihen suuntaan, että ensisijaisia etuuksia nostetaan sellaiselle tasolle, että toimeentulotuki on aidosti viimesijainen ja väliaikainen toimeentuloturva.

Ja toinen asia, jota tähän toivoisin, kun nyt tämä toimeentulotuki pirstaloituu sekä Kelaan että kuntiin: Kannan erityistä huolta siitä, että ne ihmiset, jotka ovat syrjäytymisen riskin piirissä, eivät häviä Kelan ja kuntien välimaastoon ja häviä sitä kautta yhteiskunnan ulkopuolelle. Tämä koskee ennen kaikkea esimerkiksi mielenterveyskuntoutujia, masentuneita ja sitten mahdollisesti uupuneita ihmisiä, voimattomia ihmisiä, joilla eivät riitä enää resurssit huolehtimaan omasta elämästä. Jos heidän etuutensa hoidetaan sähköisesti Kelassa eikä sitten Kela tunnista näiden ihmisten taustalla olevia ongelmia eivätkä sitä kautta nämä ihmiset ohjaudu kuntien sosiaalipalveluiden pariin, niin voi olla, että tästä seuraa tilanteita, joissa ongelmat vaikeutuvat, pitkittyvät, syventyvät, ja sitä kautta elämäntilanne tulee entistä vaikeammaksi. Sen takia kunnan ja Kelan välisessä yhteistyössä pitää löytää semmoisia malleja ja tunnisteita, että Kela osaa näissä tilanteissa ohjata ihmiset sitten myös sen kunnan palveluiden piiriin.

Toinen ongelma, joka tähän liittyy, on se, että usein, kun ihminen on masentunut ja uupunut, vaikka häntä ohjataan palveluiden pariin, niin voi olla, että ihminen ei ohjaudu sinne vaan hän jää sitten sinne kotiin erilaisten ongelmiensa kanssa. Tämä osaltaan haastaa sitten kuntien sosiaalityön, sosiaalityöntekijät ja sosiaalipalvelut vahvemmin myös näkemään ja tunnistamaan nämä ihmiset siellä omissa kunnissaan.

Nyt toivottavaa olisi myös se, että kun tämä vapauttaa kuntien nykyisiä toimeentulotuen piirissä olevia sosiaalialan ammattilaisia tästä perustoimeentulotuesta, niin toivottavaa olisi, että kunnat eivät nyt irtisanoisi näitä ihmisiä vaan lähdettäisiin kunnissa vahvasti kehittämään erilaisia sosiaalipalvelun ja sosiaalityön toimintakäytäntöjä, ja sitä kautta vahvistetaan sen kunnan työtä, jotta he löytävät ne ihmiset, jotka aidosti tarvitsevat sosiaalipalveluita, ja sitä kautta tuetaan näitten ihmisten selviytymistä.

Tämä koskettaa ennen kaikkea nuoria pitkäaikaistyöttömiä, ehkä jossain määrin myös ikääntyneitä ihmisiä, jotka eivät osaa käyttää sähköisiä palveluja. Sen takia on tärkeätä, että Kelan ja kuntien toimeentulotukipalveluita tarjotaan myös ihmisille, jotka eivät ole sähköisten palveluiden parissa, vaan heitä tuetaan Kelan eri yksiköissä tai sosiaalitoimessa, yhteispalvelupisteissä myös perustoimeentulotukipapereitten ja toimeentulotukihakemuksen täyttämisessä. Ne eivät ole yksinkertaisia hakemuksia. Jos joku on mahdollisesti nähnyt niitä, niin se on useamman sivun selvitystyö, joka edellyttää monelta ihmiseltä vahvaa osaamista.

Kuten valiokuntamme puheenjohtaja totesi valiokunnan mietinnössä, tätä täydentävää toimeentulotukea hakee tällä hetkellä noin 40 prosenttia hakijoista, ja sitä kautta meidän täytyy myös tunnistaa, että erittäin suuri osa ihmisistä hakee täydentävää toimeentulotukea. Ja kun tämä ei velvoita sitä, että Kela siirtäisi nämä hakemukset suoraan kuntiin, niin tämä tulee tarkoittamaan sitä, että Kelan ja kuntien yhteistyön pitää olla saumatonta ja laadukasta. Tämän takia on erittäin tärkeätä, että tätä kokonaisuudistusta seurataan nimen-

omaan näitten asiakkaitten kannalta ja palveluiden kehittämisen kannalta, että ihmiset saavat Kelassa hyvää ohjausta ja neuvontaa tähän perustoimeentulotuen hakemiseen mutta myös että kunnissa aidosti vahvistetaan sosiaalityötä ja täydentävien palveluitten mahdollisuuksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 217/2016 vp sisältyvien 1.-6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kansallisarkistosta ja arkistolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 191/2016 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 13/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 191/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 201/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 26/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 201/2016 vp sisältyvien 1.-5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 189/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 27/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 189/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle kilpailukykysopimuksessa sovittua muutosturvaa, työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa sekä työterveyshuoltoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 211/2016 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 11/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 11/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

21.37 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tämä työntekijän muutosturvaa irtisanomistilanteessa laajentava lakiesitys on osa työmarkkinajärjestöjen keskenään neuvottelemaa kilpailukykysopimusta ja samalla osoitus työntekijäpuolen kilpailukykysopimuksen myötä saavuttamista eduista. Tämän lakiesityksen mukaan työnantajan, jonka palveluksessa työskentelee säännöllisesti vähintään 30 henkilöä, on tarjottava tuotannollisin ja taloudellisin syin irtisanotuille työntekijöilleen mahdollisuutta osallistua työllistymistä edistävään valmennukseen tai koulutukseen, mikäli irtisanotun henkilön työsuhde on kestänyt vähintään viisi vuotta. Koulutus tai valmennus on verovapaa etu sen saajalle, ja kyseinen muutosturvan laajennus parantaa irtisanottujen mahdollisuuksia kehittää osaamistaan ja siten heidän edellytyksiään päästä uudelleen mukaan työmarkkinoille. Vastaavien ehtojen toteutuessa irtisanotuille tarjotaan myös mahdollisuutta käyttää työterveyshuollon palveluja puolen vuoden ajan työntekovelvoitteen päättymisestä lukien, elleivät he työllisty uudelleen kyseisen ajanjakson aikana. Tällä lakimuutoksella pyritään tukemaan irtisanottujen työ- ja toimintakykyä ja siten edistämään heidän mahdollisuuksiaan työllistyä pikaisesti.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä osa kilpailukykysopimusta voidaan viedä eteenpäin ja laeiksi valiokunnan yksimielisen mietinnön ja tuen turvin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 211/2016 vp sisältyvien 1.-12. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 25.11.2016 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.40.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola